

Broj 1/2018. - Godina CXXXII - Sarajevo

ISSN 1512-7001

VRHBOSNA

Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

GODINA SLUGE BOŽJE
JOSIPA STADLERA

VRHBOSNA - Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

Izdavač:

Vrhbosanska nadbiskupija
Kaptol 7, BiH - 71000 Sarajevo

Nakladnik:

Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije

Odgovara:

Vinko kardinal Puljić
vrhbosanski nadbiskup

Glavni urednik:

Mladen Kalfić, kancelar

Grafička obrada:

MCVN

Tisak:

Suton - Široki Brijeg

Sadržaj

KARDINALOVA USKRSNA POSLANICA

(Do)živimo Uskrsnuće Kristovo!	5
--------------------------------------	---

SVETA STOLICA

Poruka Svetog Oca Franje za korizmu 2018.	7
Poruka pape Franje za 52. svjetski dan sredstava društvene komunikacije	9
Poruka Svetoga Oca Franje za Svjetski dan mladih 2018.	12
Naučiti napustiti službu	16
Uputa Kongregacije za kauze svetih - Moći u Crkvi: Vjerodostojnost i čuvanje	17
Pismo „Placuit Deo“ biskupima Katoličke Crkve o nekim aspektima kršćanskoga spasenja	22

CCEE

Poruka predsjednikâ CCEE-a i KEK-a povodom Molitvene osmine za jedinstvo kršćana 2018.	28
Sastanak Zajedničkog odbora CCEE-a i KEK-a	28
Održan Kongres nacionalnih delegata za pastoral zvanja	29

BK BIH

Poruka biskupa mons. dr. Marka Semrena za Dan života 2018.	31
Poslanica varaždinskog biskupa mons. Josipa Mrzljaka u povodu Tjedna solidarnost s Crkvom i ljudima u BiH	32
ZAJEDNIČKA IZJAVA članova Austrijske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine	34
Propovijed predsjednika HBK mons. Želimira Puljića u sarajevskoj Katedrali uoči XX. zajedničkog zasjedanja članova BK BiH i HBK	35
Priopćenje s XX. redovitog godišnjeg zajedničkog zasjedanja BK BiH i HBK	37

IZ VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

Svim svećenicima na terenu Vrhbosanske nadbiskupije	39
Prikazanje Gospodinovo u hramu - Svijećnica - Dan posvećenog života	39
I. Sjednica Ekonomskog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije	40
Poziv na sjednicu umrežavanja struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji	41
Susret Umrežavanja struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji	42
Poziv na VI. redovitu sjednicu II. saziva Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije	43
Dan molitve i posta za mir u DR Kongo, Južnom Sudanu i na cijelom svijetu	44
Tema proljetne korone u 2018. godini: Župna administracija	44
Korizmena inicijativa 24 sata za Gospodina	45
XXI. Susret ministranata Vrhbosanske nadbiskupije	46
Imenovanja i premještaji	48
Dozvole	49
Kronika Vinka kardinala Puljića	49

PRILOZI

Bezgrešno začeće blažene Djevice Marije u Katedrali	60
Sv. Misa u Osovi povodom 20. godišnjice smrti + fra Vijeke Ćurića	61
Homilija u Krašiću na blagdan blaženog Alojzija Stepinca	63
Propovijed profesora Mirka Šimića na prvi korizmeni petak 16. veljače 2018. u katedrali Presvetog Srca Isusova u Sarajevu	65
Propovijed profesora fra Slavka Topića na drugi korizmeni petak, 23. veljače 2018. u katedrali Presvetog Srca Isusova u Sarajevu	68
Propovijed profesora fra Ante Popovića na treći korizmeni petak 2. ožujka 2018. u katedrali Presvetog Srca Isusova u Sarajevu	70
Predavanje prof. dr. sc. Stjepana Balobana: Kršćanin u politici: između evanđeoskog ideala i stvarnosti	72
Fra Šimo IVELJ - Kanonska Rezidencija	81
Boris Vulić - Nužno zlo?	83
Mihály Szentmartoni - Invidia clericalis – zavist u svećenika	84

NAŠI POKOJNICI

Vlč. Danijel Jakovljević	89
--------------------------------	----

DODATAK

Statistički podaci župa po dekanatima za 2017. godinu - Vrhbosanska nadbiskupija	91
Statistika po dekanatima 2017. godine	94

(Do)živimo Uskrsnuće Kristovo!

Svako vrijeme ima svoje svjedoke. No, premda živimo u istome vremenu ne doživljavamo ga i ne sudimo svi jednako. Siromašni među nama osjećaju ga drugačije od onih bogatih; bolesni različito od zdravih; a marginalizirani u društvu potpuno suprotno od onih utjecajnih.

Drugačije gleda na ovaj svijet čovjek koji nema novaca platiti ogrjev, a drugačije onaj koji kupuje skupocjeni automobil; različit je pogled na ovo vrijeme očima bolesnika koji se liječi po našim zdravstvenim ustanovama, od onoga koji plaća svoje liječenje u privatnim klinikama u inozemstvu; drugačije ocjenjuje sadašnji život obespravljeni građanin, a drugačije utjecajni političar.

Stoga mi se, kao nadbiskupu, vrlo teško obraćati svima na isti način jer sam svjestan da u ovoj zemlji „sit gladna ne razumije, a gladan situ ne vjeruje“. Ipak, kao pastir, a po uzoru na jedinoga pravoga Pastira, kojega s pravom nazivamo Dobrim – Isusa Krista (usp. Iv 10,11), stavljam se na stranu onih kojima je potrebna riječ utjehe i ohrabrenja.

Draga braćo i sestre, vjerujemo da ćemo zajedničkim snagama, uz Božju pomoć, doći do boljih vremena! Vjerujemo da se isplati živjeti časno i pošteno kako bi, prema riječima Sv. Pavla, Bog Mira bio s nama (usp. 2 Kor 13,11).

U ovome vremenu - što nas to izjeda?

Istina, puno je toga što nas kao narod izjeda:

U zadnje vrijeme izjeda nas **demografska hrđa**. Sve je manje dječjeg smijeha i plača u našim obiteljima i župnim zajednicama; zaboravljamo dobro nam poznatu dječju graju po našim školama i sve rjeđe vidamo zaigranu djecu na našim ulicama. Postajemo staračka nacija koju ne čeka svijetla budućnost.

Posebno nas izjeda **migracijska hrđa**. Naš pomladak odlazi i nepovratno se seli u druge zemlje, a nitko se ne smatra odgovornim za to. Međutim, očita je nestabilnost i napetost na svim poljima našega života, što opravdano obeshrabruje mlade ljude, štoviše potiče ih da bježe iz vlastite zemlje.

Izjeda nas **korupcijska hrđa** od koje nam zakazuje i zdravstvo, urušava se sudstvo i ban-

alizira se i manipulira sa školstvom. Komu danas da se požali naš bolesnik, komu da se utekne obespravljeni, čemu da se nadaju naši školarci?

Nažalost, mnogo je toga u našem društvu što nagriza hrđa, a svjesni smo i da su nam neke vitalne funkcije već odavna zahrđale. Industrija nam se urušila; zakazala je ekonomija i proizvodnja; u zemlji ruda, šuma i pitke vode, nestala je ozbiljna i odgovorna proizvođačka strategija; zakazala nam je poljoprivreda i stočarstvo; u zemlji prostranih pašnjaka i planinskih zaravni, izgubili smo svoja stada, svoje blago – kako narod kaže, a suvremena tehnologija postala nam je skoro nepoznat pojam.

U zemlju, inače zdrave i sposobne mladeži, umjesto športa, inovacije i rekreacije, uvukli su se poroci alkohola, droge, besposličarenja i kriminala. Sve nas ovo tjera na zaključak da je ovo zemlja nazatka, a ne napretka. Zbog toga osjećamo kako je uzaludno govoriti, a kamoli očekivati jednaka ljudska i građanska prava. Indijska poslovice veli: „Zar će glava tražiti mirisno cvijeće, kada trbuh traži šaku rižu?“ Ne može se očekivati poštivanje građanskih prava, uvažavanje drugih i drugačijih u zemlji razočarane sirotinje kojom vladaju sumnjivi bogataši. Korupcija je najveća ljudska kušnja. Ona, kako kaže Goethe „i najmudrije ribe tjera na udicu“ podmićivanja i kriminala.

Dok god se bude potkradalo ovu zemlju, a ne izgrađivalo i dok god se bude pljačkalo zajedničko dobro, a ne čuvalo i razvijalo, bit ćemo jedni drugima sve veći neprijatelji jer jaz između onih koji nepravedno stječu i onih od kojih se otima, postat će razlogom trajne nestabilnosti ove zemlje. Mi trebamo zemlju blagostanja i napretka, a ne zemlju nereda i kriminala. Naša se politička orijentacija od one devijantne mora sržno okrenuti u moralnu, od one otimalačke, pohlepne i lakome mora postati skromna, savjesna i transparentna. Svi se zapravo moramo preobraziti u skromno, čestito i radino društvo s kojim će se naši mladi ponositi, a ne odricati, tražeći neko drugo bolje društvo u tuđem svijetu. Ova gruda je prije svega njihova zakonita majka za koju su im očevi prolili znoj, suze i krv. Ovo je njihova zemlja jer smo je kao njihovi očevi i majke naslijede-

dili od svojih i njihovih predaka te smo dužni predati im je u poklad, a ne ih tjerati iz nje.

U ovome vremenu – što nas to ozdravlja?

Ovako se Psalmist prisjeća pobjede nad ljudskim zlim srcem: „Da nije Gospodin za nas bio – neka slobodno rekne Izrael – da nije Gospodin za nas bio: kad se ljudi digoše proti nama, žive bi nas progutali. Kad je uskipio bijes njihov na nas, voda bi nas podavila; bujica bi nas odnijela, vode pobješnjele sve nas potopile.“ (Ps 124,1-4).

Iskustvo Boga i njegove djelotvornosti u svijetu davno je još doživio starozavjetni pravednik. A Sin Božji **Isus Krist** sam je postao Očevo vidljivo djelo zauzimanja za ovaj svijet i svakoga čovjeka u njemu (usp. Iv 3,16). Tako, zlo i kušnje u svijetu nemaju zadnju riječ i vjernik ima sredstva kako im se oduprijeti. Ne logikom „oko za oko, zub za zub“, nego praštanjem, dobrotom i primjerom.

„Krošnjato stablo po svojoj naravi ne može uskratiti hlada čak ni svome drvosječi“ (Hitopadeša). Kršćanska dobrota kojoj nas je Sin Božji naučio, druge ne smije ubijati, nego ozdravljati. Međutim, velika je varka ako svoju kršćansku dobrotu poistovjetimo s naivnošću. Božjom snagom naše dobro trijumfira nad zlom, naša pravednost nadvladava nepravdu, našim poštenjem iskorjenjuje se lopovluk, a nada u vječni život čuva nas od ovozemaljskih interesa. Svi smo naime, prema onoj Mojsijevoj, samo „aramejski lutalice“ (usp. Pnz 26,5) ovdje na zemlji dok se konačno ne smirimo u Gospodinu. Taj smiraj, to utočište, Sin Božji, Isus Krist ponudio nam je u Očevoj domovini, tj. u svojoj domovini gdje će biti naše vječno prebivalište. Prema tome, ovozemaljsko stanište treba biti slika onoga savršenoga nebeskoga obitavališta, a mi graditelji Božjega kraljevstva već ovdje na zemlji.

Bog nam je dakle u svome Sinu ponudio bolji život. Život u miru i blagostanju, život u zajedništvu i ljubavi. Čovjek je taj koji odlučuje hoće li biti za ili protiv ove Božje ponude.

Uskrsnuti u novo vrijeme

Valja nam se stoga, braćo i sestre, suočiti sa svim navedenim i navedenim kušnjama ko-

je zajedno proživljavamo (usp. 1 Pt 1,6). Pristupimo s vjerom i pouzdanjem u Krista koji je pobijedio zlo i donio nam nadu u pobjedu dobra. Nemojmo dopustiti da nam „nadu ukradu“ kako bi rekao papa Franjo, nego se hrabro suočimo s izazovima i dajmo svoj doprinos izgradnji života koji će biti ljudskiji, pošteniji i čestitiji!

Krist nam je prije svoje smrti ostavio otajstvo Euharistije po kojoj nas krijepi u našem hodu i svagdanjoj borbi. Hraneći se njegovim Tijelom i Krvlju, učvrstimo svoje sjedinjenje s njim koji je naš Put, Istina i Život. Put u bolje sutra, Istina koja jedina oslobađa i Život za koji se isplati biti čestit, pošten i svet (usp. 1 Pt 1,16).

Krist nas je svojim uskrsnućem usrećio ne-sebičnim bratoljubljem (usp. 1 Pt 1,21-22). Izgrađujmo, onda, međusobnu solidarnost kako bismo unijeli više svjetla u ovo sumorno društvo i tako ga iznutra ozdravljali! Hajdemo kao narod uskrsnuti, oživjeti, preobraziti se i usmjeriti na bolji i ljepši život!

Iskreno vas pozivam na ovaj korak dobra protiv zla, svjetla protiv tame, istine protiv laži, nade protiv beznađa.

Duboko vjerujem da će nam Kristovo uskrsnuće uliti novu snagu i učvrstiti postojeću nadu. Ne bojmo se života, nego prihvaćajmo i odgajajmo djecu s vjerom i ljubavlju! Ne plašimo se svoje zemlje, svoje grude, svoje majke – jer se isplati u njoj ostati i za nju se boriti i žrtvovati! Ne popuštajmo zlu jer dobro pokreće ovaj svijet! Volimo svoje, poštujuć tuđe! Neka u svima nama zaživi sinodalno geslo: „SVE OBNOVITI U KRISTU!“

U tom duhu neka vam je blagoslovljen, sretan i radostan Uskrs!

Neka vam Dobri naš Pastir donese pregršt životne radosti i spremnosti suočiti se sa svim izazovima svagdašnjice, imajući na pameti da smo djeca Božja, koja poput svjetiljke svijetle u svijetu.

*Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup metropolita vrhbosanski*

Poruka Svetog Oca Franje za korizmu 2018.

“Razmahat će se bezakonje i ohladnjeti ljubav mnogih” (Mt 24, 12)

Draga braćo i sestre,

Pasha Gospodinova ponovno nam je pred vratima! U našoj pripravi za Uskrs Božja nam Providnost svake godine daje korizmu, “sakramentski znak našega obraćenja”[1], koja poziva i omogućuje povratak Gospodinu svim srcem i čitavim životom.

I ove godine ovom porukom želim pomoći čitavoj Crkvi da doživi u radosti i istini ovo milosno vrijeme. Kao nadahnuće za to poslužile su mi Isusove riječi iz Matejeva Evanđelja: “Razmahat će se bezakonje i ohladnjeti ljubav mnogih” (24, 12).

Ova se rečenica nalazi u Isusovu govoru o posljednjim vremenima i izgovorena je u Jeruzalemu, na Maslinskoj gori, na istom onom mjestu na kojem će započeti Gospodinova muka. Odgovarajući na pitanje učenikâ, Isus najavljuje velike nevolje i opisuje situaciju u kojoj bi se mogla naći sama zajednica vjernika: usred velikih nevolja, neki će lažni proroci mnoge zavesti na krivi put a ljubav, koja je središte čitavog Evanđelja, ohladnjat će u srcima mnogih.

Lažni proroci

Poslušajmo ovaj ulomak i zapitajmo se u kojim se oblicima mogu pojaviti ti lažni proroci?

Oni su nalik “šaptačima zmija”, odnosno služe se ljudskim emocijama da porobe ljude i vode ih kamo im se prohtije. Kolika su Božja djeca podlegla zavodljivosti kratkotrajnih užitaka, koje su zamijenili s istinskom srećom! Koliki muškarci i žene žive kao opčinjeni opsjenom novca, koji ih zapravo čini robovima profita i sitnih interesa. Koliki samo prolaze kroz život misleći da su sami sebi dostatni i na kraju postaju plijenom samoće!

Drugi lažni proroci su oni “šarlatani” koji nude jednostavna i brza rješenja na patnje, koja se ubrzo pokažu potpuno nedjelotvornima. Kolikim se mladim ljudima nudi lažni lijek droge, “jednokratnih” odnosâ, lake ali nepoštene zarade! Koliki su, nadalje, uhvaće-

ni u zamku potpuno virtualnog života, u kojem se odnosi čine jednostavnijima i iskrenijima da bi se kasnije pokazali besmislenima u svojoj svojoj dramatičnosti! Ti prevaranti, koji nude bezvrijedne stvari, oduzimaju ljudima ono najvrjednije: dostojanstvo, slobodu i sposobnost za ljubav. U svojoj obmani igraju na kartu naše ispraznosti i taštine zbog čega se volimo razmetati i šepiriti poput paunova a zapravo ispadamo beskrajno smiješni pred drugima. To nas ne smije nimalo čuditi. Zloduha, koji “je lažac i otac laži” (Iv 8, 44), uvijek prikazuje zlo kao dobro i lažno kao istinito, da bi zbunio čovjekovo srce. Svaki je od nas, stoga, pozvan razabrati u vlastitome srcu i preispitati se je li podlegao lažima i obmana tih lažnih proroka. Moramo naučiti ne zaustavljati se na neposrednoj, površnoj razini, već prepoznati ono što ostavlja u nama dobar i trajni trag, jer je od Boga i doista je za naše dobro.

Hladno srce

U svome opisu pakla Dante Alighieri zamišlja đavla kako sjedi na ledenom prijestolju[2]; on stanuje u ledu ugušene ljubavi. Zapitajmo se dakle: kako se u nama hladi ljubav? Koji su znaci koji nam pokazuju da se u nama ljubav počinje gasiti?

Ljubav, više od svega drugog, gasi pohlepa za novcem, taj “korijen svih zala” (1 Tim 6, 10); ubrzo nakon toga slijedi odbacivanje Boga i traženja utjehe i mira u njemu; draža nam je naša samoća no utjeha koju se nalazi u njegovoj Riječi i sakramentima[3]. Sve to prerasta u nasilje koje se okreće protiv onih koje se smatra prijateljom našim “sigurnostima”: nerodeño dijete, bolesna starija osoba, privremeni gost, stranac, ali također bližnji koji ne odgovara našim očekivanjima.

I stvoreni je svijet tihi svjedok tog hlađenja ljubavi. Zemlja je otrovana otpadom bačenim zbog nemara ili stjecanja koristi; mora, koja

su također onečišćena, postala su groblja bezbrojnih brodolomaca žrtava prisilnih migracija; nebom, koje u Božjem naumu kazuje njegovu slavu, jure strojevi koji dažde oruđima smrti.

Ljubav se hladi i u našim zajednicama: u apostolskoj pobudnici Evangelii gaudium pokušao sam opisati najočitije znakove toga pomanjkanja ljubavi. To su: sebičnost i duhovna lijenost, besplodni pesimizam, napast izoliranja i stalnih ratova među nama, svjetovni duh koji dovodi do bavljenja samo onim izvanjskim uslijed čega opada naš misionarski žar[4].

Što nam je činiti?

Ako vidimo duboko u sebi i oko nas upravo opisane znakove, Crkva, naša majka i učiteljica, zajedno s često gorkim lijekom istine nudi nam u ovom korizmenom vremenu slatki lijek molitve, milostinje i posta.

Posvećujući više vremena molitvi, omogućujemo svome srcu da otkrije tajne laži kojima obmanjujemo sami sebe[5] kako bismo konačno pronašli utjehu u Bogu. On je naš Otac i želi da živimo.

Milostinja nas oslobađa od pohlepe i pomaže nam otkriti u našim bližnjima braću i sestre. To što posjedujem nije samo moje. Kako bih želio da se milostinja za svakog od nas pretvori u pravi način života! Kako bih želio da, kao kršćani, slijedimo primjer apostolâ i vidimo u mogućnosti dijeljenja s drugima svojih dobara opipljivo svjedočanstvo zajedništva koje živimo u Crkvi. Zato ponavljam poticaj svetoga Pavla koji upućuje poziv Korinćanima za prikupljanje milostinje za jeruzalemsku zajednicu kao nešto što je njima na korist (usp. 2 Kor 8, 10). To osobito priliči činiti u korizmi, tijekom koje mnoga tijela organiziraju prikupljanje priloga za pomoć Crkvama i narodima u potrebi. Kako bih htio da i u našim svakodnevnim susretima s braćom koja od nas traže pomoć vidimo zov same Božje providnosti: svaka je milostinja prilika za sudjelovanje u Božjoj providnosti prema njegovoj djeci. I ako se On služi sa mnom da pomogne nekom bratu, kako se neće sutra pobrinuti za moje potrebe? Jer on

se ne da nadmašiti u darežljivosti[6].

Post, na kraju, slabi u nama sklonost nasilju, razoružava nas i predstavlja važnu prigodu za rast. S jedne strane nam omogućuje iskusiti ono što proživljavaju oni kojima nedostaje i ono najnužnije i svakodnevno gladuju; s druge pak to je izraz stanja našeg duha koji je gladan dobrote i žedan Božjeg života. Post nas budi, čini nas pozornijima prema Bogu i bližnjemu i ponovno oživljava u nama želju da slušamo Boga koji je jedini kadar utažiti našu glad.

Želio bih također da moj glas odjekne izvan granica Katoličke Crkve i dopre do svih vas, muškaraca i žena dobre volje, koji ste otvoreni Božjem glasu. Ako ste poput nas ožalošćeni zbog širenja bezakonja u svijetu, ako vas brine led koji paralizira srca i djela, ako vidite da u nama slabi osjećaj pripadnosti jednoj ljudskoj obitelji, pridružite nam se da zajedno uzdignemo molitvu Bogu, da zajedno postimo i da zajedno s nama darujete koliko možete braći i sestrama u potrebi!

Uskrсни oganj

Pozivam prije svega članove Crkve da gorljivo prionu korizmenom hodu, poduprti milostinjom, postom i molitvom. Ako se katkad čini da se ljubav gasi u mnogim srcima, znajmo da se to nikada ne događa u Božjem srcu. On nam neprestano daje prigode da počnemo iznova ljubiti.

Jedna takva zgodna prigoda bit će i ove godine inicijativa "24 sata za Gospodina", koja poziva čitavu crkvenu zajednicu slaviti sakrament pomirenja u sklopu euharistijskog klanjanja. Ove, 2018. godine, održat će se u petak 9. i subotu 10. ožujka, nadahnjujući se na riječima Psalma 130, 4: "U tebe je praštanje". U svakoj biskupiji bar jedna crkva će ostati otvorena dvadeset i četiri sata bez prestanka, pružajući vjernicima priliku i za euharistijsko klanjanje i za sakramentalnu ispovijed.

U vazmenoj noći još ćemo jednom proslaviti dirljivi obred paljenja uskršne svijeće. Preuzeto s "novoga ognja" to će svjetlo malo po malo rastjerivati tamu i prosvjetljivati vjerničku zajednicu okupljenu na bogoslužju: "Svjetlo slavno uskršnulo Krista raspršilo tmine

pameti i srca"[7] kako bismo svi uzmožli ponovno doživjeti iskustvo učenikâ iz Emausa. Slušajući Gospodinovu riječ i blagujući euharistijski Kruh naše će srce sve više gorjeti u vjeri, nadi i ljubavi.

Od srca vas blagoslivljam i molim za vas. Ne zaboravite moliti za mene.

*Iz Vatikana, 1. studenog 2017.
Svetkovina Svih svetih*

[1] Rimski misal, Prva korizmena nedjelja, Zborna.

[2] Pakao XXXIV, 28-29.

[3] "Zanimljivo je da se mnogo puta bojimo utjeha i da nas se tješi. Štoviše, osjećamo se sigurnijima u žalosti i očaju. Zna li zašto? Zato što se u žalosti osjećamo malne protagonistima. Nasuprot tome, u utjesi je Duh Sveti protagonist!" (Angelus, 7. prosinca 2014.).

[4] Brr. 76-109.

[5] Usp. BENEDIKT XVI., Enc. Spe salvi, 33.

[6] Usp. PIO XII., Enc. Fidei donum, III.

[7] Rimski misal, Vazmeno bdjenje, Služba svjetla.

Poruka pape Franje za 52. svjetski dan sredstava društvene komunikacije

"Istina će vas osloboditi" (Iv 8, 32). Fake news i novinarstvo mira

Draga braćo i sestre, komunikacija je dio Božjeg nauma sa čovjekom i osnovni način na koji doživljavamo zajedništvo. Čovjek, stvoren na sliku i priliku svoga Stvoritelja, može izraziti i dijeliti sve što je istinito, dobro i lijepo. Kadar je opisati svoja iskustva i svijet koji ga okružuje, i tako stvarati povijesno sjećanje i razumjeti zbivanja. Ali ako čovjek slijedi vlastitu oholost i sebičnost, tada može i svoju sposobnost komunikacije koristiti na krivi način kao što se vidi od samih početaka iz biblijskih izvješća o Kajinu i Abelu i Babilonskoj kuli (usp. Post 4, 4-16; 11, 1-9). Iskrivljivanje istine tipični je znak toga izobličavanja, kako na pojedinačnoj razini tako i na razini zajednice. Naprotiv, kad smo vjerni Božjem planu, komunikacija postaje djelotvoran izraz našeg odgovornog traganja za istinom i našeg stremljenja dobru.

U današnjem svijetu sve brže komunikacije i digitalnih sustava, svjedoci smo širenja onoga što se naziva "lažne vijesti", takozvane fake news. To nas poziva na razmišljanje i zato sam odlučio u ovoj poruci vratiti se temi istine o čemu su već više puta govorili moji predšasnici počevši od pape Pavla VI. (usp. Poruka iz

1972. godine: "Društvene komunikacije u službi istine"). Na taj način želim dati doprinos zajedničkom nastojanju oko sprječavanja širenja lažnih vijesti i ponovnom otkrivanju dostojanstva novinarskog zanimanja i osobne odgovornosti novinara u priopćivanju istine.

1. Što je to lažno u "lažnim vijestima"

Fake news je izraz o kojem se mnogo raspravlja i govori. Općenito se odnosi na širenje dezinformacija putem interneta ili tradicionalnih medija. Pod tim se izrazom dakle misli na lažne informacije, utemeljene na nepostojećim ili iskrivljenim činjenicama a koje imaju za cilj zavaravanje i čak manipuliranje čitateljima. Širenjem lažnih vijesti može se težiti postizanju određenih ciljeva, vršenju utjecaja na političke odluke i pogodovanju gospodarskim interesima.

Učinkovitost lažnih vijesti prvenstveno se ogleda u njihovoj sposobnosti oponašanja stvarnih vijesti, to jest njihovoj sposobnosti da izgledaju uvjerljive. Kao drugo, ove lažne, ali uvjerljive vijesti su zavodljive, u smislu da su kadre privući pažnju onih kojima su namijenjene, pribjegavajući stereotipima i predrasu-

dama raširenim u društvu i iskorištavajući emocije koje se mogu lako i brzo pobuditi poput tjeskobe, prezira, ljutnje i frustracije. U širenju takvih lažnih vijesti često se pribjegava manipulativnom korištenju društvenih mreža i načina na koji one funkcioniraju. Tako se sadržaji, iako neutemeljeni, mogu tako brzo proširiti da se i njihovim službenim opovrgavanjem teško više uspijeva popraviti nanese-nu štetu.

Fake news je teško razotkriti i iskorijeniti među ostalim i zato što se interakcija među mnoštvom osoba odvija u homogenim digitalnim okruženjima u koja ne prodiru različiti pogledi i mišljenja. Plod te logike dezinformacija je izostanak zdrave poredbe s drugim izvorima informacija što bi moglo dovesti do pozitivnog sraza s predrasudama i otvoriti konstruktivan dijalog; namjesto toga javlja se opasnost da se osobe pretvori u nenamjerne sudionike u širenju pristranih i neutemeljenih ideja. Tragedija dezinformiranja je u tome da se diskreditira drugoga kojega se predstavlja kao neprijatelja do te mjere da ga se demonizira što može imati za posljedicu raspirivanje sukoba. Lažne vijesti ukazuju tako na prisutnost nesnošljivih i odviše osjetljivih stavova i vode jedino prema širenju arogancije i mržnje. To je konačni ishod neistine.

2. Kako ih prepoznati?

Nitko se od nas ne može smatrati oslobođenim dužnosti suprotstavljanja tim lažima. To nije lak zadatak, jer se u širenju dezinformacija često namjerno pribjegava uvijenom govoru i retorici koja suptilno dovodi u zabludu, a katkad se koriste i sofisticirani psihološki mehanizmi. Hvalevrijedne su stoga odgojne inicijative i obrazovni programi koji imaju za cilj pomoći osobama da tumače i vrednuju informacije koje pružaju mediji i podučavaju ih da ne budu nesvjesni širitelji dezinformacija, nego protagonisti razotkrivanja laži. Hvalevrijedne su također one institucionalne i zakonske inicijative koje su usmjerene na razvijanje propisa za suzbijanje tog fenomena, kao i inicijative koje poduzimaju tehnološke i medijske tvrtke sa ciljem definiranja novih kriterija za provjeru osobnih identiteta koji se skrivaju iza milijuna digitalnih profila.

No, sprječavanje i prepoznavanje mehanizama dezinformacije zahtijeva također duboki i pažljivi proces razlučivanja. Moramo razotkriti ono što bi se moglo nazvati "zmijskim taktikama" koje koriste oni koji se prerusavaju kako bi mogli udariti u bilo koje vrijeme i na bilo kojemu mjestu. To je bila strategija kojoj je pribjela "lukava zmija" o kojoj se govori u Knjizi Postanka, koja je, u počecima čovječanstva, bila tvorcem prve "fake news" (usp. Post 3, 1-15), a što je dovelo do tragičnih posljedica grijeha, počevši od prvog bratoubojstva (usp. Post 4) i bezbrojnih drugih vrsta zala počinjenih protiv Boga, bližnjega, društva i stvorova. Strategija ovog vještog "oca laži" (Iv 8, 44) upravo je prikrivanje, podli i opasni oblik zavodjenja koji probija put do čovjekova srca lažnim i privlačnim argumentima.

U izvješću o istočnome grijehu napasnik se približava ženi pretvarajući se da joj je prijatelj, da se zanima za njezino dobro i počinje svoj govor tvrdnjom koja je samo djelomice istinita: "Zar vam je Bog rekao da ne smijete jesti ni s jednog drveta u vrtu?" (Post 3, 1). Bog, zapravo, nikada nije rekao Adamu da ne jede ni s jednog drveta, već samo s jednog stabla: "sa stabla spoznajete dobra i zla da nisi jelo!" (Post 2, 17). Žena je, istina, u svome odgovoru ispravila zmiju, ali je "zagrizla" na njezinu provokaciju: "Samo za plod stabla što je nasred vrta rekao je Bog: "Da ga niste jeli! I ne dirajte u nj, da ne umrete!" (Post 3, 3). Njezin je odgovor formuliran u legalističkom i negativnom smislu: nakon što je povjerovala varalici i dopustila da bude uvedena u njezinu verziju činjenica, žena podliježe zavodjenju. Tako najprije posvećuje pažnju njezinu uvjerenju: "Ne, nećete umrijeti!" (r. 4). Napasnikova "dekonstrukcija", zatim, poprima privid istine: "Nego, zna Bog: onog dana kad budete s njega jeli, otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi koji razlučuju dobro i zlo" (r. 5). Božja očinska preporuka, koja je bila za njihovo dobro, osporavana je privlačnim zavodjenjem neprijatelja: "Vidje žena da je stablo dobro za jelo, za oči zamamljivo, a za mudrost poželjno" (r. 6). Taj nam biblijski prikaz otkriva dakle bitnu činjenicu za naše razmišljanje: ne postoje bezopasne dezinformacije. Štoviše, vjerovati u laži može imati kobne posljedice. Čak i blago isk-

riavljanje istine može imati opasne učinke.

U tome je uključena naša pohlepa. Fake news često postaju viralne, šire se naime tako brzo da ih je teško zaustaviti, ne zbog logike dijeljenja koja karakterizira društvene medije, već zato što oni koji ih šire igraju na kartu nezasićene pohlepe koju je lako pobuditi kod čovjeka. Sami ekonomski i oportunistički razlozi za širenje dezinformacije ukorijenjeni su u želji za moći, želji za posjedovanjem i uživanjem, što nas u konačnici čini žrtvama još tragičnije prevare: prijevernoj moći zla koje ide od jedne laži do druge kako bi nam otelo slobodu srca. Zato poučiti istini znači podučavati ljude kako razlučiti, procijeniti i razumjeti naše najdublje želje i sklonosti, da ne bismo izgubili iz vida što je dobro podliježući svakoj napasti.

3. "Istina će vas osloboditi" (Iv 8, 32)

Stalno trovanje lažima završava potamnjivanjem našeg unutarnjeg života. Dostojevski je mudro primijetio: "Onaj, koji sam sebi laže i sluša vlastitu laž svoju, dotjerat će dotle da neće više poznati nikakve istine ni u sebi, ni oko sebe, nego će, dosljedno, prestati poštovati i sebe i druge. A ne štjući nikoga, prestajete ljubiti, a da bi se bez ljubavi zabavio i razonodio, odaje se strastima i grubim slastima, te postaje prava životinja u svojim porocima, a sve zato, jer neprestano laže i drugima i samom sebi" (Braća Karamazov, II, 2).

Kako se dakle obraniti? Najradikalniji protulijek za "virus laži" je čišćenje istinom. U kršćanskom shvaćanju, istina nije samo pojmovna stvarnost koja se tiče suda o stvarima, koje se definira kao istinite ili lažne. Istina nije samo iznošenje na vidjelo stvari koje su skrivene, "otkrivajući stvarnost", na što upućuje drevni grčki pojam *aletheia* (koji dolazi od *alèthès*, "neskriven"). Istina ima veze sa čitavim našim životom. U Bibliji uključuje značenja kao što su podrška, postojanost i povjerenje, kako što se vidi iz korijena 'aman, od kojeg dolazi također naš liturgijski izraz Amen. Istina je nešto na što se možeš osloniti da ne padneš. U ovom relacijskom smislu, jedini uistinu pouzdan i vrijedan povjerenja – onaj na koga možemo računati – odnosno "istiniti", je živi Bog. Isus kaže: "Ja sam... Istina" (Iv 14, 6).

Čovjek, dakle, otkriva istinu i iznova otkriva istinu kada je doživljava u sebi samom kao vjernost i pouzdanost Onoga koji ga ljubi. Jedino to može osloboditi čovjeka: "Istina će vas osloboditi" (Iv 8, 32).

Oslobođenje od laži i traženje odnosa: to su dva neizostavna sastojka da bi naše riječi i djela bili istiniti, vjerodostojni i pouzdani. Da bismo prepoznali istinu trebamo razlučiti sve što potiče zajedništvo i promiče dobrotu od svega onoga što teži izoliranju, razdvajanju i suprotstavljanju. Istina se, prema tome, ne dohvaća kad se nameće izvana kao nešto neosobno, nego jedino kad proistječe iz slobodnog odnosa među osobama, iz međusobnog slušanja. K tome, istinu se nikada ne prestaje tražiti jer se laž uvijek može ušuljati, pa i onda kad tvrdimo stvari koje su istinite. Besprijekorni argument može se, naime, temeljiti na neospornim činjenicama, ali ako se koristi zato da se povrijedi drugoga i da se tu osobu diskreditira u očima drugih, koliko god izgledao ispravno, nije istinit. Istinitu izjavu možemo prepoznati po njezinim plodovima: potiče li svađu, raspiruje li podjele, širi li rezignaciju, ili, pak, promiče informirano i zrelo promišljanje koje vodi prema konstruktivnom dijalogu i plodnim rezultatima

4. Istina je prava novost

Osobe, a ne strategije najbolji su protulijek za laži. Osobe koje su oslobođene od pohlepe, koje su spremne slušati i koje se trude stupiti u iskreni dijalog da bi na svjetlo dana izašla istina; osobe koje privlači dobrotu i koje se odgovorno služe riječima. Ako je odgovornost odgovor na širenje lažnih vijesti, tada je velika odgovornost na onima čiji je zadatak pružati informacije, a to su novinari, čuvari vijesti. U današnjem svijetu njihov posao nije samo zanat, već pravo i istinsko poslanje. Oni imaju zadatak, u vrtlogu vijesti i silnoj pomami za senzacionalnim vijestima, sjetiti se kako u središtu vijesti nije brzina njezinog objavljivanja niti njezin utjecaj na publiku, nego osobe. Informirati druge znači oblikovati ih, to znači biti u doticaju s ljudskim životima. Zato su jamčenje točnosti izvora i čuvanje komunikacije stvarna sredstva u promicanju dobra,

stvaranju povjerenja i otvaranju puta prema zajedništvu i miru.

Želim, dakle, pozvati sve na promicanje novinarstva mira. Pod time ne mislim na sludnujavu vrstu novinarstva koje niječe postojanje ozbiljnih problema i ima prizvuk sentimentalizma. Naprotiv, pritom mislim na novinarstvo koje je istinito i protivi se lažima, dojmljivim sloganima i senzacionalnim naslovima; na novinarstvo koje su stvorili ljudi za ljude, koje je u službi svih ljudi, posebno onih – a oni čine većinu u našem svijetu – koji nemaju glasa; na novinarstvo koje je manje usredotočeno na izvanredne vijesti, koje je zaokupljeno traženjem stvarnih uzroka sukobâ, kako bi potaknulo dublje razumijevanje i pridonijelo njihovoj rješavanju pokretanjem blagotvornih procesa; na novinarstvo koje se stalno zalaže za to da upućuje prema rješenjima koja predstavljaju alternativu eskalaciji vike i verbalnog nasilja.

U tome smislu, nadahnjujući se na jednoj franjevačkoj molitvi, mogli bismo se ovako obratiti Istini u osobi:

Gospodine, učini nas oruđima svoga mira.

Daj nam da prepoznamo zlo koje je prikriveno u komunikaciji koja ne izgrađuje

zajedništvo;

Pomozi nam da uklonimo otrov iz naših prosudbi.

Pomozi nam da govorimo o drugima kao našoj braći i sestrama.

Ti si vjeran i vrijedan povjerenja; daj da naše riječi budu sjeme dobra za svijet:

gdje je buka, da naučimo slušati;

gdje je konfuzija, da nadahnjujemo sklad;

gdje je nejasnoća, da donosimo jasnoću;

gdje je isključivost, da donosimo solidarnost;

gdje je senzacionalizam, da koristimo trezvenost;

gdje je površnost, da postavljamo prava pitanja;

gdje je predrasuda, da pobuđujemo povjerenje;

gdje je neprijateljstvo, da donosimo poštivanje;

gdje je laž, da donosimo istinu.

Amen.

*Iz Vatikana, 24. siječnja 2018.,
spomendan sv. Franje Saleškog*

Poruka Svetoga Oca Franje za Svjetski dan mladih 2018.

“Ne boj se, Marijo! Ta našla si milost u Boga” (Lk 1, 30)

Dragi mladi,

Svjetski dan mladih 2018. predstavlja još jedan korak naprijed u pripremi za Svjetski dan mladih koji će se održati u Panami u siječnju 2019. Ova nova etapa našeg hodočašća odvija se u istoj godini kad i redovna skupština Biskupske sinode na temu: Mladi, vjera i razlučivanje zvanja. To je lijepa koincidencija. U središtu pozornosti, molitve i razmišljanja Crkve bit ćete vi mladi, sa željom da se prihvatite i, nadasve, prigrli dragocjeni dar koji ste vi sami za Boga, Crkvu i svijet.

Kao što već znate, odlučili smo da nas na ovome putu prati primjer i zagovor Marije,

mlade žene iz Nazareta koju je Bog izabrao da bude Majka njegova Sina. Ona nas prati na našem putu prema Sinodi i prema Svjetskom danu mladih u Panami. Dok su nas prošle godine na tome putu vodile riječi iz njezina hvalospjeva – “Velika mi djela učini Svesilni” (Lk 1, 49) –, učeći nas spominjati se prošlosti, ove godine zajedno s njom želimo slušati Božji glas koji ulijeva hrabrost i daruje milost potrebnu da odgovorimo na njegov poziv: “Ne boj se, Marijo! Ta našla si milost u Boga” (Lk 1, 30). To su riječi koje je uputio Božji glasnik, arkandeo Gabriel, Mariji, jednostavnoj djevojci iz maloga sela u Galileji.

1. Ne boj se!

Kao što je razumljivo, iznenadna pojava anđela i njegov tajanstveni pozdrav: "Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom!" (Lk 1, 28), izazvali su veliku smetenost kod Marije, koja je bila iznenađena tom prvom objavom njezina identiteta i njezina poziva, koji su njoj još uvijek nepoznati. Marija, kao i drugi u Svetom pismu, drhti pred otajstvom Božjeg poziva, koji je odjednom stavlja pred neizmjernost vlastitog nauma i daje joj osjetiti svu njezinu malenost poniznog stvorenja. Anđeo, koji vidi što se zbiva u dubini njezina srca, kaže: "Ne boj se!" Bog također čita ono što se odigrava duboko u našem srcu. On dobro poznaje izazove s kojima se moramo suočiti u životu, pogotovo kad se nalazimo pred temeljnim izborima o kojima ovisi što ćemo biti i što ćemo činiti na ovome svijetu. To je ona "ustreptalost" koju osjetimo kada se suočimo s odlukama o našoj budućnosti, našem životu i našem pozivu. U tim trenucima smo zbunjeni i obuzeti mnogim strahovima.

A vi, mladi, koji su vaši strahovi? Koje su vaše najdublje brige? Glavni strah koji postoji kod mnogih od vas jeste taj da nećete biti voljeni, da se nećete svidjeti drugima ili biti prihvaćeni takvi kakvi jeste. Danas mnogi mladi osjećaju potrebu da budu drugačiji no što jesu, u pokušaju da se prilagode često umjetnim i nedostižnim standardima. Neprestano "fotošopiraju" svoje slike, skrivaju se iza maski i lažnih identiteta, idu tako daleko da gotovo sami postaju "lažni" ("fake"). Mnogi su opsjednuti time da dobiju što je veći mogući broj "lajkova". Iz takvog osjećaja neprimjerenosti rađaju se mnogi strahovi i nesigurnosti. Drugi se, opet, boje da neće moći pronaći sigurnu luku u ljubavi i da će ostati sami. Zbog neizvjesnosti koja vlada u svijetu rada, kod mnogih postoji strah da neće pronaći zadovoljavajući profesionalni položaj i da im se neće ostvariti snovi. Ti su strahovi danas vrlo prisutni kod mnogih mladih, i vjernika i nevjernika. Pa i oni koji su prihvatili dar vjere i ozbiljno traže vlastiti poziv nisu jamačno lišeni strahova. Neki misle: možda Bog traži ili će previše tražiti od mene; ako budem krenuo/la putem koji mi pokazuje možda neću biti sretan/na ili neću moći biti na visini onoga što od mene traži. Drugi se pita-

ju: ako budem slijedio/la put koji mi Bog pokazuje tko mi jamči da ću uspjeti ići njime do kraja? Hoću li se obeshrabriti? Hoću li izgubiti oduševljenje? Hoću li moći ustrajati cijeli svoj život?

U trenucima kada nam sumnja i strah obuzimaju srce, postaje nužno razlučivanje. Ono nam omogućuje da uvedemo reda u zbruci naših misli i osjećaja, da djelujemo na ispravan i razborit način. U tome procesu, prvi korak u prevladavanju strahova je taj da ih jasno prepoznamo, kako se ne bismo našli u situaciji da gubimo vrijeme i energiju na utvare bez lica i tijela. Zato vas pozivam da zavirite u svoju nutrinu i "imenujete" svoje strahove. Pitajte se: što u meni budi tjeskobu, čega se najviše bojim u ovom konkretnom trenutku svog života danas? Što me blokira i sprječava da krenem naprijed? Zašto nemam hrabrosti da donesem važne odluke koje trebam donijeti? Ne bojte se iskreno suočiti sa svojim strahovima, prepoznati ih i uhvatiti se s njima u koštac. Biblija ne poriče ljudsko iskustvo straha, niti mnoge razloge koji ga mogu izazvati. Abraham se bojao (usp. Post 12, 10 sl.), Jakov se bojao (usp. Post 31, 31; 32, 8), a tako i Mojsije (usp. Izl 2, 14; 17, 4), Petar (usp. Mt 26, 69 sl.) i apostoli (usp. Mk 4, 38-40, Mt 26, 56). Sâm Isus, iako na neusporediv način, doživio je strah i tjeskobu (usp. Mt 26, 37; Lk 22, 44).

"Što ste bojažljivi? Kako nemate vjere?" (Mk 4, 40). Ovom opomenom učenicima Isus nam pomaže shvatiti kako zapreka vjeri često nije sumnjičavost, nego strah. U tome smislu, razlučivanje nam treba pomoći da, nakon što ih prepoznamo, pobijedimo vlastite strahove otvarajući se životu i ozbiljno se suočavajući s izazovima koje život stavlja pred nas. Za nas kršćane, na osobit način, strah ne smije nikada imati posljednju riječ, već bi trebao biti prigoda da izvršimo čin vjere u Boga... i u život! To znači vjerovati u temeljnu dobrotu postojanja koje nam je Bog dao i vjerovati da će nas On dovesti do dobrog svršetka, čak i kroz okolnosti i putovima koji su često za nas tajanstveni. Ako, naprotiv, hranimo svoje strahove, težit ćemo tome da se zatvorimo u same sebe kako bismo se obranili od svega i svih, i ostat ćemo kao paralizirani. Moramo djelovati! Nikad se ne smijemo zatvoriti! U Svetome pismu izraz "ne boj se" ponavlja se, u svojim različitim

inačicama, 365 puta. Kao da nam se time želi reći da Gospodin želi da svaki dan u godini budemo slobodni od straha.

Razlučivanje je neophodno kada je riječ o traženju vlastitog poziva u životu. Taj poziv, često, nije odmah u početku jasan ili očigledan, već nešto što postupno shvaćamo. Razlučivanje koje treba izvršiti, u ovom slučaju, ne smije se shvaćati kao individualni napor introspekcije, s ciljem boljeg razumijevanja naših unutarnjih mehanizama kako bismo ojačali i postigli određenu ravnotežu. U tome slučaju osoba može postati jača, ali ostaje još uvijek ograničena na uski obzor svojih mogućnosti i pogleda. Poziv je, međutim, poziv odzgo, a razlučivanje se u ovom slučaju prvenstveno sastoji u otvaranju Drugom koji poziva. Zato je potrebna molitvena tišina kako bi se čuo Božji glas koji odjekuje u našoj savjesti. Bog kuca na vrata našega srca, kao što je učinio s Marijom, željan uspostaviti prijateljstvo s nama kroz molitvu, razgovarati s nama po Svetome pismu, ponuditi nam svoje milosrđe u sakramentu pomirenja i sjediniti se s nama u euharistijskom zajedništvu.

Ali važni su isto tako dijalog s drugima, susreti s drugima, našom braćom i sestrama u vjeri koji imaju više iskustva, jer nam pomažu bolje vidjeti i mudro izabrati između različitih mogućnosti. Kad mladi Samuel čuje Gospodinov glas, on ga ne prepoznaje odmah. Tri puta ide Eliju, starom svećeniku, koji mu na kraju predlaže pravi odgovor na Gospodinov poziv: "ako te zovne, ti reci: 'Govori, Gospodine, sluga tvoj sluša'" (1 Sam 3, 9). U vašim dvojbama znajte da se možete osloniti na Crkvu. Znam da ima jako dobrih svećenika, Bogu posvećenih muškaraca i žena i vjernikâ laikâ, od kojih su mnogi mladi kao i vi, koji vam mogu pomoći kao starija braća i sestre u vjeri. Nadahnuti Duhom Svetim, pomoći će vam da odgonetnete svoje sumnje i shvatite plan svog osobnog poziva. "Drugi" nije samo duhovni vođa nego i osoba koja nam pomaže da se otvorimo svim beskonačnim bogatstvima života koje nam je Bog dao. Nužno je stvoriti prostore u našim gradovima i zajednicama koji će nam pomoći rasti, sanjati i proširiti obzore! Nikada nemojte izgubiti radost uživanja u društvu i prijateljstvu drugih, kao i radost sanjanja, hoda zaje-

dno s drugima. Pravi kršćani se ne boje otvoriti drugima i dijeliti s njima svoje životne prostore, čineći ih prostorima bratstva. Dragi mladi, nemojte dopustiti da se iskra mladosti ugasi u mraku zatvorene sobe u kojoj je jedini prozor prema vanjskom svijetu računalo i pametni telefon. Širom otvorite vrata vašeg života! Neka vaše vrijeme i prostor budu ispunjeni dubokim i smislenim odnosima, stvarnim ljudima, s kojima možete dijeliti svoja autentična i konkretna iskustva svakodnevnog života.

2. Marija

"Imenom sam te zazvao" (Iz 43, 1). Prvi razlog zašto se ne treba bojati je činjenica da nas je Bog nazvao po imenu. Anđeo, Božji glasnik, oslovio je Mariju imenom. Bogu pripada moć davati imena. Prilikom stvaranja On poziva na život svako stvorenje po imenu. Iza imena krije se identitet, ono što je jedinstveno u svakoj pojedinoj stvari, u svakoj osobi, ona duboka bit koju jedino Bog do kraja poznaje. Ovu povlasticu Bog je kasnije podijelio s čovjekom kada ga je pozvao da nadjene imena životinjama, pticama i svome potomstvu (Post 2, 19-21; 4, 1). Mnoge kulture dijele ovu duboku biblijsku viziju; u imenu su prepoznavali očitovanje najdubljeg otajstva života i smisla postojanja.

Kad Bog neku osobu nazove imenom, otkriva joj također njezin poziv, njezin plan svetosti i dobra, po kojem će ta osoba biti dar drugima i jedinstvena. A kad Bog želi proširiti horizonte nekog života, on daje novo ime osobi koju zove, kao kod Šimuna, kojeg je nazvao "Petar". Otud potječe običaj uzimanja novog imena pri ulasku u redovničku zajednicu, kako bi se ukazalo na novi identitet i poslanje. Božji poziv, kao jedinstven i osoban, traži od nas hrabrost da se oslobodimo pritiska kojima nas se želi oblikovati prema jednoličnom obrascu, tako da naš život uistinu može postati autentičan i nezamjenjiv dar Bogu, Crkvi i drugima.

Dragi mladi, biti pozvani po imenu je, dakle, znak našeg velikog dostojanstva u Božjim očima i znak njegove ljubavi prema nama. Bog poziva svakoga od vas po imenu. Svi ste vi Božji "ti", dragocjeni u njegovim očima, vrijedni poštovanja i ljubavi (usp. Iz 43, 4). Prihv-

atite s radošću ovaj dijalog koji vam Bog nudi, taj poziv koji vam On upućuje pozivajući vas po imenu.

3. Našla si milost kod Boga

Glavni razlog zašto se Marija ne treba bojati je taj da je našla milost kod Boga. Riječ "milost" govori nam o ljubavi koja se slobodno daje, a ne duguje. Koliko je za nas ohrabrujuće i poticajno znati da ne moramo zaslužiti Božju blizinu i pomoć, da mu ne moramo pretihodno podastrijeti "životopis izvrsnosti", pun zasluga i uspjeha! Anđeo kaže Mariji da je već pronašla milost kod Boga, a ne da će je dobiti u budućnosti. I sama formulacija kojom se poslužio anđeo pomaže nam shvatiti da je Božja milost kontinuirana, ne nešto prolazno ili trenutno i zato nikada neće minuti. I u budućnosti Božja milost će uvijek biti tu da nas podrži, osobito u trenucima kušnje i tame.

Stalna prisutnost Božje milosti potiče nas da s povjerenjem prigrlimo naš poziv, koji traži trud oko vjernosti koju svakodnevno treba obnavljati. Put poziva nije bez križa: nisu to samo početne sumnje, već i česte napasti koje susrećemo na svom putu. Osjećaj neprimjerenosti prati Kristova učenika sve do kraja, ali on ili ona znaju da im pomaže Božja milost.

Anđelove riječi spuštaju se na ljudske strahove raspršujući ih snagom blagovijesti koju donosi: naš život nije puka slučajnost ili puka borba za opstanak, već je svatko od nas povijest koju Bog ljubi. To da smo "pronašli milost u njegovim očima" znači da Stvoritelj vidi jedinstvenu ljepotu u našem biću i da ima veličanstveni plan za naš život. Ta svijest, naravno, ne rješava sve naše probleme i ne otklanja životne nesigurnosti, ali ima moć duboko preobraziti naš život. Ono nepoznato što nam budućnost nosi nije mračna prijetnja koju moramo preživjeti, već milosno vrijeme koje nam je dano da živimo jedincatost našega osobnog poziva i da je dijelimo s našom braćom i sestrama u Crkvi i svijetu.

4. Hrabrost u sadašnjem trenutku

Sigurnost da je Božja milost s nama izvor snage za hrabrost u sadašnjem trenutku: hrabrost da nastavimo provoditi ono što Bog traži

od nas ovdje i sada, na svim poljima našega života; hrabrost da prihvatimo poziv koji nam Bog otkriva; hrabrost da živimo svoju vjeru a ne da je skrivamo ili umanjujemo.

Kad se otvorimo Božjoj milosti, nemoguće postaje stvarnost. "Ako je Bog za nas, tko će protiv nas?" (Rim 8, 31). Božja milost dotiče sadašnji čas vašeg života, silno zahvaća vas takve kakvi jeste, sa svim vašim strahovima i ograničenjima, ali također otkriva Božje čudesne planove! Vi mladi imate potrebu osjetiti da netko zaista vjeruje u vas: znajte da Papa ima povjerenje u vas, da Crkva ima povjerenja u vas! I vi, sa svoje strane, imajte povjerenja u Crkvu!

Mladost Mariji povjerena je važna zadaća upravo zato što je bila mlada. Vi mladi imate snagu, prolazite kroz razdoblje svoga života u kojem sigurno ne nedostaje energije. Koristite tu snagu i tu energiju da učinite svijet boljim, počevši od vama najbližih stvarnosti. Želim da vam se u Crkvi povjere važne zadaće, da se ima hrabrosti stvoriti prostor za vas, a vi budete spremni preuzeti te odgovornosti i zadaće.

Ponovno vas pozivam da razmatrate Marijinu ljubav: brižnu, dinamičnu i konkretnu ljubav. Ljubav punu smjelosti i potpuno usredotočenu na sebedarje. Crkva prožeta tim marijanskim osobinama uvijek će biti Crkva u izlasku, koja izlazi izvan vlastitih granica kako bi se milost koju je primila dalje prelijevala. Ako dopustimo da nas "zarazi" Marijin primjer, konkretno ćemo živjeti onu ljubav koja nas potiče da ljubimo Boga iznad svega i više nego sebe same, da ljubimo one s kojima dijelimo svoj svakodnevni život. I ljubiti ćemo također one za koje nam se ne čine da ih je teško ljubiti. To je ljubav koja postaje služenje i predanost, prije svega prema najslabijima i najsiromašnijima, ljubav koja preobražava lica i ispunjava nas radošću.

Želim završiti lijepim riječima koje je sveti Bernard upotrijebio u glasovitoj propovijedi o otajstvu navještenja, riječi su to koje izražavaju očekivanje Marijina odgovora od strane čitavog čovječanstva: "Čula si, Djevice, da ćeš začeti i roditi sina; čula si da to neće biti po čovjeku nego po Duhu Svetom. Anđeo čeka odgovor [...] I mi, Gospođo, čekamo riječ suosjećanja. [...] Po tvom kratkom odgovoru treba-

mo biti obnovljeni i ponovno pozvani na život. [...] Čitav svijet čeka klečeći na koljenima. [...] Odgovorite brzo, o Djevice" (Homilija 4, 8; Opera omnia).

Predragi mladi, Gospodin, Crkva i svijet čekaju i vaš odgovor na jedinstveni poziv koji svaki/a od vas prima u ovom životu! Dok se približava Svjetski dan mladeži u Panami, pozivam vas da se pripremite za taj naš skup s

radošću i entuzijazmom onih koji žele sudjelovati u tako velikoj avanturi. Svjetski dan mladih je za hrabre! Ne za mlade koji traže samo lagodnost i koji se povuku čin nadođu teškoće. Prihvaćate li izazov?

*Iz Vatikana, 11. veljače 2018. godine
VI. nedjelja kroz godinu
Spomendan Blažene Djevice Marije Lurdske*

Naučiti napustiti službu

Naučiti napustiti službu naslov je motu proprio pape Franje, datiranoga 12. veljače, kojim se uređuje odricanje, s navršениh 75 godina života, od neke crkvene službe koju – kako je istaknuo Papa – treba smatrati sastavnim dijelom samoga služenja, budući da zahtjeva novi oblik raspoloživosti.

Papa u dokumentu ističe važnost pripreme za napuštanje službe, lišavajući se želje za vlašću i uvjerenja da smo prijeko potrebni, te suočavajući se s tim trenutkom mirno i s pouzdanjem, jer bi inače mogao biti bolan i sa sukobima. Molitva je ta u kojoj započinje raspoznavanje novoga razdoblja života, koji trebaju, – prema Papinim riječima – što je više moguće obilježavati skromnost, poniznost, zagovorna molitva, vrijeme posvećeno čitanju i raspoloživosti za obavljanje jednostavnih pastoralnih službi.

Nastavak obavljanja vlastite dužnosti valja shvaćati u okviru općega crkvenog dobra, i ne treba ga smatrati povlasticom, osobnom pobjedom, ili uslugom zbog eventualnih obveza proizišlih iz prijateljstva ili bliskosti, a ni kao zahvalnost za učinkovitost u pruženim uslugama. Ta papinska odluka – istaknuo je Sveti Otac – nije automatski čin, nego čin upravljanja; stoga uključuje vrlinu razboritosti koja će, kroz odgovarajuće rasuđivanje, pomoći donijeti primjerenu odluku.

Motu proprio upotpunjuje 2. članak dokumenta „Rescriptum ex audentia“ o odricanju

biskupâ i voditelja uredâ papinskoga imenovanja, od 3. studenog 2014. godine, koji kaže da odricanje od navedenih pastoralnih dužnosti postaje važeće tek od trenutka kada je ga je prihvatila legitimna vlast, a papa Franjo njime određuje da su, kada navršе 75 godina, dijecezanski i eparhijski biskupi, kao i koadjutori i pomoćni biskupi, te oni naslovni s posebnim pastoralnim zaduženjima, pozvani podnijeti ostavku svojem pastoralnom uredu. Isto vrijedi i za voditelje dikasterija Rimske kurije koji nisu kardinali, za više prelate Rimske kurije i biskupe koji obavljaju druge dužnosti u službi Svete Stolice, te za papinske predstavnike. Oni, međutim, ne završavaju svoju službu ipso facto, odnosno samim tim činom.

Papa Franjo određuje da ostavku valja prihvatiti i da se dužnost smatra produženom sve dok se odricatelja ne obavijesti o prihvaćanju ostavke, ili o produženju dužnosti na određeno ili neodređeno vrijeme. Na taj se način mijenja kanon 189, paragraf 3 Zakonika kanoenskoga prava, i kanon 970, paragraf 1 Zakonika kanona Istočnih Crkvi, koji su određivali sljedeće: „Odreknuce koje traži prihvaćanje ostaje bez ikakve snage, osim ako se prihvati u roku od tri mjeseca; ono pak koje ne traži prihvaćanje postiže učinak kad ga prema pravnoj odredbi priopći odricatelj“.

(kta/ro)

Uputa Kongregacije za kauze svetih Moći u Crkvi: Vjerodostojnost i čuvanje

Uvod

Moći su u Crkvi oduvijek bile predmetom posebnog štovanja i pažnje jer su tijela blaženika i svetaca, koja čekaju uskrsnuće, na ovoj zemlji bila živi hram Duha Svetoga i sredstvo njihove svetosti, koju je Apostolska Stolica priznala beatifikacijom i kanonizacijom.[1] Moći blaženika i svetaca ne smiju se izlagati štovanju vjernikâ bez odgovarajuće potvrde crkvene vlasti koja jamči njihovu vjerodostojnost.

Tradicionalno se znamenitim moćima smatraju tijela blaženika i svetaca ili veliki dijelovi tijelâ ili čitava zapremna pepela nastalog spaljivanjem. Tim moćima dijecezanski biskupi, eparsi i svi oni koji su im u pravu izjednačeni, i Kongregacija za kauze svetih posvećuju posebnu brigu i pažnju kako bi se zajamčilo njihovo čuvanje i štovanje te izbjeglo njihovu zloupotrebu. Treba ih, stoga, čuvati u zapečaćenim urnama za to određenima i držati na mjestima na kojima se može jamčiti njihovo sigurno čuvanje, poštivati njihova svetost i promicati njihovo štovanje.

Neznamenitim moćima se, pak, smatraju mali dijelovi tijelâ blaženika i svetaca ili predmeti koji su bili u izravnom doticaju s njima. Njih se po mogućnosti mora čuvati u zapečaćenim posudama. Neka ih se čuva i časti pobožnim duhom, izbjegavajući svaki oblik praznovjerja i trgovine.

Slična disciplina neka se primjenjuje u vezi s posmrtnim ostacima (exuviae) sluga Božjih i časnih slugu Božjih, kojih su kauze beatifikacije i kanonizacije u tijeku. Sve dok nisu uzdignuti na čast oltarâ beatifikacijom ili kanonizacijom, njihovim se posmrtnim ostacima ne smije iskazivati nikakvo javno štovanje niti one povlastice koje su pridržane samo tijelu onoga koji je proglašen blaženim ili svetim.

Ova uputa zamjenjuje Dodatak upute Sanctorum Mater[2] i upućen je dijecezanskim biskupima, eparsima i onima koji su u pravu s njima izjednačeni, kao i onima koji sudjeluju u postupcima vezanim uz moći blaženika i svetaca te posmrtnu ostatku slugu Božjih i časnih

slugu Božjih, kako bi se olakšalo primjenu onoga što se traži u tako važnoj stvari.

U ovoj uputi predstavljen je kanonski postupak kojeg se treba držati pri utvrđivanju vjerodostojnosti moći i posmrtnih ostataka kako bi se zajamčilo njihovo čuvanje i promicalo štovanje moći putem mogućih specifičnih postupaka: kanonsko pregledavanje (recognitio), uzimanje dijelova i izrađivanje moćnika, prenošenje urne i otuđenje moći. Izloženo je, usto, sve ono što je nužno ispuniti da bi se dobio pristanak Kongregacije za kauze svetih za provedbu tih postupaka kao i način postupanja kojega se treba držati prilikom hodočašća moći.

Prvi dio

Traženje pristanka Kongregacije za kauze svetih

Članak 1

Za poduzimanje eventualnih radnji na moćima ili posmrtnim ostacima mjerodavan je biskup biskupije ili eparhije, u kojima se čuvaju, s prije dobivenim pristankom Kongregacije za kauze svetih.

Članak 2

§ 1. Prije poduzimanja bilo kojeg postupka na moćima ili posmrtnim ostacima mora se ispuniti sve što je propisano mjesnim građanskim zakonom i, u skladu s tim zakonom, dobiti pristanak nasljednika.

§ 2. Neka prije beatifikacije časnoga slugu Božjega mjerodavni biskup pozove nasljednika da daruje posmrtnu ostatku Crkvi na način koji je pravno priznat od građanskih i crkvenih vlasti, da bi se moglo osigurati njihovo čuvanje.

Članak 3

§ 1. Neka mjerodavni biskup pošalje pročelniku Kongregacije za kauze svetih zahtjev kojim traži pristanak Ureda za postupke koje planira poduzeti.

§ 2. Neka u istom zahtjevu biskup navede točno mjesto na kojem se čuvaju moći ili

posmrtni ostaci (grad, naziv crkve, kapele, javnog ili privatnog groblja itd.) i potvrdi da je ispunjen propis o kojem se govori u čl. 2 § 1 ove upute.

Članak 4

§ 1. Ako biskup želi izvršiti prijenos (odnosno trajni premještaj) unutar granica iste biskupije ili eparhije, neka Kongregaciji navede mjesto na kojem će biti smještene moći ili posmrtni ostatci (grad, naziv crkve, kapele, javnog ili privatnog groblja itd.), prilažući odnosni nacrt.

§ 2. U slučaju prijenosa u drugu biskupiju ili eparhiju, neka biskup pošalje Kongregaciji, zajedno s nacrtom novog mjesta u kojem će biti smještene moći ili posmrtni ostatci (grad, naziv crkve, kapele, javnog ili privatnog groblja itd.), pisani pristanak biskupa koji će ih primiti.

Članak 5

§ 1. Ako se moći ili posmrtni ostaci moraju otuđiti (odnosno trajno im prenijeti vlasništvo) unutar granica iste biskupije ili eparhije, neka mjerodavni biskup, zajedno sa zahtjevom o kojem se govori u čl. 3 § 1 ove upute, pošalje Kongregaciji primjerak pisanog pristanka otuđitelja i budućeg vlasnika.

§ 2. Kada moći ili posmrtni ostaci trebaju biti otuđeni u drugu biskupiju ili eparhiju, neka mjerodavni biskup, zajedno sa zahtjevom o kojem se govori u čl. 3 § 1 ove upute, pošalje Kongregaciji primjerak pisanog pristanka biskupa koji će ih primiti, pisani pristanak otuđitelja i budućeg vlasnika, kao i nacrt novog mjesta na kojem će biti smješteni.

§ 3. Za otuđenje znamenitih moći, ikona i dragocjenih slika Istočnih Crkava mjerodavna je bilo Kongregacija za kauze svetaca bilo patrijarh s pristankom Stalne sinode.[3]

§ 4. Ako moći nekog blaženika ili sveca treba nositi na hodočašće (odnosno privremeno premjestiti) u druge biskupije ili eparhije, biskup mora dobiti pisani pristanak svakog biskupa koji će ih primiti i poslati o tome primjerak Kongregaciji, zajedno sa zahtjevom, o kojem se govori u čl. 3 § 1 ovog upute.

Drugi dio

Biskupijski ili eparhijski dio mogućih posebnih postupaka koje se treba poduzeti

Naslov I

Početni čini

Članak 6

Pošto se dobije pristanak Kongregacije, koji se daje putem otpisa, biskup može postupati držeći se ove upute, pomnjivo izbjegavajući svaki znak nepropisnog štovanja sluge Božjega ili časnog sluge Božjega koji još nije proglašen blaženim.

Članak 7

Biskup područja na kojem se nalaze moći ili posmrtni ostaci može djelovati osobno ili preko nekog svećenika svog ovlaštenika.

Članak 8

Neka biskup osnuje sud, odlukom imenujući one koji će obavljati službe biskupskog ovlaštenika, promicatelja pravde i bilježnika.

Članak 9

Neka biskup ili biskupski ovlaštenik imenuje medicinskog stručnjaka (anatomopatologa, liječnika sudske medicine ili drugog liječnika specijalista) i, ako je potrebno, pomoćnika medicinskog stručnjaka (tehničara za autopsiju), kao i druge osobe zadužene za obavljanje tehničkih poslova.

Članak 10

Neka biskup ili biskupski ovlaštenik imenuje, k tome, barem dvoje vjernika (svećenici, redovnici/e, laici/laikinje) kojima će biti povjeren zadatak da potpisuju spise u svojstvu svjedokâ.

Članak 11

Postulator i vicepostulator kauze mogu sudjelovati po pravu.

Članak 12

Svi oni koji sudjeluju u postupcima moraju prije toga položiti prisegu ili obećati da će

vjerno obavljati svoju službu i da će čuvati službenu tajnu.

Naslov II

Posebni postupci

Poglavlje I

Kanonsko pregledavanje

Članak 13

§ 1. Na dan i u sat koji su za to određeni, biskup ili biskupski ovlaštenik i svi oni o kojima se govori u čl. 8-11 ove upute, trebaju se okupiti na mjestu gdje se čuvaju moći ili posmrtni ostaci.

§ 2. U pregledavanju mogu sudjelovati također one osobe koje biskup ili biskupski ovlaštenik bude smatrao potrebnim.

§ 3. Neka se svakako izbjegava obavještavati javnost o tome događaju.

Članak 14

§ 1. Prije vađenja moći ili posmrtnih ostataka iz mjesta na kojem se čuvaju, ako postoji vjerodostojna isprava o posljednjem ukopu, kanonskom pregledavanju ili prenošenju, neka je bilježnik glasno pročita, kako bi se moglo utvrditi podudara li se ono što piše u ispravi s onim što je utvrđeno u tom trenutku.

§ 2. Ako ne postoji vjerodostojna isprava ili ako su urna ili pečati koji su na nju stavljeni polomljeni, neka se postupka krajnje brižljivo kako bi se stekla sigurnost da su to doista moći blaženika ili sveca odnosno posmrtni ostaci sluge Božjega ili časnog sluga Božjega o kojem je riječ.

Članak 15

Moći ili posmrtni ostaci neka se polože na stol, pokriven prikladnim platnom, kako bi ih stručnjaci za anatomiju mogli očistiti od prašine i druge prljavštine.

Članak 16

§ 1. Pošto se dovrše ti postupci neka stručnjaci za anatomiju pomno pregledaju moći blaženika ili sveca odnosno posmrtni ostatke sluga Božjega ili časnog sluga Božjega.

§ 2. Neka, k tome, analitički utvrde sve dijelove tijela, detaljno opišu njihovo stanje i sastave o tome izvješće koje će potpisati i priložiti spisima.

Članak 17

Ako se u kanonskom pregledavanju pokaže da je potrebno ili korisno pristupiti konzervacijskim zahvatima neka se oni, nakon što se dobije biskupov pristanak, izvrše, primjenjujući najvrsnije tehnike na onim mjestima i na one načine koje utvrde stručnjaci za anatomiju i drugi stručnjaci.

Članak 18

Ako se kanonsko pregledavanje ne može dovršiti na samo jednoj sjednici, neka se mjesto na kojem se ono provodi drži pod ključem i neka se primjene nužne mjere opreza kako bi se izbjeglo svaku krađu ili opasnost oskvrnjivanja. Neka ključ čuva biskup ili biskupski ovlaštenik.

Članak 19

§ 1. Nakon što se učini sve što je potrebno za konzervaciju moći ili posmrtnih ostataka i tijelo ponovno sastavi, neka se sve, ako je potrebno, položi u novu urnu.

§ 2. Ako se moći ili posmrtni ostatke stavlja u novu odjeću, neka ona, što je više moguće, po svom izgledu bude nalik prethodnoj.

§ 3. Neka se biskup ili biskupski ovlaštenik pobrine da nitko ne uzima bilo što iz urne niti u nju što stavlja.

§ 4. Neka se, ako je moguće, pobožno čuvaju stara urna i sve ono što je u njoj pronađeno; u protivnom neka se unište.

Članak 20

Zapisnik o svemu što je učinjeno neka se stavi u patronu na kojoj će biti biskupov pečat te neka se stavi u urnu.

Poglavlje II

Uzimanje dijelova i izrađivanje moćnika

Članak 21

§ 1. Neposredno uoči kanonizacije nekog blaženika ili beatifikacije časnog sluga Božjega ili

zbog drugih opravdanih razloga spomenutih u zahtjevu o kojem se govori u čl. 3 § 1 ove upute, tijekom zakonitog kanonskog pregledavanja, može se pristupiti, prema uputama stručnjaka za anatomiju, uzimanju malih dijelova ili fragmenata, koji su već odvojeni od tijela.

§ 2. Neka te fragmente biskup ili biskupski ovlaštenik preda postulatoru ili vicepostulatoru kauze radi izrađivanja moćnika.

Članak 22

Neka biskup, pošto sasluša mišljenje postulatora kauze, odluči o mjestu na kojem će se čuvati uzeti fragmenti.

Članak 23

§ 1. Zadaća je postulatora kauze pripremiti i potpisati potvrdu o vjerodostojnosti moći.

§ 2. Ako postulator ne postoji, zadaća je dijecezanskog biskupa, eparha ili onoga koji mu je po pravu izjednačen, ili njihovog ovlaštenika, pripremiti i potpisati potvrdu o vjerodostojnosti moći.

Članak 24

Nije dopušteno rastavljanje tijela, osim ako biskup nije dobio pristanak Kongregacije za kauze svetih za izrađivanje moćnika sa znamenitim moćima.

Članak 25

Potpuno su zabranjeni trgovanje (odnosno razmjena moći u naravi ili novcu) i prodavanje moći (odnosno ustupanje vlasništva nad moćima po dogovorenoj cijeni) kao i njihovo izlaganje na svjetovnim mjestima ili onima za koje nije dobiveno odobrenje.[4]

Poglavlje III

Prenošenje urne i otuđenje moći

Članak 26

§ 1. U slučaju prenošenja posmrtnih ostataka sluge Božjega ili časnog sluge Božjega unutar granica iste biskupije ili eparhije, neka urna bude zatvorena i omotana trakama koje su učvršćene biskupovim pečatom i neka se, bez ikakve svečanosti, stavi na isto ili novo mjesto ukopa, izbjegavajući svaki znak nepropisnog

štovanja u smislu Odluka Urbana VIII. o neiskazivanju štovanja[5].

§ 2. Ako je riječ o moćima nekog blaženika ili sveca, dopušteni su možebitni znakovi javnog štovanja prema važećim bogoslužnim odredbama.

Članak 27

§ 1. Ako se moći ili posmrtni ostatke trajno prenosi u drugu biskupiju ili eparhiju, pošto se ispuni propis čl. 2 § 1 ove upute, neka biskup biskupije ili eparhije u kojoj se čuvaju imenuje jednog vjernika (svećenika, redovnika/redovnicu ili laika/laikinju) da obavi službu čuvara-nosača.

§ 2. Čuvar-nosač pratit će ih do njihova konačnog odredišta u mjesto koje odredi biskup biskupije ili eparhije koja će prihvatiti moći ili posmrtni ostatke, držeći se onoga što je propisano čl. 26 ove upute.

Naslov III

Završni čini

Članak 28

§ 1. Neka bilježnik zabilježi sve izvršene postupke u za to određeni zapisnik, koji potpisuju biskup ili biskupski ovlaštenik, promicatelj pravde, stručnjaci za anatomiju i dva svjedoka, o kojima se govori u čl. 9-10 ove upute, kao i bilježnik, koji ovjerava spise svojim potpisom i pečatom.

§ 2. Neka se u zapisnik uvrsti otpis pristanka Kongregacije za kauze svetih.

Članak 29

§ 1. Neka se zapisnik svih izvršenih postupaka, zatvoren i zapečaćen pečatom biskupa ili biskupskog ovlaštenika, čuva u biskupijskoj ili eparhijskoj kuriji i neka se jedan primjerak pošalje Kongregaciji za kauze svetih.

§ 2. Ako je dopušteno fotografiranje ili snimanje izvršenih postupaka, neka ih se priloži zapisniku i čuva, zajedno s njime, u biskupijskoj ili eparhijskoj kuriji.

Članak 30

Slike i podaci, dobiveni tijekom anatomskih postupaka i svih izvršenih radnji, ne smiju se širiti ili objavljivati bez pismenog dopušte-

nja mjerodavnog biskupa i možebitnog nasljednika.

Treći dio

Hodočašće moći

Članak 31

§ 1. Moći nekog blaženika ili sveca mogu se nositi na hodočašće u različita mjesta unutar granica iste biskupije ili eparhije. U tome slučaju, neka mjerodavni biskup zaduži čuvara-nosača da prati moći na različitim mjestima.

§ 2. Za hodočašća izvan biskupije valja se pridržavati čl. 5, § 4 i čl. 32-38 ove upute.

Članak 32

§ 1. Mjerodavni biskup može predsjedati postupcima osobno ili preko svećenika svog ovlaštenika, imenovanog ad hoc.

§ 2. Neka biskup ili biskupski ovlaštenik imenuje bilježnika i druge osobe koje su zadužene za tehničke poslove.

Članak 33

Svi koji sudjeluju u postupcima dužni su prije toga položiti prisegu ili obećati da će vjerno obavljati svoju službu i da će čuvati službenu tajnu.

Članak 34

§ 1. Pošto se ispuni sve ono o čemu se govori u čl. 2, § 1 ove upute i nakon što se primi otpis pristanka Kongregacije, biskup ili biskupski ovlaštenik, bilježnik i osobe zadužene za tehničke poslove neka pođu na mjesto na kojem se čuvaju moći.

§ 2. U tome činu mogu sudjelovati one osobe koje biskup ili biskupski ovlaštenik bude smatrao korisnima.

Članak 35

§ 1. Ako, nakon što se urna izvadi, postoji vjerodostojna isprava o posljednjem kanonskom pregledavanju ili posljednjem hodočašću, neka je bilježnik glasno pročita, kako bi se moglo utvrditi odgovara li ono što je zapisano u ispravi onome što je ustanovljeno u danom trenutku.

§ 2. Ako ne postoji vjerodostojna isprava o ukopu, prethodnom kanonskom pregledava-

nju ili posljednjem hodočašću, ili pak ako su urna ili pečati koji su na nju stavljeni slomljeni, neka se postupa s najvećom pomnjom kako bi se stekla sigurnost da su to uistinu moći blaženika ili sveca o kojemu se radi.

Članak 36

Neka biskup ili biskupski ovlaštenik imenuje jednoga vjernika (svećenika, redovnika/redovnicu ili laika/laikinju) kao čuvara-nosača, koji će pratiti moći tijekom čitavog hodočašća.

Članak 37

S obzirom na štovanje blaženika tijekom hodočašća moći, treba se držati postojećih propisa: "U prigodi hodočašća znamenitih moći nekog blaženika [...], mogućnost bogoslužnih slavlja u njegovu čast daje Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata za pojedine crkve u kojima se moći izlažu na štovanje vjernicima i za dane u kojima će se one ondje nalaziti. Molbu podnosi organizator hodočašća"[6].

Članak 38

§ 1. Po završetku hodočašća neka se moći ponovno postave na njihovo izvorno mjesto.
§ 2. Zapisnik o svim izvršenim postupcima, koje sastavi bilježnik, zatvoren i zapečaćen pečatom biskupa ili biskupskog ovlaštenika, neka se čuva u biskupijskoj ili eparhijskoj kuriji i neka se jedan primjerak dostavi Kongregaciji za kauze svetih.

Zaključak

Rješavanje ostalih možebitnih pitanja pripada sudu i razboritosti biskupa i biskupskog ovlaštenika.

*U Rimu, u Kongregaciji za kauze svetih,
8. prosinca 2017.,
na blagdan Bezgrešnog začeca
Blažene Djevice Marije.*

*Angelo kard. Amato, S.D.B.
prefekt
+ Marcello Bartolucci
naslovni nadbiskup Bevaagne
Tajnik*

[1] "U Crkvi se prema predaji časte sveci; također se drže u časti njihove vjerodostojne relikvije i slike": Drugi vaticanski koncil, Konstitucija o svetoj liturgiji *Sacrosanctum concilium*, 4. prosinca 1963., br. 111.

[2] Usp. AAS 99 (2007), 465-517.

[3] Usp. kann. 887 i 888 CCEO.

[4] Usp. kan. 1190 § 1 CIC; kan. 888 § 1 CCEO.

[5] *Zabranjeni su, na primjer: ukop ispod oltara; slike na kojima je sluga Božji ili časni sluga Božji prikazan sa zrakama ili aureolom; njihovo izlaganje na oltarima; ex voto kod groba ili uz slike sluga Božjega ili časnoga sluga Božje; itd.*

[6] Usp. Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, *Priopćenje o odobrenju štovanja u prigodi hodočašća znamenitih moći blaženikâ* (*Notificazione circa la concessione di culto in occasione del pellegrinaggio di reliquie insigni di Beati*), Ur. br. 717/15 od 27. siječnja 2016.; Apostolska konstitucija *Pastor bonus*, čl. 69.

(kta/ika)

Pismo „Placuit Deo“ biskupima Katoličke Crkve o nekim aspektima kršćanskoga spasenja

I. Uvod

1. „Bogu se svidjelo da u svojoj dobroti i mudrosti objavi samoga sebe te saopći otajstvo svoje volje (usp. Ef 1,9), kojim ljudi po Kristu, Riječi koja je tijelom postala, u Duhu Svetom imaju pristup k Ocu te postaju zajedničari božanske naravi (usp. Ef 2, 18; 2 Pt 1, 4). [...] Tom objavom [...] dubina istine i o Bogu i o čovjekovu spasenju u punom svjetlu zasjala u Kristu, koji je ujedno i posrednik i punina sve objave.“[1] Nauk o spasenju u Kristu traži da uvijek iznova bude produbljivan. Držeći čvrst pogled na Gospodina Isusa, Crkva se s majčinskom ljubavlju okreće svim ljudima da bi im navijestila cijeli naum Očeva Saveza koji, po Duhu Svetom, želi „privesti sve Kristu, jedinog glavi“ (Ef 1,10). Ovo Pismo namjerava istaknuti, na tragu velike tradicije vjere i posebno pozivajući se na nauk pape Franje, neke aspekte kršćanskoga spasenja, koji danas mogu biti teški za razumijevanje zbog novih kulturnih transformacija.

II. Utjecaj današnjih kulturnih transformacija na značenje kršćanskoga spasenja

2. Suvremeni svijet shvaća ne bez poteškoća ispovijedanje kršćanske vjere, koja navješćuje Isusa jedinoga Spasitelja cijeloga čovjeka i sveukupnoga čovječanstva (usp. Dj 4,12; Rim

3,23-24; 1 Tim 2,4-5; Tit 2,11-15).[2] S jedne strane, individualizam usmjeren na autonomnog subjekta nastoji vidjeti čovjeka kao biće čije ostvarenje ovisi od samih njegovih snaga.[3] U toj viziji, figura Krista odgovara više nekom modelu koji nadahnjuje plemenite akcije, svojim riječima i svojim činima, negoli Onomu koji preoblikuje ljudsko stanje, pritelovljujući nas u novu egzistenciju koja je pomirena s Ocem i među nama po Duhu (usp. 2 Kor 5,19; Ef 2,18). S druge strane, širi se pogled o jedino unutrašnjem spasenju, koja možda budi snažno osobno uvjerenje, ili snažan osjećaj, da se je sjedinjeni s Bogom, ali bez preuzimanja, ozdravljenja i obnove naših odnosa s drugima i sa stvorenim svijetom S ovom perspektivom postaje teško dohvatiti smisao Utjelovljenja Riječi, po kojoj se On učinio članom ljudskom obitelji, preuzimajući naše tijelo i našu povijest, radi nas ljudi i radi našega spasenja.

3. Sveti Otac Franjo, u svom redovitom naučavanju, često se pozivao na dvije tendencije koje predstavljaju dva upravo spomenuta zastranjenja i koje slične na neke aspekte starih krivovjerja, pelagijanizma i gnosticizma.[4] U naše vrijeme širi se neki neo-pelagijanizam prema kojemu pojedinac, radikalno samostalan, umišlja da spašava sam sebe, ne priznajući da on ovisi, u najvećim dubinama svoga bića, od Boga i od drugih. Spasenje se dakle povjerava

snagama pojedinca, ili nekim čisto ljudskim strukturama, nesposobnima da prihvate novost Duha Božjega.[5] Određeni neo-gnosticizam, sa svoje strane, predstavlja čisto unutrašnje spasenje, zatvoreno u subjektivizam.[6] Ono se sastoji u uzdizanju „duhom s onu stranu tijela Isusova prema misterijima nepoznatoga božanstva“.[7] Tako si umišlja da oslobodi osobu od materijalnoga tijela i kozmosa, u kojima se više ne otkriva tragove providnosne ruke Stvoritelja, nego se vidi samo stvarnost bez smisla, otuđena od posljednjeg identiteta osobe, i manipulativna prema interesima čovjeka.[8] Jasno je, osim toga, da usporedba s pelagijanskim i gnostičkim krivovjermom namjerava samo podsjetiti na opće zajedničke oznake, bez ulaženja u sudove o točnoj naravni starih pogrešaka. Velika je, ustvari, razlika između današnjega sekulariziranog povijesnog konteksta i onoga prvih kršćanskih stoljeća, u kojima su ova krivovjerna nastala.[9] Ipak, ukoliko gnosticizam i pelagijanizam predstavljaju trajne opasnosti pogrešnoga razumijevanja biblijske vjere, moguće je naći određenu familijarnost s današnjim upravo opisanim pokretima.

4. Kako neo-pelagijanski individualizam tako neo-gnostički prijezir tijela unakazuju ispovijedanje vjere u Krista, jedinoga i općega Spasitelja. Kako bi Krist mogao posredovati Savez cijele ljudske obitelji, ako je čovjek izolirani pojedinac, koji se samoostvaruje jedino svojim snagama, kako predlaže neo-pelagijanizam? I kako bi nam moglo doći spasenje po Isusovu Utjelovljenju, njegovu životu, smrti i uskrsnuću u njegovu pravom tijelu, ako je ono što vrijedi jedino oslobođenje nutrine čovjeka od ograničenja tijela i materije, prema neo-gnostičkoj viziji? Pred tim nastojanjima ovo Pismo želi potvrditi, da se spasenje sastoji u našem sjedinjenju s Kristom, koji je, po svom Utjelovljenju, životu, smrti i uskrsnuću, proizveo novi red odnosa s Ocem i među ljudima, i uveo nas u ovaj red zahvaljujući daru Duha, kako bismo se mogli sjединiti s Ocem kao sinovi u Sinu, i postati samo jedno tijelo u „prvorodenomu među mnogom braćom“ (Rim 8,29).

III. Ljudska čežnja za spasenjem

5. Čovjek shvaća, izravno ili neizravno, da je zagonetka: Tko sam ja koji postojim, a nemam u sebi princip svoga postojanja? Svaka osoba, na svoj način, traži sreću, i nastoji ju postići služeći se sredstvima koja ima na raspolaganju. Ipak, ova opća težnja nije neophodno izražena ili izjavljena; dapače, ona je više tajna i skrivena negoli se može činiti, i spremna je pojaviti se u posebnim slučajevima. Vrlo često ona se podudara s nadom u fizičko zdravlje, ponekada uzima oblik tjeskobe za većim gospodarskim blagostanjem, rašireno se izražava posredstvom potrebe za unutrašnjim mirom i smirenoga suživota s bližnjim. S druge strane, dok se pitanje spasenja predstavlja kao zauzetost prema većemu dobru, ono čuva također oznaku otpora i nadvladavanja bola. Borbi za postizanje dobra pridružuje se borba odbrane od zla: od neznanja i od pogreške, od krhkosti i slabosti, od bolesti i od smrti.

6. Glede ovih težnja vjera u Krista nas poučava, odbacujući svaku umišljenost o samoostvarenju, da se one mogu posvema ispuniti samo ako sam Bog to učini mogućim, privlačeći nas k sebi. Puno spasenje osobe ne sastoji se u stvarima koje bi čovjek mogao postići po sebi, kao posjed ili materijalno blagostanje, znanost ili tehnika, moć ili utjecaj na druge, dobar glas i samodopadnost.[10] Ništa od stvorenoga ne može potpuno zadovoljiti čovjeka, jer Bog nas je odredio na zajedništvo s Njim i naše srce će biti nemirno dok se ne smiri u Njemu.[11] „Posljednji poziv čovjeka je ustvari samo jedan, onaj božanski.“[12] Objava, na taj način, se ne ograničava na naviještanje spasenja kao odgovor na suvremeno očekivanje. „Ako bi otkupljenje, nasuprot, trebalo biti prosuđivano ili mjereno prema egzistencijalnim potrebama ljudskih bića, kako bi se moglo izbjeći sumnju da je se jednostavno stvorilo Boga Otkupitelja napravljenoga na sliku naše potrebe?“[13]

7. Potrebno je, osim toga, potvrditi da se, prema biblijskoj vjeri, podrijetlo zla ne nalazi u materijalnom i tjelesnom svijetu, kojega se iskusilo kao ograničenje ili kao zatvor iz koje-

ga bismo trebali biti spašeni. Nasuprot, vjera navješćuje da je cijeli kozmos dobar, budući da ga je Bog stvorio (usp. Post 1,31; Mudr 1,13-14; 1 Tim 4,4), a da je zlo koje najviše oštećuje čovjeka ono što proizlazi iz njegova srca (usp. Mt 15,18-19; Post 3,1-19). Griješeći, čovjek je napustio izvor ljubavi i gubi se u lažnim oblicima ljubavi, koje ga sve više zatvaraju u sebe samoga. To odvajanje od Boga – od Onoga koji je izvor zajedništva i života – jesu vrata za gubljenje sloge među ljudima i ljudi sa svijetom, uvodeći dominaciju raspada i smrti (usp. Rim 5,12). Dosljedno, spasenje, koje nam naviješta vjera, ne odnosi se samo na našu unutrašnjost, nego na naše sveukupno biće. Cijela osoba, ustvari je u tijelu i duši, koja je stvorena od ljubavi Božje a njegovu sliku i priliku, i pozvana je živjeti u zajedništvu s Njim.

IV. Krist, Spasitelj i Spasenje

8. Ni u jednom trenutku čovjekova hoda Bog nije prestao nuditi svoje spasenje Adamovim sinovima (usp. Post 3,15), sklapanjući savez sa svim ljudima u Noi (usp. Post 9,9) i kasnije s Abrahamom i njegovim potomstvom (usp. Post 15,18). Božansko spasenje poprima tako stvarateljski red u kojemu sudjeluju svi ljudi i prolazi njihov konkretan hod u povijesti. Izabravši si jedan narod, kojemu je ponudio sredstva za borbu protiv grijeha i za približavanje Njemu. Bog je pripremio dolazak „moćnoga Spasitelja, u kući Davidovoj, svoga slugu“ (Lk 1,69). U punini vremena, Bog je poslao na svijet svoga Sina, koji je navijestio kraljevstvo Božje, ozdravljajući svaku vrstu bolesti (usp. Mt 4,23). Ozdravljenja koja je vršio Isus, u kojima se uprisutnjavala providnost Božja. bila su znak koji je upućivao na njegovu osobu, na Onoga koji se posvema objavio kao Gospodar života i smrti u svom pashalnom događaju. Prema Evanđelju, spasenje za sve narode započelo je prihvaćanjem Isusa: „Danas je u ovu kuću došlo spasenje“ (Lk 19,9). Dobra vijest spasenja ima ime i lice: Isus Krist Sin Božji Spasitelj. „Na početku kršćanskoga postojanja nije neka etička odluka ili neka velika ideja, nego susret s događajem, s Osobom, koja daje životu novi horizont i time odlučujuće usmjerenje.“[14]

9. Kršćanska vjera, tijekom svoje stoljetne tradicije, prosvjetljavala je, kroz različite oblike, ovo spasenjsko djelo utjelovljenoga Sina. Činila je to a da nikada nije odvajala ozdravljajni aspekt spasenja, po kojemu nas Krist otkupljuje od grijeha, od uzdizajnog aspekta, po kojemu nas On čini sinovima Božjim, sudionicima njegove božanske naravi (usp. 2 Pt 1,4). Razmatrajući spasenjsku perspektivu u silaznom smislu (polazeći od Boga koji dolazi da otkupi ljude), Isus je prosvjetitelj i objavitelj, otkupitelj i osloboditelj, Onaj koji pobožanstvenjuje čovjeka i opravdava ga. Usvajajući uzlaznu perspektivu (pošavši od ljudi koji se obraćaju Bogu), On je Onaj koji, kao Vrhovni Svećenik Novoga Saveza, nudi Ocu, u ime ljudi, savršeno bogoštovlje: žrtvuje se, okajava grijeha i ostaje uvijek živ da bi posredovao u našu korist. Na taj način se pojavljuje u Isusovu životu čudesna sinergija božanskoga djelovanja s ljudskim djelovanjem, koja dokazuje neutemeljenost individualističke perspektive. S jedne strane, ustvari, silazni smisao svjedoči o apsolutnom prvenstvu besplatnoga Božjeg djelovanja, o poniznosti da se primi darove Božje, prije svakoga našeg djelovanja, bitan je da bi se moglo odgovoriti na njegovu spasenjsku ljubav. S druge strane, uzlazni smisao nas podsjeća da je, posredstvom posvema ljudskoga djelovanja njegova Sina, Otac htio obnoviti naše djelovanje, da bismo, slični Kristu, mogli vršiti „dobra djela, koja je Bog pripremio da bismo u njima hodili“ (Ef 2,10).

10. Jasno je, osim toga, da spasenje koje je Isus donio u samoj našoj osobi se ne događa jedino na unutrašnji način. Ustvari, da bi mogao svakoj osobi priopćiti spasenjsko zajedništvo s Bogom, Sin je je postao tijelom (usp. Iv 1,14). Upravo uzimajući tijelo (usp. Rim 8,3; Heb 2,14; 1 Iv 4,2), rodivši se od žene (usp. Gal 4,4), „Sin Božji je postao sin čovječji“[15] i naš brat (usp. Heb 2,14). Tako, budući da je On ušao da bude dio ljudske obitelji, „sjedinio se je, na određeni način, sa svakim čovjekom“[16] i uspostavio novi red odnosa s Bogom, svojim Ocem, i sa svim ljudima, u koji možemo biti utjelovljeni radi sudjelovanja na samom njegovu životu. Dosljedno, preuzimanje tijela, a daleko od toga da se ograničava spasenjsko

Kristovo djelo, dopušta mu da na konkretan način posreduje Božje spasenje za sve Adamove sinove.

11. U zaključku, da bi se odgovorilo, kako na individualistički redukcionizam pelagijanske tendencije, tako na onaj neo-gnostički koji obećava čisto unutrašnje oslobođenje, treba podsjetiti na koji način Isus jest Spasitelj. On se nije ograničio na to da nam pokaže put za susretanje Boga, put koji bismo potom mogli proći na naš račun, poslušni njegovim riječima i nasljeđujući njegov primjer. Krist je, prije svega, da bi nam otvorio vrata oslobođenja, sam postao put: „Ja sam put“ (Iv 14,6).[17] Osim toga, ovaj put nije čisto unutrašnji prijedeni put, na rubu naših odnosa s drugima i sa stvorenim svijetom. Nasuprot, Isus nam je darovao „nov i životni put koji je On uspostavio za nas po [...] svom tijelu“ (Heb 10,20). Konačno, Krist je Spasitelj budući da je preuzeo naše cjelovito čovječstvo i živio puni ljudski život, u zajedništvu s Ocem i s braćom. Spasenje se sastoji u tomu da se pridružimo tom njegovu životu, primajući njegova Duha (usp. Iv 4,13).[18] On je, u isto vrijeme, Spasitelj i Spasenje.

V. Spasenje u Crkvi, tijelu Kristovu

12. Mjesto u kojemu primamo spasenje, koje je donio Isus, jest Crkva, zajednica onih koji, budući da su pridruženi novom redu odnosa koji je Krist započeo, mogu primiti puninu Duha Kristova (usp. Rim 8,9). Razumjeti ovo spasenjsko posredovanje Crkve je bitna pomoć da se nadvlada redukcionistička tendencija. Spasenje koje nam Bog nudi, ustvari, ne postiže se samim individualnim snagama, kako bi htio neo-pelagijanizam, nego po odnosima koji nastaju od utjelovljenoga Sina Božjega i koji oblikuju zajedništvo Crkve. Osim toga, budući da milost, koju nam Krist daje, nije, kako si umišlja neo-gnostička vizija, jedino unutrašnje spasenje, nego nas uvodi u konkretne odnose koji je on sam živio, Crkva je vidljiva zajednica: u njoj dodirujemo tijelo Kristovo, na poseban način u najsiromašnijoj i trpećoj braći. Konačno, spasenjsko posredovanje Crkve, koja je „opći sakrament spasenja“, [19] daje nam sigurnost da se spasenje ne sastoji u samo-ostvarenju izoliranoga pojedinca, a niti u

njegovu unutrašnjem stapanju s božanskim, nego u pridruživanju u zajednicu osoba, koja sudjeluje na zajedništvu Trojstva.

13. Kako individualistička vizija tako ona čisto unutrašnja u opreci su sakramentalnoj ekonomiji spasenja po kojoj je Bog htio spasiti ljudsku osobu. Sudjelovanje u Crkvi, u novom redu odnosa, koje je započeo Krist, događa se po sakramentima, među kojima je Krštenje vrata,[20] a Euharistija izvor i vrhunac.[21] tako se vidi, s jedne strane, neutemeljenost umišljaja o samo-spasenju, koji računaju jedino na ljudske snage. Vjera ispovijeda, nasuprot, da smo spašeni po Krštenju, koji nam utiskuje neizbrisivi karakter pripadnosti Kristu i Crkvi, iz čega proizlazi preoblikovanje našega konkretnog načina življenja odnosa s Bogom, s ljudima i sa stvorenim (usp. Mt 28,19). Tako, očišćeni od izvornoga grijeha i od svakoga grijeha, pozvani smo na novo postojanje suobličeno s Kristom (usp. Rim 6,4). Milošću sedam sakramenata, vjernici neprestano rastu i preporučaju se, posebice kada hod postaje zamorniji i ne manjkaju padovi. Kada oni, griješeći, napuštaju svoju ljubav prema Kristu, mogu biti ponovno, posredstvom sakramenta Pokore, uvedeni u red odnosa koje je uspostavio Krist, da bi hodili kao što je hodio On (usp. 1 Iv 2,6). Na taj način s nadom gledamo na posljednji sud, na kojemu će svaka osoba biti prosuđivana prema konkretnosti njezine ljubavi (usp. Rim 13,8-10), posebice prema najslabijima (usp. Mt 25,31-46).

14. Sakramentalna spasenjska ekonomija suprotstavlja se također tendencijama koje predlažu čisto unutrašnje spasenje. Gnosticizam, ustvari, se pridružuje negativnom pogledu na stvarateljski red, kojega se razumije kao ograničenje apsolutne slobode ljudskoga duha. Posljedično, spasenje je viđeno kao oslobođenje od tijela i od konkretnih odnosa u kojima živi osoba. Nasuprot tomu, ukoliko smo spašeni „po ponudi tijela Isusa Krista“ (Heb 10,10; usp. Kol 1,22), pravo spasenje, daleko od toga bi to bilo oslobođenje od tijela, uključuje također njegovo posvećenje (usp. Rim 12,1). Ljudsko tijelo je oblikovao Bog, koji je u njega upisao govor koji poziva ljudsku osobu da prizna darove Stvoritelja i da živi u

zajedništvu s braćom.[22] Spasitelj je ponovno uspostavio i obnovio, svojim Utjelovljenjem i svojim pashalnim misterijem, ovaj izvorni govor i priopćio nam ga u tjelesnoj ekonomiji sakramenata. Zahvaljujući sakramentima, kršćani mogu živjeti u vjernosti tijelu Kristovu i, dosljedno, u vjernosti konkretnom redu odnosa koje je on darovao. Ovaj red odnosa zahtijeva, na poseban način, brigu za trpeće čovječanstvo svih ljudi, po tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa.[23]

VI. Zaključak: Prenositi vjeru, u očekivanju Spasitelja

15. Svijest o punom životu u koji nas uvodi Isus Spasitelj, potiče kršćane na misije, da naviještaju svim ljudima radost i svjetlo Evanđelja.[24] U tom nastojanju bit će također spremni uspostaviti iskren i konstruktivan dijalog s vjernicima drugih religija, u uvjerenju da Bog može voditi prema spasenju u Kristu „sve ljude dobre volje, u čijemu srcu nevidljivo djeluje milost“.[25] Dok se sa svim svojim snagama posvećuje evangelizaciji, Crkva nastavlja zazivati konačan dolazak Spasitelja, jer „u nadi smo spašeni“ (Rim 8,24). Spasenje čovjeka će se dovršiti samo kada, nakon što pobijedi posljednjega neprijatelja, smrt (usp. 1 Kor 15,26), budemo potpuno sudjelovali u slavi uskrsloga Isusa, koji će donijeti puninu našeg

odnosa s Bogom, s braćom i sa svim stvorenim. Cjelovito spasenje, tijela i duše, konačno je odredište na koje Bog poziva sve ljude. Utemeljeni u vjeri, podržavani nadom, djelatni u ljubavi, prema primjeru Marije, Majke Spasiteljeve i prve među spašenima, sigurni smo da je „naša pak domovina na nebesima, odakle iščekujemo Spasitelja, Gospodina našega Isusa Krista: snagom kojom ima moć sve sebi podložiti on će preobraziti ovo naše bijedno tijelo i suobličiti ga tijelu svomu slavnomu“ (Fil 3,20-21).

Vrhovni svećenik Franjo, dana 16. veljače 2018., odobrio je ovo Pismo, odlučeno na Plenarnom zasjedanju ove Kongregacije 24. siječnja 2018. i naredio njegovo objavljivanje.

Dano u Rimu, iz sjedišta Kongregacije za nauk vjere, 22. veljače 2018., na blagdan Katedre svetoga Petra.

X Luis F. Ladaria, S.I.
naslovni nadbiskup Thibice
prefekt
X Giacomo Morandi
naslovni nadbiskup Cerveterija
tajnik

*Prijevod s talijanskog izvornika:
Don Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH*

[1] *Drugi vatikanski ekumenski sabor, Dogmatska konstitucija Dei Verbum, br. 2.*

[2] *Usp. Kongregacija za nauk vjere, Izjava Dominus Iesus (6. kolovoza 2000.), br. 5-8: AAS 92 (2000), 745-749.*

[3] *Usp. Franjo, Apostolska pobudnica Evangelii gaudium (24. studenoga 2013.), br. 67: AAS 105 (2013), 1048.*

[4] *Usp. Isti, Okružno pismo. Lumen fidei (29. lipnja 2013.), br. 47: AAS 105 (2013), 586-587; Apostolska pobudnica Evangelii gaudium, br. 93-94: AAS(2013), 1059; Discorso ai rappresentanti del V Convegno nazionale della Chiesa italiana, Firenze (10. studenoga 2015.): AAS 107 (2015), 1287.*

[5] *Usp. Isti, Discorso ai rappresentanti del V Convegno nazionale della Chiesa italiana, Firenze (10. studenoga 2015.): AAS 107 (2015), 1288.*

[6] *Usp. Isti, Apostolska pobudnica Evangelii gaudium, br. 94: AAS 105 (2013), 1059: „čar gnosticizma, vjere zatvorene u subjektivizam, gdje se zanima samo za određeno iskustvo ili za niz razmišljanja i poznavanja za koje se smatra da mogu utješiti i prosvjetliti, ali gdje subjekt u konačnici ostaje zatvoren u imanenciju vlastitoga razuma ili svojih osjećanja“; Pontificio Consiglio della Cultura - Pontificio Consiglio per il dialogo interreligioso, Gesù Cristo, portatore dell'acqua viva. Una riflessione cristiana sul "New Age", (siječanj 2003.), Città del Vaticano 2003.*

[7] *Franjo, Okružno pismo Lumen fidei, br. 47: AAS 105 (2013), 586-587.*

[8] *Usp. Isti, Discorso ai partecipanti al pellegrinaggio della diocesi di Brescia (22. lipnja 2013.): AAS 95 (2013), 627: „u ovom svijetu gdje se niječe čovjeka, gdje se više voli ići putom gnosticizma, [...] 'ništa tijela' – Boga koji nije postao tijelom [...].“*

[9] *Prema pelagijanskom krivovjerju, koje se razvilo za vrijeme 5. stoljeća oko Pelagija, čovjek, da bi izvršio Božje zapovijedi i bio spašen, ima potrebu za milošću samo kao vanjskom pomoći svojoj slobodi (na način svjetla, primjer, snaga), ali ne kao ozdražljenje i korjenito oživiljavanje slobode, bez prethodne zasluge, da bi on mogao vršiti dobro i postići život vječni.*

Složniji je gnostički pokret, koji je nastao u 1. i 2. stoljeću, koji ima oblike vrlo različite među sobom. Općenito gnostici su vjerovali da se spasenje postiže po esoteričkom poznavanju „gnoze“. Takva gnoza objavljuje gnostiku svoju pravu bit, što hoće reći, iskru božanskoga Duha koji boravi u njegovoj nutrini, koji treba biti oslobođen od tijela, stranoga njegovoj pravoj čovječnosti. Samo na takav način gnostik se vraća svom biću izvornom u Bogu, od kojega se bio udaljio po prvotnom padu.

[10] Usp. Toma, *Summa theologiae*, I-II, q. 2.

[11] Usp. Augustin, *Ispovijesti I*, 1: *Corpus Christianorum*, 27, 1.

[12] Drugi vatikanski ekumenski sabor, *Apostolska konstitucija Gaudium et spes*, br. 22.

[13] *Međunarodno teološko povjerenstvo, Alcune questioni sulla teologia della redenzione*, 1995, br. 2: *Međunarodno teološko povjerenstvo, Documenti 1969-2004 (Bologna 2006.)*, 500.

[14] Benedikt XVI., *Okružno pismo Deus caritas est (25 prosinca 2005.)*, br. 1: *AAS* 98 (2006), 217; usp. Franjo, *Apostolska pobudnica Evangelii gaudium*, br. 3: *AAS* 105 (2013), 1020.

[15] Irenej, *Adversus haereses*, III, 19,1: *Sources Chrétiennes*, 211, 374.

[16] Drugi vatikanski ekumenski sabor, *Apostolska konstitucija Gaudium et spes*, br. 22.

[17] Usp. Augustin, *Tractatus in Ioannem*, 13, 4: *Corpus Christianorum*, 36, 132: „Ja sam put istina i život (Iv 14,6). Ako tražiš istinu, slijedi put; jer put je isto što i istina. Cilj, kojemu težiš, i put, koji trebaš proći, ista su stvar. Ne možeš stići do cilja slijedeći neki drugi put, po drugom putu ne možeš stići do Krista, do Krista možeš stići samo po Kristu. U kojemu smislu dolaziš do Krista po Kristu? Dolaziš do Krista Boga po Kristu čovjeku; po Riječi, koja je postala tijelo, dolaziš do Riječi, koja je u početku bila kod Boga.“

[18] Toma, *Quaestio de veritate*, q. 29, a. 5, co.

[19] Drugi vatikanski ekumenski sabor, *Dogmatska konstitucija Lumen gentium*, br. 48.

[20] Usp. Toma, *Summa theologiae*, III, q. 63, a. 3.

[21] Usp. Drugi vatikanski ekumenski sabor, *Dogmatska konstitucija Lumen gentium*, br. 11; *Konstitucija Sacrosanctum Concilium*, br. 10.

[22] Usp. Franjo, *Okružno pismo Laudato si' (24. svibnja 2015.)*, br. 155: *AAS* 107 (2015), 909-910.

[23] Usp. Isti, *Apostolsko pismo Misericordia et misera (20. studenoga 2016.)*, br. 20: *AAS* 108 (2016), 1325-1326.

[24] Usp. Ivan Pavao II., *Okružno pismo Redemptoris missio (7. prosinca 1990.)*, br. 40: *AAS* 83 (1991), 287-288; Franjo, *Apostolska pobudnica Evangelii gaudium*, br. 9-13: *AAS* 105 (2013), 1022-1025.

[25] Drugi vatikanski ekumenski sabor, *Apostolska konstitucija Gaudium et spes*, n. 22.

Poruka predsjednikâ CCEE-a i KEK-a povodom Molitvene osmine za jedinstvo kršćana 2018.

Predsjednik Konferencije europskih Crkava (KEK) biskup Christopher Hill i predsjednik Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE) kardinal Angelo Bagnasco uputili su zajedničku poruku povodom Molitvene osmine za jedinstvo kršćana 2018. Podsjećajući na početak poruke na geslo ovogodišnje Molitvene osmine geslo „Desnica tvoja, Gospodine, snagom se prodiči“ (Izl 15,6) predsjednici CCEE-a i KEK-a ističu kako nas ta tema podsjećá da je Gospodin taj koji vlada svijetom i poviješću i koji ima naum nade za čovječanstvo.

Europa danas treba nadu! To je, gotovo prikriveni, vapaj koji sja s lica mnogih građana u našim zemljama, kaže se u poruci ističući „osjećaj praznine koji daje život bez Boga“. Samo ekonomsko blagostanje nije u stanju zadovoljiti ljudsko srce. Europski projekt koji se svodi isključivo na gomilanje bogatstva, nesposoban za solidarnost ili gostoprimstvo, paradoksalno stvara nova siromaštva. Tko je otvoren za evanđelje otkriva drugoga, patnju, starije, nezaposlene i osjeća se ujedinjen s njima u stvaranju nade.

Mi kršćani želimo svjedočiti našu nadu koja je ukorijenjena u životu s Kristom. Mi smo sigurni da je u Kristu moguće doživjeti mir srca u ovim vremenima i graditi bolju budućnost s očima otvorenim prema vječnosti.

Danas postoje mnoge prijetnje i novi oblici ropstva koji duboko povrjeđuju dostojanstvo osobe stvorene na Božju sliku. Tu mislimo na masovni egzodus ljudi koji su zbog sukoba i

siromaštva prisiljeni napustiti svoje obitelji ili domove. Bolja budućnost je moguća samo ako slijedimo Boga i svoje srce i činimo pravdu, kao pojedinci i kao zajednice.

Kršćanske Crkve u Europi žele svjedočiti Kristovu ljubav prema svakoj osobi, stvorenoj na sliku Božju. Težnja za vidljivim jedinstvom naših Crkava danas nalazi svoj vidljivi izraz u ljubavi mnogih kršćanskih zajednica. Tako se jedinstvo jača kroz:

- solidarnost s našom kršćanskom braćom i sestrama koji žive u uvjetima siromaštva, usamljenosti i marginaliziranosti;
- solidarnost s našom kršćanskom braćom i sestrama i ostalima koji su progonjeni zbog svoje vjere, osobito na Bliskom istoku, u Africi i Aziji;
- solidarnost s našim susjedima koji dolaze na vrata Europe;
- trud oko izgrađivanja Europe koja vodi brigu o duhovnim i materijalnim potrebama svojih građana.

Hitnost tih izazova potvrđuje važnost ujedinjenosti kršćanâ.

Stoga pozivamo naše vjernike da ustraju u nadi i svjedočenju evanđelja. To zahtijeva da se uzajamno podupiremo kroz uzajamno razumijevanje kako bismo sačuvali jedinstvo Duha svezom mira, kaže se u zajedničkoj poruci predsjednikâ CCEE-a i KEK-a.

(kta/ika)

Sastanak Zajedničkog odbora CCEE-a i KEK-a

U Bruxellesu je 9. i 10. ožujka održan sastanak Zajedničkog odbora Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE) i Konferencije europskih crkava (KEK) na kojem su članovi razmijenili mišljenja o temi *Svjedočiti našu vjeru u sekulariziranom svijetu*. Tema je izravno povez-

ana s predstojećom generalnom skupštinom KEK-a 2018. godine koja će se održati u Novom Sadu u Srbiji, na temu *Bit ćete mi svjedoci*.

U uvodnom obraćanju kardinal Angelo Bagnasco, nadbiskup Genove i predsjednik CCEE-a govorio je o tome kako Crkva treba

gledati izvan sebe te ujedno i nadahnjivati se svijetom i poticati nadu.

Predsjednik KEK-a Christopher Hill u svom razmišljanju sugerirao je da posljedice financijske krize, kaos na Bliskom istoku i s tim povezana migracijska kriza zahtijevaju snažnije svjedočenje kršćanske vjere u Europi nego u prijašnjim stoljećima. On je predstavio generalnu skupštinu KEK-a kao jedan od važnih načina na koji njegovih 116 crkava članica mogu svjedočiti svoju kršćansku vjeru.

Razmišljajući o tome kako bi kršćani trebali svjedočiti u sekulariziranoj Europi, sudionici su prepoznali kako izazove tako i brojne mogućnosti da se čitavu Radosnu vijest doneše u sve aspekte ljudskog života i u sve krajeve Europe.

Danas se ljudi u Europi osjećaju dezorijentirano. Čini se da moramo redefinirati što znači biti čovjek; što su želje i težnje naroda? Sudionici su zamijetili neku vrstu nespremnosti da se saslušaju argumente koji se temelje na punom razumskom shvaćanju. Na taj je način

traženje istine jako otežano u javnoj raspravi. Kako u takvim okolnostima možemo obnoviti i poticati na ono na što poziva evanđelje Isusa Krista?, zapitali su se sudionici.

Razglašavanje Božjeg milosrđa snažan je poziv mnogima da ponovno pogledaju na svoje živote i prepoznaju svoju želju za milosrđem, suosjećanjem, oprostom, ozdravljenjem i novim početkom. Ovakav pristup su otvorena vrata. On otkriva neke od najradikalnijih potreba ljudi danas. Možemo naviještati Gospodina samo iz naše slabosti, nikad iz naše ljudske snage.

Na sastanku Odbora bilo je riječi o Ekumenskoj povelji (Charta Oecumenice), koju su 2001. godine potpisala ta dva tijela. Odlučeno je da će se ocijeniti kako se ovaj dokument može dodatno osuvremeniti i ojačati doprinosom Crkava, Nacionalnog vijeća crkava i biskupskih konferencija diljem Europe, navodi se u priopćenju sa sastanka Zajedničkog odbora CCEE-a i KEK-a.

(*ktalika*)

Održan Kongres nacionalnih delegata za pastoral zvanja

Bog ima životni plan za sve! Jučer kao i danas, Krist poziva muškarce i žene da odgovore na svoj osobni „poziv od Boga“. U Tirani se pedesetak delegata koji predstavljaju svoje biskupske konferencije iz 17 europskih zemalja okupilo na poziv mons. Ottavija Vitalea, biskupa Lezhëai voditelja za pastoral zvanja Albanske biskupske konferencije, kako bi razgovarali o ljepoti kršćanskog poziva.

Tijekom radova na plenarnim sastancima i u radnim skupinama na vidjelo je izašlo bogatstvo iskustava različitih crkvenih tijela na polju prilagodbe pastorala zvanja izazovima svijeta izloženom stalnim promjenama. Uz „tradicionalne“ pastoralne oblike (molitveni susreti, euharistijsko klanjanje, školski kampovi, volonterski rad...) postoje nova iskustva (video uradci, kampanje na internetu...) koje

imaju za cilj svjedočenje ljepote poziva na svećenstvo ili Bogu posvećeni život.

Prema **mons. Oscaru Cantoniju**, biskupu voditelju EVS-a (European Vocations Service), odsjeka za zvanja Komisije za mlade CCEE-a koji je organizirao susret, „u pastoralu zvanja ne krećemo od nula, već imamo obiljesmjernica Učiteljstva, plod bogatog zajedničkog iskustva sazrelog na terenu u raznim zemljama Europe, također u svjetlu značajnog dokumenta čiju dvadesetu obljetnicu obilježavamo –'In Verbo tuo'“.

Upravo na temelju ovog vatikanskog dokumenta, **o. Amedeo Cencini**, profesor na Salezijanskom sveučilištu i Institutu za psihologiju Gregorijanskog sveučilišta u Rimu, predložio je analizu stanja zvanja u Europi. Raspoloživi podaci pokazuju da nije sasvim

ispravno govoriti o krizi zvanja u Europi danas. Naime, premda je moguće uočiti negativni trend kretanja broja zvanja, kao rezultat sekularne ideologije koja postaje sve globalnija i opća, to vrijedi samo za neka zvanja – ona koje možemo smatrati klasičnima i tradicionalnima (svećenici, redovnici...). Postoje, međutim, znakovi koji pokazuju bilo trajnu plodonosnost tih zvanja bilo prisutnost novih iskustava zvanja u Bogu posvećenom životu koji proširuju pojam zvanja, posvećenja i poziva. O. Cencini podsjetio je da je ponuda zvanja u biti kerigma, jer je tajna Boga koji poziva i poziva telja koji odgovara na Njegovu ljubav.

K tome, iz izvješća sudionikâ bilo je moguće uočiti jasnu tendenciju sve većeg povezivanja pastora zvanja s drugim pastoralnim područjima, posebice s pastoralom mladih, kao što je naglasio također **o. Fabio Attard SBD**, savjetnik za Pastoral mladih Salezijanske družbe koji je predstavio rezultate istraživanja provedenog u pet biskupskih konferencija uoči predstojeće sinode. U mnogim je interventima naglašen važan rad pojedinih crkvenih tijela u pripremi za Biskupsku sinodu o „Mladima, vjeri i razlučivanju zvanja“, koja će se održati u listopadu u Rimu. Kao svjedočanstvo te povezanosti sa Sinodom, sudionici su imali priliku svakodnevno slušati o iskustvima vjere po jedne skupine mladih iz različitih biskupija Albanije i Njemačke.

Usto, iz izvješća delegata sve više izlazi na vidjelo svijest da je pastoral zvanja zadaća čitave kršćanske zajednice o čemu svjedoče poduzete brojne aktivnosti koje uključuju i dr-

uga pastoralna područja, prvenstveno obitelj. To još jasnije izlazi na vidjelo kada je riječ o pozivu na svećeništvo, kao što je podsjetio **mons. Jorge Carlos Patron Wong**, tajnik za sjemeništa Kongregacije za kler. Zvanje za svećeništvo je dar koji Bog daje Crkvi i svijetu, te mu se ne može pristupiti na individualistički način, već treba podršku čitave zajednice, jer će „ova povezanost sa zajednicom biti prisutna kroz svećenikov život“. Što se tiče poziva na posvećeni život, **s. Nathalie Becquart**, voditeljica Nacionalne službe za evangelizaciju mladih i zvanja Francuske biskupske konferencije, inzistirala je na važnosti pastora zvanja koji će imati sinodsko obilježje.

Tijekom susreta delegati su hodočastili u Nacionalno svetište Gospe Dobrog Savjeta (zaštitnice Albanije) u Skadru, gdje su također posjetili muzej u kojem se nekada nalazio zatvor (kod današnjeg samostana klarisa) albanske tajne policije („Sigurimi“) u doba komunističkog režima. Životi 38 albanskih mučenika, ubijenih zbog njihove vjere, slika su zvanja življenog u punini i dan-danas svjedoče o duhovnom bogatstvu Crkve u zemlji koju totalitarni režim želio učiniti ateističkom.

Na susretu su **don Michele Gianola** iz Italije i **don Filip Hacour** iz Belgije izabrani za vice-koordinatore EVS-a na jednogodišnji mandat. Oni će voditi EVS zajedno s don Emilom Parafiniukom iz Poljske.

Idući susret će se održati u prvom tjednu mjeseca srpnja 2019. godine.

kta

Poruka biskupa mons. dr. Marka Semrena za Dan života 2018.

BK BIH

Zaštita života i pravo na život od samog začeća

Razmišljajući o *Danu života*, razmišljamo o obitelji u kojoj se rađa život, o dostojanstvu obitelji, o dostojanstvu roditelja i djece. Bračni parovi u Bosni i Hercegovini sve kasnije postaju roditeljima, a to je još vidljivije u srednjoeuropskim i zapadnoeuropskim zemljama. Prosječna dob u kojoj žena rađa prvo dijete postaje sve viša, a povećava se i prosječna dob za dobivanje drugoga i trećega djeteta. Natalitet opada i to je trajan proces, dok istodobno raste broj onih koji ne žele djecu. Roditeljstvo nosi sa sobom strahove i zahtjeve za novim spoznajama. Prijelaz u roditeljstvo traži od bračnih parova sposobnost za preoblikovanje uloge muža i žene, jer kad se rodi dijete također se „rode“ muž i žena kao otac i majka. To je ta promjena iz bračnoga u roditeljski par, koja uključuje promjenu muža i žene u svim aspektima njihovih bića. Iskustvo prijelaza iz bračnoga u roditeljski par jest iskustvo krize, koje može biti plodno ukoliko je otvoreno novim vrijednostima. Riječ je o kvaliteti odnosa među roditeljima, jer za vrijeme trudnoće počinje proces sazrijevanja bračnih parova koji ih preoblikuje u roditeljske parove. Mladi bračni parovi u procesu sazrijevanja trebaju pomoć cijele obitelji te svoje šire crkvene i društvene zajednice.

Uloga žene i muškarca u braku promijenila se otkako su žene stupile u svijet rada. Žene su pozvane da se ostvare i na profesionalnom području, tako da danas muškarac preuzima poslove u kući, što uključuje brigu za djecu i njihov odgoj. Iako žene danas rade, kad se rodi dijete ipak one ponovno preuzimaju najveći dio poslova u kući. Proces podjele poslova u obitelji se nastavlja, pa očevi postupno preuzimaju zadaću skrbi za djecu i za njihov odgoj. Za roditelje s malom djecom velika je zadaća pomiriti obitelji pomiriti obiteljske i poslovne obveze. Zato je potrebna fleksibilnost i u obitelji i na radnom mjestu. Danas nema jasnih odgovornih modela na koje se majke i očevi mogu pozivati, pa dolazi do dezorijentacije u njihovim međusobnim odnosima i u njihovu odnosu prema djeci. Mladi roditelji napuštaju zast-

arjele sheme iz prošlosti, ali još uvijek ne pronalaze nove modele ponašanja u sadašnjosti. Dijeljenje obiteljskih i profesionalnih obveza zahtijeva od roditelja da izađu iz svojih tradicionalnih uloga i da se dogovaraju o novim oblicima djelovanja.

U obitelji najjasnije dolazi do izražaja uvjerenje da su ljudi relacijska bića, jer su muž i žena, koji su ujedno otac i majka, to što jesu upravo su po relaciji prema drugome. U toj relaciji ljubav se čisti od egoizma i postaje produktivna. Upravo u relaciji prema drugome čovjek postiže svoje najveće ostvarenje, a ne u negaciji drugoga. Takva je ljubav otvorena novom životu, tj. rađanju djece. Priznati drugost drugoga znači nadići svoje vlastito Ja i tako mu omogućiti obogaćenje u otvorenosti prema drugima i prema apsolutno Drugom (tj. prema Bogu). Obitelj je zbog toga mjesto u kojem osobe postaju slobodni i odgovorni nosioci humanizma. Također, u obitelji različite generacije imaju mogućnost da se uzajamno razumijevaju i prihvaćaju.

Da je život Božji dar i da je ljubav Božji dar, to se najjasnije očituje u obitelji, koja veliku ulogu ima u prenošenju vjere djeci. Moramo biti svjesni da svako novo biće koje dolazi na svijet jest nositelj jedine i neponovljive sudbine. To je tajna koja se prihvaća i poštuje. Dijete ne smije biti ničije sredstvo. Ono je svrha. Ono je individualno biće, različito od drugih i neponovljivo. Cilj je odgoja slobodan čovjek koji će iz svoje slobode poštivati drugoga i širiti ljubav prema Bogu i bližnjemu.

Značajno je primijetiti važnost uzajamnoga sazrijevanja roditelja i djece. Jednako su danas u krizi i djeca i roditelji: velik broj roditelja živi bez djece, ali i velik broj djece živi bez svojih roditelja. Ljubav ujedinjuje, povezuje, daje smisao, jamči trajnost i izgradnju obitelji. Ljubav briše udaljenosti između roditelja i djece te između roditelja među sobom.

Moramo se suočiti s činjenicom *opadanja nataliteta*, što je velika opasnost za gospodars-

ku, društvenu i kulturnu budućnost europskih naroda. Ovdje posebno ističem Bosnu i Hercegovinu i hrvatski narod u njoj. Obitelj se ne može dokidati, njome se ne smije manipulirati. Stoga je neprimjereno brkati obitelj s drugim oblicima zajedničkoga života.

Ovom prigodom u ime katoličkih biskupa Bosne i Hercegovine upućujem vapaj za obnovu obitelji – za rađanje djece, za obnovu Crkve i naroda. Zahvaljujem svima vama, svećenicima, redovnicima i drugima koji se na razne načine trudite oko stvaranja kulture i civilizacije života, a suzbijate kulturu smrti.

Posebno zahvaljujem i izražavam veliko poštovanje svima onima u našoj Domovini koji s velikom odgovornosti prema Bogu, prema svojoj savjesti i prema svome narodu štite ljudski život i visoko cijene dostojanstvo braka i obitelji.

Zahvaljujem svim pomagačima zaklade „Da životu“, koju smo ustanovili prije više godina, a koja potiče naše hrabre bračne drugove da budu spremni imati više djece.

Zahvaljujem i karitativnim i molitvenim skupinama koje se veoma trude oko pružanja pomoći mladim bračnim parovima kao i siromašnijim obiteljima.

Zahvaljujem također svim liječnicima i bolničkom osoblju, kao i članovima obitelji koji su se istakli u spašavanju nerođenih života.

Sve Vas molim: bdijte i dalje nad svakim ljudskim životom! Branite i štitite i ubuduće ljudski život u njegovoj cjelovitosti! To je velika zadaća i veliko poslanje za sve nas koje nam je povjerio sam Bog Životvorac! Neka Vas On nagradi svojim blagoslovom i svojim mirom!

*Banja Luka, Prvomučnici Franjevačkog reda,
16. 1. 2018.*

*Mons. Marko Semren,
pomoćni biskup banjolučki i
predsjednik Vijeća za obitelj BK BiH*

Poslanica varaždinskog biskupa mons. Josipa Mrzljaka u povodu Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH

Da ne ohladi ljubav mnogih (usp. Mt 24,12)

Pripremajući se za proslavu Vazmenog otajstva, tj. muke, smrti i uskrsnuća Gospodina našega Isusa Krista, i ove godine 3. korizmenu nedjelju posvećujemo već dvanaestoj akciji *Tjedna solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini*. Bog, Otac milosrđa, i ovu nas Korizmu poziva na „sakramentalno obraćenje“, na povratak Gospodinu u svim područjima naših života, pa tako i nadilaženjem samoljublja i sebičnosti, misleći na potrebe Katoličke Crkve i hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Nastojat ćemo molitvom i novčanim darom milostinje ove nedjelje diljem Hrvatske pokazati da naša srca nisu hladna, kako se ne bi obistinile riječi iz Matejeva evanđelja: „Razmahat će se bezakonje i ohladnjeti ljubav mnogih.“ (Mt 24,12)

Papa Franjo u svojoj korizmenoj poruci podsjeća na zavođenja lažnih proroka što izazivaju sablazni i potiču na mržnju (usp. Mt 24, 10-12). „Koliko je djece Božje očarano trenutnim zadovoljstvima, miješajući ih s pravom srećom ... zavedeni snom o bogatstvu, koje ih čini robljem profita i sitnih interesa ... vjeruju da su sami sebi dovoljni, te završavaju uhvaćeni u mreže samoće!“ govori, između ostalog, Papa. Nije li to prvi korak u propast pojedinca i društva? Nije li to izazov koji stoji pred svima nama – pojedincima, ali i pred cijelom Crkvom, zajednicom Kristovih vjernika, ma gdje se oni nalazili. Pod tim vidikom želim podsjetiti na brojne teškoće koje Hrvati u Bosni Hercegovini proživljavaju posljednjih dvadesetak godina, nastojeći u isto vrijeme održati

plamen na vjekovnim ognjištima od Bosanske Posavine preko Srednje Bosne do Hercegovine. Suočeni s paležom i uništenjem svojih sela, domova, gubitkom radnih mjesta, baštine koju su im ostavili pređi, mnogi od njih i danas tiho i samozatajno rade, žive i mole, nastavljajući nit života, čuvajući poklad vjere i kulture koja je oblikovala te prostore. Jednako tako, prisjetimo se mnogih djela milosrđa kojim Katolička Crkva u Bosni i Hercegovini svjedoči da ljubav Kristova nema kraja, da ju ništa ne može umanjiti, da je neuništiva i domišljata. Tomu smo svjedoci i u akciji „Tjedna solidarnosti“ u kojem pomažemo studente, stare, bolesne, hendikepirane, one koji žive u izolaciji – fizičkoj ili duševnoj, one koji su postali manjina, zaboravljene, osuđene, prezrene.

Sa zabrinutošću gledamo na nastavljanje iseljavanja Hrvata iz Bosne i Hercegovine. Od 2003. do 2014. manje je 44 527 katolika, a iz četiriju biskupija - Vrhbosanske, Banjolučke, Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske u 2016. iselila su se još 15 494 Hrvata katolika. Alarmantni podaci govore da je ukupan broj katolika u četiri nad/biskupije ukupno 390 241 (prije rata bilo ih je 825 000!). Pad broja Hrvata katolika najvjerojatnije će biti zabilježen i u sljedećim godinama. Ono što zabrinjava je da sa župa odseljavaju mladići, djevojke i mlade obitelji s djecom. Mnoge župe, osobito u Bosni, bilježe sve veću prosječnu dob svojih župljana, i iz godine u godinu se osjetno smanjuju.

Zbog ovih dramatičnih okolnosti trebamo se podsjetiti na pismo - poruku državnog tajništva Svete stolice iz 2012. godine, povodom 14. zasjedanja biskupskih konferencija Bosne i Hercegovine i Hrvatske, u kojem se jasno ističe kako je u pitanje dovedena budućnost Katoličke Crkve u Bosni i Hercegovini pozvavši da „kolegijalno razmišljanje biskupa dviju biskupskih konferencija doprinese nadahnuvanju korisnih inicijativa, kako bi se učinilo da hrvatski narod nastavi vršiti svoje crkveno poslanje u Bosni i Hercegovini nudeći svoj dragocjen doprinos društvenom životu zemlje“.

Zato i nastavljamo s aktivnostima koje kroz akciju „Tjedna solidarnosti“ vraćaju nadu i povjerenje ljudima i Crkvi. Zato pazimo da se naša srca ne ohlade. Kada se srce ohladi i kada se tješimo i napajamo tjelesnim užicima radije negoli utjehom koju nalazimo u Riječi i sakramentima, u nama se istovremeno hladi dar milosrđa. To se očituje u nemaru za sve one, i sve ono, oko nas što ne ispunjavaju naša očekivanja.

U korizmi smo pozvani moliti, zahvaljivati i postiti. Pročistiti tijelo, duh i dušu postavljajući molitvu u središte života; davati srce Gospodinu; živjeti u poniznosti; zastupati istinu; težiti razvijanju vrlina u svakom trenutku. Posvetiti se produbljujući svijest o tome da smo svi jedna velika obitelj. A obitelj je, prisjetimo se, braćo i sestre, mjesto dijeljenja dobara, mjesto podrške i prihvaćanja, sigurna luka za sve nedaće kojima nas šiba more života. Crkva, Majka i Učiteljica, poziva nas produbiti molitveni odnos s Bogom, poziva nas osloboditi se pohlepe i usredotočenosti na sebe. Posteci od zla jezika, prljavih misli i zlih djela, pozvani smo okrenuti se drugima i ponuditi im ono što imamo, ono što možemo dati.

Pozivam Vas, braćo i sestre, da misleći na naše sunarodnjake u Bosni i Hercegovini, molite za njihov ostanak i opstanak; da molite, zajedno sa svim biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama, sa svim našim iseljenicima po cijelome svijetu i cjelokupnim Božjim narodom, da Crkva u Bosni i Hercegovini bude znak mira, zajedništva i solidarnosti, da svi mi u svojim srcima, kao plod korizmenih nastojanja, zapalimo svjetlo nade za Hrvate u Bosni i Hercegovini svjedočeći: Niste sami! Moleći i darujući, prema svojim mogućnostima, zahvalimo i pokažimo Gospodinu da nam naši bližnji u vjeri nisu daleko od srca.

Neka konkretna djela ljubavi učinjena u „Tjednu solidarnosti“ pokažu snagu darivanja bližnjih koji nas trebaju.

ZAJEDNIČKA IZJAVA

članova Austrijske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine

Sarajevo, 5. ožujka 2018.

Po prvi puta okupili su se 5. ožujka 2018. u Sarajevu članovi Austrijske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine da bi na taj način posvjedočili zajedništvo Crkve u ovim dvjema zemljama koja je povezana zajedničkom poviješću i brojnim događanjima. Mjesto zajedničkog susreta je Grad za koji je papa Franjo prigodom svoga pohoda 2015. godine kazao da je „s pravom dobio naziv ‘europskog Jeruzalema’“. Biskupi Bosne i Hercegovine zahvalni su svojoj subraći u biskupstvu iz Austrije da su ovamo došli kako bi zajednički molili, jedni druge susreli, upoznali se izmijenili razmišljanja te da bi podijelili radost i žalost ljudi i Crkve u Bosni i Hercegovini.

Posjeta biskupa na „Nedjelju solidarnosti“, koja se u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini uvijek obilježava na treću korizmenu nedjelju, važan je znak. Prilozima ove nedjelje pomaže se potrebitima koji su ostali u Bosni i Hercegovini i koji još uvijek trpe posljedice rata. Svojim dolaskom ovamo austrijski biskupi dali su svjestan znak posebno i ponajprije mladim ljudima koji već godinama napuštaju ovu zemlju odlazeći prema zapadnoj Europi, a mnogi od njih idu u Austriju.

Radosna je činjenica da se pohod austrijskih biskupa događa o 100. obljetnici smrti prvog vrhbosanskog nadbiskupa Josipa Stadlera. Upravo su u vrijeme nadbiskupa Stadlera, uz veliku pomoć iz Austrije, u Bosni i Hercegovini izgrađene brojne crkve i uspostavljene crkvene institucije. To je bila velika pomoć za crkveno poslanje u zemlji u kojoj je do tada crkveni život održavao gotovo isključivao franjevački red. Prije sto godine Sarajevo i zemlja doživjeli su vrijeme osnutka o čemu svjedoče brojne građevine u centru glavnog i drugih gradova tada uspostavljenih državnih, kulturnih i drugih institucija.

Crkva i mnogi ljudi u Bosni i Hercegovini

nisu zaboravili da su brojne karitativne institucije iz Austrije, kao što su Caritas ili Kirche in Not (Crkva u nevolji), kao i akcije poput „Nachbar in Not“ (Susjed u nevolji) i mnogi pojedinci pomogli tijekom nedavnoga rata u velikoj nevolji. Uz spomenutu zahvalnost povezana je i zahvala za duhovne darove koji su proizašli iz povezanosti Crkve obiju zemalja. Među njima posebno se ističe dvoje blaženika podrijetlom iz Austrije koji su djelovali u Bosni i Hercegovini: s. Berchmana Leidenix, drinska mučenica, koja je bila posebno angažirana u odgoju i školstvu, kao i Ivan Merz koji se štuje kao zaštitnik mladeži.

Održavanjem svoga plenarnog zasjedanja austrijski biskupi idu stopama papa Ivana Pavla II. i Franje koji su pohodili Sarajevo kao glasnici mira i time htjeli pomoći u liječenju ratnih i poratnih rana. Posjet austrijskog episkopata je u isto vrijeme znak solidarnosti s Crkvom u Bosni i Hercegovini koja je tijekom rata od 1992. do 1995. godine i u vremenu nakon rata podnijela brojna iskušenja. U mnogim dijelovima zemlje katolicima prijete potpuni nestanak. Svojom posjetom biskupi žele ohrabriti one koji su ostali i njima prenijeti nadu u budućnost. Impresivno je djelovanje Crkve u Bosni i Hercegovini: brojne crkvene školske, odgojne i socijalne institucije otvorene su za sve ljude bez obzira na vjeroispovijest i time su živi svjedok nade i konkretne kršćanske ljubavi.

Stoga austrijski biskupi žele i nadalje biti nositelji raznih inicijativa koje bi trebale pomoći vjernicima koji ovdje žive da ponovno uzmu život u svoje ruke i da skladno žive i surađuju s drugima. Biskupi također žele biti ambasadori dramatične situacije katolika u mnogim dijelovima zemlje i svratiti na to pozornost drugih Biskupskih konferencija. Posjetima najvišim političkim i vjerskima predstavnicima u zemlji htjeli su izraziti svoju blizinu

i potporu svim ljudima dobre volje u Bosni i Hercegovini.

Mnogi ljudi iz Bosne i Hercegovine došli su u Austriju zbog rata. Pronašli su zaštitu i sigurnost i istovremeno obogatili zemlju. Radi njih i radi Bosne i Hercegovine treba se nadati da će mnogi od njih ponovno vidjeti budućnost u svojoj domovini, vratiti se i pri tome pomoći u obnovi i obogaćivanju zemlje.

Bosna i Hercegovina još uvijek nije došla do punog i pravednog mira. Još uvijek postoje napetosti i nepovjerenje u zemlji koji ugrožavaju suživot. Stoga, biskupi iz Austrije, zajedno s biskupima iz Bosne i Hercegovine, apeliraju na sve nositelje odgovornosti u zemlji i na međunarodnoj razini da se zauzmu oko izgradnje pravednog mira. Za to je neophodno poštovanje ljudskog dostojanstva i svih prava i sloboda svih članova društva kao i jednako-

pravnosti tri naroda koji žive u Bosni i Hercegovini. Ne smiju u ovoj zemlji postojati „građana drugog reda“ ni mehanizmi sistavne diskriminacije. Biskupi obiju zemalja podupiru Bosnu i Hercegovinu na putu europske integracije. Bosna i Hercegovina bila je i jest dio Europe kroz svoju povijest i bogatu kulturnu baštinu.

Prije 100 godina završio je Prvi svjetski rat. Milijuni ljudi izgubili su živote. Sjećanje na ovu katastrofu i masovnu patnju trebalo bi osnažiti kršćane i sve ljude dobre volje da se zauzmu za miran suživot. Ispovijedamo Isusa Krista kao Kneza mira i molimo se njemu. U ovoj vjeri potičemo sve ljude da se ujedine na putu mira i dobra. To je put Božji, jedini pravi put svakog čovjeka, svakog društva i svake države.

Propovijed predsjednika HBK mons. Želimira Puljića u sarajevskoj Katedrali uoči XX. zajedničkog zasjedanja članova BK BiH i HBK

Smatraju ga velikim reformatorom Crkve -uz petu obljetnicu izbora pape Franje-

1. Večeras se sjećamo kako je prije pet godina izabran papa Franjo (13. ožujka 2013.). Iz dimnjaka na krovu Sikstinske kapele izašao je bijeli dim u 19. sati i šest minuta. Odmah su zazvonila zvona na svim crkvama i objavila vijest da su kardinali izabrali novoga papu. Sjećamo se i onog galeba koji se popeo na dimnjak i tu se bezbrižno zadržavao neko vrijeme. I kao da je okupljenom narodu na Trgu Sv. Petra i pred malim ekranima diljem svijeta poručivao: „Stvar je gotova. Strpite se malo i ne brinite. Papa je tu“. Bio je to govor prirode koji se umrežio u taj važan mistični događaj. Duskora se papa Franjo pojavio na loži bazilike Sv. Petra odakle je blagoslovio okupljeni svijet. No, prije toga zamolio je narod neka njega blagoslove. I sagnuo je glavu prema puku, pa je izgledalo kao da veli: Molim vaš blagoslov i vašu molitvu. A onda ću ja vas blagosloviti. Na trgu Sv. Petra zavladao je tišina. Nazočni su prignuli

glavu kako bi u sabranosti udovoljili Papinoj želji. Kao da su šaptali: Molit ćemo za Vas, Sveti Oče. Hvala Vam što ste prihvatili biti Petar naših dana. A znamo kako to nije nimalo lako. Tom iskrenom i dirljivom gestom Papa Franjo je odmah na početku svoga pontifikata „čapao“ ljude za srce. I postao omiljeni Papa.

Koga su zapravo prije pet godina izabrali kardinali u Sikstinskoj kapeli ispod Michelangelo freska Posljednjeg suda? Njihovo i Božje oko zaustavilo se na nadbiskupu Buenos Airesa koji se zvao Jorge Mario Bergoglio, a od 13. ožujka s novim imenom Papa Franjo. On je prvi isusovac koji je postao Papom, a sin je talijanske obitelji koja je doselila iz Piemonta u Buenos Aires. U obitelji željezničara Petra i majke Regine, domaćice koji su imali petero djece, rodio se 1936. sadašnji Papa Franjo. Nama je u Hrvatskoj posebice bilo drago čuti i čitati kako je na biskupskom ređenju jedan od njegovih

suposvetitelja bio Hrvat, biskup Ognjenović. Isto tako doznali smo kako se družio s našim svećenicima misionarima, kod kojih se ispovijedao (Mihaljević, Ostojić, Longin).

2. Novinar Alessandro Gisotti, koji je otprije poznao kardinala Bergoglia, tih dana je slikovito napisao kako je Jorge Mario Bergoglio mijenjao svoje svećeničke haljine: Bio je najprije isusovac, a onda je zaređen za biskupa. Mijenjao je također i kapice na glavi („solideo“). Najprije je pet godina nosio biskupski „solideo“, a onda dvanaest godina kardinalski. A, evo, sada je dobio onaj bijeli, papin solideo. Ali, ustvrdio je Gisotti, Papa Franjo neće se mijenjati. Dapače, veli kako će zadržati svoj uhodani stil rada iz Argentine gdje je bio i ostao pastir siromaha i glas onih koji glasa nemaju. Vozio se gradskim prijevozom, a siromasima uvijek bio na raspolaganju. Nije bježao od ljudi, ni od problema. Oboljelima od AIDS-a npr. ljubio je noge, pa tim gestom dao do znanja kako nisu otpisani zbog toga što su bolesni. Isus je i za njih krv svoju prolio.

Svojim postupcima i govorima u kratkom vremenu stekao je naklonost ljudi kojima je htio priopćiti da ih Bog voli, oprašta im i želi da se spase. Pokrenuo je reformu Rimske Kurije, hrabro i s povjerenjem u Duha Svetoga koji vodi Crkvu u vjeri i nadi. Zanimljivo je veli pater Lombardi kako su njegove spontane geste, telefonske pozive i drugo što je izlazilo izvan uobičajenog protokola, brže shvatili i pozitivno ocijenili oni za koje velimo da su „udaljeni“, nego mi koji mislimo kako smo mu „blizu“. Papa Franjo pokazuje kako vjeruje više u snagu susreta, nego u moć pregovora i potpisa. On takvim svojim stilom izvrsno promiče i dijalog i mir. A sve što čini i zbori, govori o „njegovoj humanosti gdje je u središtu Božja milost koja čini velike stvari“. Nikakvo onda čudo što se ne umara ponavljati kako su odlike Božjeg milosrđa očinska briga i majčinska nježnost prema svima, a posebice prema slabima i siromašnima. Pa poziva sve, osobito one koji su pozvani voditi brigu o drugima, biskupe, svećenike, roditelje, odgojitelje, političare i poslodavce neka to imaju stalno pred očima.

3. Možda je korisno uz ovu godišnjicu spomenuti misao američkoga novinara, Georgea Weigela, kako „liberalni mediji prikazuju da je

papa Franjo spreman odbaciti neke vidike katoličke vjere i prakse koju suvremeni mediji smatraju neprihvatljivima“. Nije nam nepoznato da su se i brojni portali kod nas u to uključili pa svesrdno hvalili riječi, poteze i stavove pape Franje, u isto vrijeme oštro kritizirali hrvatske biskupe i kler koji „ne sluša i ne slijedi Papine savjete“. Neki se čak nisu ustručavali izmišljati izjave koje su stvarale „umjetni lik pape Franje“, koji kao da je izašao iz nekoga paralelnog svemira, pa uz stvarnoga poglavara Katoličke Crkve daje čudne izjave koje „griju srca“ onih koji sebi tepaju kako oni „misle svojom glavom“. Tako su jedno vrijeme, sjećamo se, bili preplavili društvene mreže lažne rečenice koje se pripisivalo Papi: „Nije nužno vjerovati u Boga da biste bili dobar čovjek. Nije nužno ići ni u crkvu, ni davati joj novac. Za mnoge crkva može biti i priroda. Neki od najboljih ljudi kroz povijest nisu vjerovali u Boga, a mnoga najgora djela učinili su u Njegovo ime“. Klasičan primjer prešućivanja i vađenja Papinih riječi iz konteksta čitamo ovih dana. U svojoj redovitoj katehezi o svetom Misi papa Franjo je između ostaloga doslovno rekao: „Velečasni, koliko treba platiti da se pod misom spomene moje ime? Ništa, jesti li razumjeli? Ništa. Misa se ne plaća, jer ona je Kristova dragovoljna žrtva, pa je i otkupljenje besplatno“. U daljnjem tumačenju Papa je dodao, a to su svi mediji ispustili: „Ako želiš pri tomu dati svoj dar, učini to. Samo znaj misa se ne može platiti. I to je važno razumjeti i razlikovati“.

Spomenut ću još i podatak vezan uz Papin pohod Europskom parlamentu prije četiri godine. Izvješća medija fokusirala su se na njegovu „zabrinutost za imigrante i nezaposlene“. Ali o riječima Svetog Oca kojima je upozorio na „indiferentnost prema ljudima koje se osuđuje na smrt (eutanzija), kao i odnos prema starijima koji su napušteni i za koje se nitko ne brine, prema djeci koju se ubija u utrobi majki“. A da ne spominjem njegovo inzistiranje da „Europa nema budućnost bez kršćanstva“. Prosječni čitatelj, navodi Geigel ako nije pročitao integralni govor, nije iz novinskih izvješća mogao doznati koje je teme Papa obradio i dotakao. Bilo je dosta i onih koji su pokušavali uspoređivati Franju i Ratzingera. Papa u miru, Benedikta XVI. takvima je prekjučer

odgovorio kako je „Papa Franjo čovjek duboke filozofske i teološke formacije, te kako postoji nutarnji kontinuitet između ova dva pontifikata, usprkos različitosti i temperamentu“.

4. Završio bih ovo razmišljanje mislima jednoga vaticanista (Luigi Accattoli) koji je napisao da je papa Franjo „najveći reformator Crkve u zadnjih stotinu godina“. Njegova pobudnica „Radost evanđelja“ pokazuje zapravo reformatora na djelu. Tamo već u broju 25. on najavljuje kako se „ne mogu ostaviti stvari da teku kako teku“, već treba poduzeti „pastoralnu i misionarsku obnovu i preobrazbu“, pa zahtjeva neka oni „koji Boga traže ne naiđu na hladnoću zatvorenih vrata“ (br. 27). I dodaje s tonom tuge kako se kršćani često ponašaju kao „kontrolori milosti. A Crkva nije carinarnica, nego očevo dom gdje ima mjesta za svakoga“ (br. 47). U tom kontekstu u više navrata je govorio kako mu je draža i „uprljana Crkva koja je izišla na ulicu, nego kad se bavi samom sobom, i zapliće se u protokolarnim uzlovima“. A njegova je žarka želja neka „obnovljenim snagama aktivno evangelizira“ i zauzima se za obranu ljudskog dostojanstva i izgradnju mirnoga suživota među narodima, kao i brigu za očuvanje stvorenoga svijeta“ (br. 257). Zbog toga poziva i potiče

kršćane neka budu „znakovi nade i neka ostvaruju onu revoluciju nježnosti i dobrote“ (br. 88) koja nam je potrebna kao zrak i voda. Posebice u okruženju gdje su ljudi sebični, ne vole se i ne prihvaćaju, već se podcjenjuju i omalovažavaju.

Neka nas „Bog poštedi tako zagušljivog ozračja, veli papa Franjo, koje se može izliječiti jedino udisanjem čistoga zraka Duha Svetoga koji nas oslobađa usredotočenosti na nas same“ (br. 97) i čini nas osposobljenima da „prosvjetlijujemo, blagoslivljamo, tješimo i liječimo“ (br. 273). Pa „ako se uspije pomoći samo jednoj osobi da živi bolje, već je dovoljno za opravdanje dara našega života“ (br. 274), veli papa Frano. Da ništa drugo nije rekao ili napisao već ovu pobudnicu koja je obilježena radosnim stilom i brojnim poticajima, bilo bi dovoljno uz petu obljetnicu reći Bogu hvala za „papu reformatora“. Svojim riječima, poticajima i gestama on nas potiče i hrabri da „ne dopustimo da nam se ukrade misijski zanos“ (br. 80), kao i „nada i radost evangelizacije“ (br. 83). Posebice pak poziva kršćane neka ne dopuste „da im se ukrade duh zajedništva i bratske ljubavi“ (br. 109). Neka je blagoslovljeno i vrijeme koje je pred nama, na čelu s reformatorom Papom Franjom!

Priopćenje s XX. redovitog godišnjeg zajedničkog zasjedanja BK BiH i HBK

Članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i Hrvatske biskupske konferencije održali su svoje dvadeseto redovito godišnje zajedničko zasjedanje, 14. ožujka 2018. u Nadbiskupskoj rezidenciji u Sarajevu pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH, i nadbiskupa zadarskog mons. Želimira Puljića, predsjednika HBK. U radu zasjedanja sudjelovala su 24 člana dviju Biskupskih konferencija dok su se tri člana ispričala.

Apostolski nuncij u BiH nadbiskup Luigi Pezzuto sudjelovao je u uvodnom dijelu zasjedanja te u svom obraćanju istaknuo važnost susreta dviju Biskupskih konferencija tijekom kojeg promišljaju o življenoj stvarnosti među-

sobnog zajedništva i načinima sve dublje povezanosti.

Biskupi su saslušali godišnje izvješće o radu Vijeća HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu i Ravnateljstva dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu. Upoznati su: s personalnim i aktualnim pitanjima u hrvatskim župama i misijama, s financijskim stanjem Fonda solidarnosti te s događanjima u 2017. i planovima za 2018. godinu kao i s nekim otvornim pitanjima i izazovima. Izrazili su zahvalnost članovima spomenutog Vijeća i djelatnicima dušobrižništva, a posebno svim svećenicima, đakonima, časnim sestrama i pastoralnim suradnicima i suradnicama u hrvatskim župama i misijama širom svijeta. I ovom prigodom po-

tiču sve Hrvate katolike koji su otišli iz Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i drugih zemalja u kojima su Hrvati autohtoni, da gaje povezanost s Katoličkom Crkvom tamo gdje žive i aktivno se uključuju u hrvatske župe i misije. Također potiču vlasti u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini da stvore uvjete za ostanak posebno mladih ljudi, ali i da pomognu svim onima koji bi se željeli vratiti u Republiku Hrvatsku ili u Bosnu i Hercegovinu.

Iz izvješća o službenom pohodu Papinskog hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu biskupi su upoznati sa stanjem te novostima i promjenama u spomenutom Zavodu i radu Nadzornog odbora kao i o broju studenata u tekućoj akademskoj godini koji studiraju na deset rimskih crkvenih (sve)učilišta, a dolaze iz 15 biskupija Crkve u hrvatskom narodu. Također su izabrali sadašnjeg vicerektora preč. Marka Đurina na novi mandat te s radošću prihvatili izvješće o pozitivnom ozračju u Zavodu koji je od posebne važnosti za Crkvu u hrvatskom narodu.

U izvješću o provedbi akcije *Tjedan solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH* pod geslom „Da se ne ohladi ljubav mnogih“, biskupi su informirani o dobroj suradnji Hrvatskog Caritasa i Caritasa Bosne i Hercegovine. Zahvaljujući spomenutoj akciji, sufinancirani su brojni karitativni projekti u biskupijskim zajednicama u Bosni i Hercegovini kroz koje se pomaže starim i iznemoglim osobama, djeci i mladima u potrebi. Biskupi su, također, upoznati da je u isto vrijeme u Bosni i Hercegovini provedena karitativna akcija pod nazivom *Nedjelja solidarnosti*. Zahvaljuju svima koji svojim molitvama, priložima i karitativnim pothvatima pokazuju otvoreno srce za ljude u potrebi. Posebnu su pozornost posvetili teškom stanju u katoličkim župnim zajednicama koje su prognane tijekom rata te u njima sada živi mali broj vjernika. Svjesni potrebe da učine sve što im je moguće kako bi pomogli opstanak, ostanak i povratak posebno u takve župe, biskupi potiču sve ljude u vlasti da se snažnije zauzmu oko ispravljanja nepravde te da se ponajprije tim ljudima pruži konkretna pomoć u stvaranju uvjeta za život dostojan čovjeka.

Na dnevnom redu zasjedanja bilo je i godišnje izvješće o radu Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij koja želi pomoći u rasv-

jetljenju bremenite prošlosti s prvotnim ciljem što detaljnijeg prikupljanja podataka o mogućim žrtvama ubijenima iz mržnje „prema vjeri“ (in odium fidei) za koje postoji mogućnost uzdizanja na čast oltara. Biskupi su izrazili zahvalnost biskupijskim povjerenicima i drugim članovima Komisije za njihov rad

Svjesni da je svećenička formacija odlučujuća za poslanje Crkve, biskupi su upoznati s potrebom dorade Temeljnih odredbi o svećeničkom odgoju i izobrazbi za dvije Biskupske konferencije u skladu s novim dokumentom *Ratio Fundamentalibus Institutionis Sacerdotalis*. Dali su potporu za nastavak izrade programa za trogodišnju trajnu formaciju biskupijskih i redovničkih odgojitelja i odgojiteljica kroz suradnju Vijeća HBK za sjemeništa i duhovna zvanja i Vijeća za bogoslovna i Vijeća za mala sjemeništa BK BiH.

Biskupi su upoznati s tijekom priprema za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u Splitu i Solinu, 15. i 16. rujna 2018. pod geslom *Obitelj – izvor života i radosti*.

Biskupi su razmišljali o najboljim načinima suradnje HBK i BK BiH na liturgijskom planu u duhu Apostolskog pisma u obliku motu proprio pape Franje *Magnum principium* gdje se ističe kako „u biskupskim konferencijama u kojima se govori istim jezikom treba jamčiti i vjerno sačuvati smisao izvornog teksta prevedenih bogoslužnih knjiga“, i da to uvijek ima „odražavati jedinstvo rimskog obreda“.

Svi nazočni biskupi, u zajedništvu s apostolskim nuncijem u Bosni i Hercegovini nadbiskupom Luigijem Pezzutom, 13. ožujka 2018., na petu godišnjicu izbora pape Franje, slavili su Svetu misu u katedrali Srca Isusova u Sarajevu. Svečanom Euharistijskom slavlju predsjedao je kardinal Vinko Puljić, a propovijedao nadbiskup Želimir Puljić. Također su, 14. ožujka 2018. slavili Euharistiju u crkvi sv. Ćirila u Metoda s bogoslovnom zajednicom i svećenicima u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu. Predsjedao je i propovijedao nadbiskup metropolit splitsko-makarski mons. Marin Barišić, predsjednik Vijeća HBK za sjemeništa i duhovna zvanja.

Sarajevo, 14. ožujka 2018.
Tajništvo

Svim svećenicima na terenu Vrhbosanske nadbiskupije

Datum: 23. prosinca 2017.
Broj: 1117/2017

Draga braćo Misnici!

Na kraju ove građanske godine uz osvrt na prošle dane posebno upućujemo svoje molitve zahvalnosti dragom Bogu za sve milosti primljene u ovom životnom hodu. Na poseban način pozivam da se zahvalimo Bogu za sve dobročinitelje koji su nas pomagali u ratu i poraću, a posebno u tijeku obnove kao i redovnog opstanka.

Zato ljubazno molim svakog svećenika na području Vrhbosanske nadbiskupije da slavi jednu svetu Misnu nakanu za dobročinitelje koji su nas svojim dobročinstvom pratili. Također molim da nakon prikazane svete Mise javite na e-mail ili pisanim putem kada i tko je slavio Misu na tu nakanu.

E-mail: kaptolka@bih.net.ba
tajniknadbiskupa@gmail.com

Ljubazno molim da prijavite prikazane svete Mise do kraja siječnja 2018. godine.

Još jednom svakom osobno želim Čestit Božić i blagoslovljenu Novu 2018. godinu uz najsrdačnije pozdrave.

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski

Mladen Kalfić, kancelar

Prikazanje Gospodinovo u hramu - Svijećnica Dan posvećenog života

Katedrala Presvetog Srca Isusova u Sarajevu 1. i 2. veljače 2018.

Datum: 17. siječnja 2018.
Broj: 43/2018

Draga braćo misnici, dragi redovnici, drage sestre redovnice, kandidati i kandidatice, novaci i novakinje naših redovnički zajednica!

Svake godine smo obilježavanje Dana posvećenog života, uz blagdan Prikazanja Gospodinova u hramu – Svijećnica, slavili u našoj Prvostolnici. Tako to želimo i ove godine pa podsjećam na ustaljeni raspored:

1. veljače:

- u 17 sati je klanjanje u Katedrali i Večernja koju obično predvode đakoni
- u 18 sati je sveta Misa koju predvodi provincijal Bosne Srebrene fra Jozo Marinčić.

2. veljače:

- u **10:30 sati** sveta Misa u Katedrali, a na početku Mise procesija sa svijećama, ako vrijeme dopusti, oko Katedrale. Pod misom pjevanje predvode osobe posvećenog života.

Poslije Pričesti, obnova redovnički zavjeta - zajednička.

- u **12 sati** zajedničko druženje uz domjenak u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu (J. Stadlera 5)

Pozivam sve zajednice koje ne mogu osobno uzeti učešća u ovom programu neka se pridruže klanjanjem i molitvom na ovu nakanu Crkve.

Zazivajući Božji blagoslov na sve osobne posvećenog života u našoj Nadbiskupiji molim da sami postanu blagoslov ovoj mjesnoj Crkvi te vas najiskrenije pozdravljam!

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

I. Sjednica Ekonomskog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije

Utorak, 20. veljače 2018. u 16. sati

Datum: 19. siječnja 2018.

Broj: 55/2018

Ovim sazivam redovnu sjednicu članova Ekonomskog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije u utorak 20. veljače 2018. u prostorijama Ordinarijata s početkom rada u 16 sati. Na tu sjednicu uz članove EVVN pozivam i ekonomu nadbiskupije preč. Franju Tomića. Zapisnik će voditi vlč. Anto Zubak, tajnik Nadbiskupa.

Dnevni red :

1. Uvodna riječ Nadbiskupa
2. Čitanje i usvajanje Zapisnika sa posljednje sjednice
3. Prikaz prispjelih kopija računa i izvješća institucija
4. Stanje tekućih poslova i planovi
5. Razno.

U nadi uspješnog rada, radujem se susretu te iskreno pozdravljam i zazivam obilje Božjeg blagoslova!

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

Dostavlja se:

Članovima Ekonomskog vijeća VN

Ekonomu VN preč. Franji Tomiću

Vlč. Anti Zubaku, tajniku

Predmet: Poziv na sjednicu umrežavanja struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji

U prostorijama Ordinarijata 20. veljače 2018.

Datum: 19. siječnja 2018.
Broj: 56/2018

U pastoralnom kalendaru za 2018. godinu ovaj termin već je naznačen. Ovim dopisom stoga upućujem poziv na redovnu godišnju sjednicu svih struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji koja će se održati u prostorijama Ordinarijata u utorak 20. veljače 2018. s početkom u 9 sati.

Dnevni red:

1. Molitva i uvodna riječ Nadbiskupa.
2. Ostanak i opstanak ove mjesne Crkve: ideje i sugestije
3. Iskustvo međusobne suradnje za dobrobit ove mjesne Crkve
4. Razno.

Pozivam slijedeće nositelje službi:

- mons. dr. Peru Sudara, pomoćnog biskupa i Promicatelja sustava Katoličkih škola za Europu.
- mons. mr. Luku Tunjića, generalnog vikara
- dr. fra Šimu Ivelja, sudskog vikara
- preč. Mladena Kalfića, kancelara VN
- preč. Franju Tomića, ekonomista VN
- mons. Antu Meštrovića, prepošt kaptola, rektora katedrale i arhivara
- preč. mr. Josipa Kneževića, rektora Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa
- preč. dr. Michelea Capasso, rektora sjemeništa „Redemptoris Mater“
- preč. dr. Darka Tomaševića, dekana KBF
- preč. mr. Željka Marića, rektora sjemeništa „Petar Barbarić“ u Travniku
- vlč. dr. Tomu Mlakića, pročelnika Katehetskog ureda
- vlč. dr. Mirka Šimića, ravnatelja Caritasa VN
- vlč. Miroslava Čavara, ravnatelja Medijskog centra VN
- vlč. dr. Šimu Maršića, ravnatelja Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih VN
- vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelj Svećeničkog doma
- vlč. dr. Maria Bernadića, generalnog tajnika Biskupijske sinode
- vlč. mr. Peru Brajku, bolničkog dušobrižnika
- fra Stjepana Radića, dijecezanskog direktora PMD
- vlč. dr. Dubravka Turaliju, voditelja ureda za obitelj i pripreve za brak

Ovim iskreno zahvaljujem svima na suradnji, te pozivam da bi komunikacija bila plodna potrebno je dobro se pripremiti na predviđene teme.

Želim radostan i uspješan susret te iskreno pozdravljam!

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

Susret Umrežavanja struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji

U prostorijama Ordinarijata 20. veljače 2018. u 9 sati, održan je godišnji susret nositelja određenih službi u Vrhbosanskoj nadbiskupiji. Na sjednici su sudjelovali: Vinko kard. Puljić, nadbiskup, mons. mr. Luka Tunjić, generalni vikar, preč. dr. fra Šimo Ivelj, sudski vikar, mons. Ante Meštrović, rektor katedrale, arhivar i prepošt Kaptola, preč. Franjo Tomić, ekonom, preč. mr. Željko Marić, rektor Nadbiskupskog sjemeništa *Petar Barbarić-Travnik*, preč. mr. Josip Knežević, rektor Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa, preč. dr. Michele Capasso, rektor NMMS *Redemptoris Mater-Vogošća*, preč. dr. Darko Tomašević, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta, vlč. dr. Tomo Mlakić, pročelnik Katehetskog ureda, vlč. dr. Mirko Šimić, direktor Caritasa VN, vlč. dr. Šimo Maršić, ravnatelj Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih VN, vlč. dr. Dubravko Turalija, voditelj ureda za obitelj i pripreve za brak, vlč. Miroslav Ćavar, ravnatelj Medijskog centra VN, vlč. dr. Mario Bernadić, generalni tajnik Sinode VN, vlč. Fabijan Stanušić, ravnatelj Svećeničkog doma VN, fra Stipan Radić, dijecezanski ravnatelj Papinskih misijskih dijela, vlč. mr. Pero Brajko, bolnički kapelan i preč. Mladen Kalfić, kancelar.

Zbog nemogućnosti dolaska na susret ispričao se mons. dr. Pero Sudar, biskup.

Teme ovogodišnjeg umrežavanja bile su:

1. Molitva i uvodna riječ nadbiskupa Vinka kardinala Puljića
2. Ostanak i opstanak ove mjesne Crkve: ideje i sugestije
3. Iskustvo međusobne suradnje za dobrobit ove mjesne Crkve
4. Razno

Susret je započeo molitvom i uvodnim pozdravom **Vinka kard. Puljića, nadbiskup vrhbosanskog** koji se odmah zahvalio na odazivu i na svemu što dobro čine svi koji su na čelu važnih ustanova za rad i život Nadbiskupije. Spomenuo je da je komunikacija u današnjem vremenu teška jer nema dijaloga niti normalne, pozitivne polemike, već se komunikacija svela na buku i galamu. U takvim okolnostima moramo biti glas razuma, nade, vjere i ljubavi. Zato želimo razmišljati što možemo učiniti kako bi potakli ljude na ostanak i opstanak na svojoj grudi zaključio je Nadbiskup

Nakon uvodnih riječi prešli smo na drugu točku *Ostanak i opstanak ove mjesne Crkve: ideje i sugestije*. Većina je zapazila da se uvukla pošast među ljudima da je drugdje bolje, da ovdje nema života. I one koji su naumili ići teško je zaustaviti unatoč razumskim objašnjenjima i uvjeravanju. Osjeća se nedostatak vjere, nade i ljubavi. Naš najveći problem više nije manjak vjernika već duh razdora i egoizam koji se uvukao u naš život. Crkva mora poticati da društvo ima moralne kvalitete. Na početku Crkva je imala samo glas i on se čuo. Tako se i danas treba čuti glas Crkve. Moramo preuzeti svoj dio odgovornosti. Nije jedino i najvažnije socijalno pomagati. To Crkva čini i većem obimu negoli su mogućnosti. Moramo gajiti nadu i optimizam u ovom vremenu bezvoljnosti. Umrežiti se i pričati pozitivno. Na kraju odgajati mlade i načelima demokracije da znaju mirno izaći na ulice i tražiti svoja prava i što im pripada. Ali prioriteta su jačati osobnu vjeru i svećenika i vjernika. Zato smo pokrenuli i Sinodu. Današnje generacije nisu odgajane za život već uživanje. Nisu spremni na žrtvu. Morali bi razmisliti i o jačanju Svetišta u Nadbiskupiji te osnovati Duhovni centar za pomoć braniteljima i obiteljima. Svakako moramo poraditi na formaciji samih svećenika. Vidimo da smo obrnuli red vrijednosti. Primjećuje se veća posvećenost materijalnoj stvarnosti nego duhovnoj. Permanentno obrazovanje mladih svećenika je potreba. Jer dobivaju župe koje su iseljene i na kojima nema „normalnog pastoralara“. Takve svećenike godišnje na mjesec ili dva izuzeti iz tih župa i staviti ih na raspolaganje za rad u Caritasu, Centru za mlade, školama, MRV, Bogosloviji. Organizirati studijska putovanja i hodočašća. KBF nam

postaje sve više znanstven, a premalo pastoralan. Svakako bi trebali razmisliti i na svećeničko pojačavanje u Hrvatskim katoličkim misijama koje su se povećale brojem vjernika.

U drugoj točki smo se dotakli i međusobne suradnje i njene važnosti u ovom trenutku. Jasno je istaknuto i da svatko tamo gdje jest i u pastoralnim pothvatima u kojima radi daje sve od sebe. Čuvati se posesivnosti te poticati svoje suradnike na dobro i na ljubav prema ovoj mjesnoj Crkvi.

Susret je završio, u bratskom raspoloženju, molitvom i ručkom u blagovaonici Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog.

Članovima Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije

PREDMET: Poziv na VI. redovitu sjednicu II. saziva Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije

Datum: 26. siječnja 2018.

Broj: 70/2018

Prema članku 17. Statuta Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije, sazivam VI. redovitu sjednicu II. saziva Vijeća za mlade koja će se održati 02. veljače 2018. u **prostorijama Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih „Ivan Pavao II“, Gatačka 18 (Sarajevo) s početkom u 16:00 sati.**

Dnevni red:

1. Molitva, pozdrav i uvodna riječ nadbiskupa Vinka kardinala Puljića
2. Čitanje i usvajanje zapisnika s prošle sjednice
3. Razrješenje starih vijećnika i najava novih vijećnika
4. Najava projekata u narednom razdoblju: Marijafest, Dekanatski susret krizmanika, Dekanatski križni put, Dan mladih VN, Power, Edukacija o pisanju projekata, natječaj - program internacionalne razmijene volontera, Nacionalna konferencija o pastoralu mladih i Sinoda mladih.
5. Razno

Nakon službenog dijela uslijedit će **Sveta Misa**. U nadi da ćete se odazvati, sve Vas iskreno pozdravljam i zazivam obilje Božjeg blagoslova!

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

Župama Vrhbosanske nadbiskupije

Predmet: Dan molitve i posta za mir u DR Kongo, Južnom Sudanu i na cijelom svijetu

Datum: 13. veljače 2018.
Broj: 100/2018

Sveti Otac je 23. studenog 2017. predsjedao molitvenim bdijenjem u Vatikanskoj bazilici za mir u DR Kongo i Južnom Sudanu. S obzirom na nastavak napetosti i nasilja koje se događaju u tim zemljama papa Franjo je predložio jedan dan molitve i posta za mir u DR Kongo, Južnom Sudanu i na cijelom svijetu. Na kraju Angelusa 4. veljače 2018. Sveti Otac odredio je da petak u prvom korizmenom tjednu 23. veljače bude dan molitve i posta za mir u tim zemljama i na cijelom svijetu.

Pozivamo župnike da upoznaju vjernike s ovim Danom te da ih potaknu na molitvu i post za mir u ove dvije države i na cijelom svijetu. Želja je pape Franje da se cijela Crkva (ali i svi ostali) ujedini u molitvi kako bi od Boga Oca, koji je beskonačan u svojoj milosti, isprosili obraćenje srca onih koji u svojim rukama drže rješenje krize u tim zemljama i za sve one koji na bilo koji način sudjeluju u tim nemilim događajima.

Želeći vam svako dobro od Gospodina u ove svete korizmene dane iskreno vas pozdravljam.

Mladen Kalfić, kancelar

Dekanima u Vrhbosanskoj nadbiskupiji

Predmet: Tema proljetne korone u 2018. godini: Župna administracija

Datum: 22. veljače 2018.
Broj: 131/2018

Nakon uočavanja poteškoća komunikacije Ordinarijata sa župama u redovnoj župnoj administraciji te uočavanja netočnog rada prigodom dekanskih i kanonskih vizitacija, određujem za proljetnu koronu da dekani u svojim dekanatima obrade temu *Župna administracija*. Posebno je potrebno obuhvatiti propise Zakonika kanonskog prava i odredbe Mjesne Crkve i to o:

- Vođenje matica, kronike župe, arhiva u župi, slanje dopisa u Ordinarijat itd.
- Vođenje crkvenih računa, knjige gradnje te traženje dopuštenja gradnje itd.
- Vođenja zapisnika sa sjednica poglavito ŽEV-a i ŽPV-a
- Pitanje rezidiranja u župi i dozvole za izbivanje iz župe
- Pitanje blagovremenog slanja prijepisa matica, statistika, prolaznih i redovitih kolekti (prolazne kolekte u roku jednog mjeseca, a redovite dostavljati kvartalno. Događa se da se Bogojavljenka kolekta iz 2017. dostavi u veljači 2018., a Ekonomat dužan dostaviti Misijskoj središnjici koja dostavlja sve u Rim)

Šaljemo Vam i pripomoć za pripremanje predavanja u obliku skripte.

Podsjećam Vas da u svojim pozivima svećenicima na Proljetnu koronu napomenete da će te na Koroni skupljati i za *Djelo sv. Petra Apostola* čija je osnovna djelatnost potpomaganjem školovanja duhovnih zvanja u misijskim zemljama. Zadnjih godina skupljali smo taj dar na Veliku Srijedu, ali puno svećenika (ne samo župnici!) ne sudjeluje u toj akciji jer ne dolazi na Misu posvete ulja i obnove svećeničkih obećanja. U ovu akciju možete uključiti i ženske redovničke zajednice koje se nalaze na teritoriju dekanata.

Želeći Vam uspješan susret na sve zazivam Božji blagoslov i iskreno pozdravljam.

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski

Mladen Kalfić, kancelar

IZ VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

Župama Vrhbosanske nadbiskupije

Predmet: Korizmena inicijativa 24 sata za Gospodina

Datum: 27. veljače 2018.

Broj: 145/2018

Poštovani župnici!

Papa Franjo u svojoj poruci za Korizmu 2018. godine između ostalog piše: *Pozivam prije svega članove Crkve da gorljivo prionu korizmenom hodu, poduprti milostinjom, postom i molitvom. Ako se katkad čini da se ljubav gasi u mnogim srcima, znajmo da se to nikada ne događa u Božjem srcu. On nam neprestano daje prigode da počnemo iznova ljubiti. Jedna takva zgodna prigoda bit će i ove godine inicijativa "24 sata za Gospodina", koja poziva čitavu crkvenu zajednicu slaviti sakrament pomirenja u sklopu euharistijskog klanjanja. Ove, 2018. godine, održat će se u petak 9. i subotu 10. ožujka, nadahnjujući se na riječima Psalma 130, 4: "U tebe je praštanje".*

Imajući na umu da je u Godini Božjeg milosrđa inicijativa *24 sata za Gospodina* bila dobro prihvaćena i da su oni koji su je proveli izrekli samo riječi hvale i ove korizme priključit ćemo se ovoj inicijativi i ponovno svojim vjernicima pokazati kolika je ljubav Božja koja nam se pruža kroz sakramente Ispovijedi i Euharistije. Zato vas potičemo da sa svojim suradnicima organizirate klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramentu i potaknete vjernike na sv. ispovijed. Sami ćete prema mjestu i mogućnostima (preporuča se po 12 sati od 8-20 sati) odrediti trajanje ove inicijative u petak i subotu u svojim župnim zajednicama.

Neka ovo svete korizmeno vrijeme donese svakom vjerniku doživljaj Božjeg praštanja i ljubavi koji ćemo moći u svom životu svjedočiti.

Na sve vas zazivam obilje Božjeg blagoslova.

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski

Mladen Kalfić, kancelar

XXI. Susret ministranata Vrhbosanske nadbiskupije

Sarajevo, subota 21. travnja 2018.
(Bogoslovija – Katedrala – Katolički školski centar sv. Josip Sarajevo)

Datum: 2. ožujka 2018.
Broj: 159/2018.

UPUTE I SUGESTIJE ZA PRIPRAVU

Dopisom broj 1065/2017. od 05. prosinca 2017. godine najavljen je susret ministranata. Radi dobre pripreme i realizacije ovog programa želimo Vam ponuditi sljedeće upute i sugestije:

I. Programski sadržaji i priprava:

1. Dva su dijela ministrantskog susreta: *liturgijski* (procesija i svečano misno slavlje) te *zabavno – rekreacijski* (natjecanje u znanju i sportskim vještinama).
2. Lijepo je i korisno da u liturgijskom dijelu programa dođe do izražaja naša lokalna i krajevna raznolikost u zajedničkom misnom slavlju. Zbog toga molimo dekane da predvide i neke sudionike koji kao predstavnici dekanata u liturgiji vrše posebne službe.
3. Za prinos darova neka dekanati predvide prikladan dar koji na neki način treba biti simbol kraja iz kojeg se dolazi te odrede ministrante koji će dar uručiti nadbiskupu Vinku kardinalu Puljiću.
4. U drugom dijelu programa, koji je natjecateljski, mogu aktivno sudjelovati samo uredno i pravodobno prijavljeni pojedinci i ekipe (skupine). Uz prijavu svakako treba staviti i voditelja ministrantske skupine s naglaskom koga predstavlja: župu ili dekanat.
5. Tema kviza znanja je u duhu „100 – te obljetnice od smrti prvog vrhbosanskog nadbiskupa sluge Božjega Josipa Stadlera“ te iz redovnog poznavanja osnovnog vjerskog nauka kao i Svetog Pisma – Biblije). Najosnovnije stvari i podatci iz životopisa o Josipu Stadleru. Iz bilo koje knjige o Stadleru ili putem internetskih stranica pronaći i proučiti bitne činjenice i podatke poneku godinu zapamtiti ili neka od imena.

II. Propozicije za sudjelovanje:

1. U natjecateljskom dijelu programa mogu sudjelovati samo djeca četvrtog, petog, šestog, sedmog, osmog i devetog razreda osnovne škole (ne mogu mlađi, a niti stariji od navedenog).
2. I ove godine nudimo raznoliki program za sve ministrante. Bitno je detaljno pročitati upute i po njima prijavljivati ministrante. Obzirom da veliki broj mladih sudjeluje na Susretu ministranata potrebna nam je Vaša suradnja i pomoć. U dolje navedenom tekstu su ponuđene aktivnosti u kojima će mladi sudjelovati.
3. MALONOGOMETNI TURNIR – odigravat će se u dvije skupine: 4., 5. i 6. razred će činiti jednu dobnu skupinu, a 7., 8. i 9. razred drugu skupinu. Jedna ekipa može brojati od 5 – 8 natjecatelja. Ekipe mogu nastupiti za svoju župu, ili pak za dekanat, ukoliko župa nema dovoljnog broja igrača. Iz dekanata može sudjelovati samo jedna ekipa pa neka se ili u dekanatima odigra turnir tko će predstavljati taj dekanat ili neka se župnici dogovore.
4. KVIZ ZNANJA – svaka župa može prijaviti najviše 2. sudionika.
5. STOLNI TENIS – svaka župa može prijaviti najviše 2. igrača
6. ŠAH – svaka župa može prijaviti najviše 2 natjecatelja
7. TURNIR U ČOVJEČE NE LJUTI SE ili MICE- u natjecanju mogu sudjelovati 2 igrača iz jedne župe.

8. IGRE BEZ GRANICA – (splet zabavnih, timskih i poučnih igara). Župu predstavlja tim koji čini 5 – ero mladih iz jedne župe.

III. Prijavljivanje sudionika:

1. Župnici prijavljuju uredu svog dekanata ili direktno organizatoru ukupni broj sudionika iz svoje župe, te imena natjecatelja za pojedine aktivnosti, kao i osobu koja prati ministrante. (Popuniti formular prijave za XXI. Susret ministranata VN). Molimo da se sve ovo obavi na vrijeme radi priprema koje treba učiniti organizatorski tim. Hvala svima na razumijevanju.
2. Dekan prijavljuje organizatoru po jednog predstavnika dekanata za ministriranje i za prinos darova kao i dar koji se prinosi u misnom slavlju. Prijavljuje se istovremeno kad i sudionici u ostalim ponuđenim aktivnostima.
3. Prijavnice dostaviti do 11. IV. 2018. (XXIV. Sabora svećenika Vrhbosanske nadbiskupije)
4. Također je važno napisati u prijavi tko je vođa (pratitelj) skupine ministranata bilo župe, bilo da je organizirana pratnja na dekanatskoj razini.

IV. Neke tehničke napomene:

- a) Susret će se odvijati u nekih 500 – 600 metara raspona Bogoslovija, Katedrala i KŠC Sv. Josip i bilo bi dobro biti točan vremenski:
 - *do 9,45 – okupljanje i oblačenje ministranata u Bogosloviji*
 - *10,00 – procesija od Bogoslovije do Katedrale*
 - *10,30 – Sveta Misa u Katedrali*
 - *12,00 – Ručak ili okrepa u Bogosloviji*
 - *12,30 – Okupljanje u KŠC-u*
 - *12,45 – Započinje Zabavni – sportsko – rekreacijski dio programa*
 - *15,45 – 16,00 je podjela nagrada i polazak kućama.*
- b) Bilo bi lijepo da svi ministranti budu u svojim župama duhovno pripravljeni i ispovjeđeni kako bi u ovoj „Stadlerovoj godini“ i aktivnim pristupom sv. Pričesti uzeli duhovne darove i punopravno učešće participirajući na taj način na euharistijskom zajedništvu u Katedrali.
- c) Svi ministranti koji imaju ministrantska odijela neka ih ponesu i obuku. Kao i svi svećenici koji ih doprate neka sa sobom ponesu misno ruho i štolu bijele boje.
- d) Ako župa ima svoju zastavu ili makar transparent sa nazivom župe također bi bilo lijepo da ga ponesu i neka ministrant koji bude zadužen za transparent ili zastavu stoji na čelu kolone ministranata župe kojoj oni pripadaju.
- e) U natjecateljskom dijelu se razdijelimo i navijajmo svatko za svoje favorite lijepo i dostojanstveno, znajmo nagraditi aplauzom i dobar potez protivnika. Budimo veliki u pobjedi, a dostojanstveni u porazu svoje ekipe. To je sve samo igra i ako si izgubio čestitaj pobjedniku.
- f) Ministranti izlaze iz autobusa kod Katedrale, a autobusi odlaze na prikladno parkiralište. Okupljanje i oblačenje za procesiju je u Bogosloviji. Sv. Misa će biti u Katedrali, a predvođi je sam Nadbiskup.
- g) Manji automobili moći će se parkirati u našem Svećeničkom domu u garžama ako ima mjesta kao i na parkiralištima između katedrale i nadbiskupije (parkirana mjesta se plaćaju!).
- h) Autobusi na odlasku mogu preuzeti ministrante na istom ili na drugom prikladnom mjestu, prema dogovoru s vozačem i vođom puta.
- i) Dobro je upozoriti ministrante na uljudno ponašanje (psovke, bacanje smeća uokolo, uništavanje inventara, dobacivanje prolaznicima, nekulturno ponašanje u trgovinama... su

naša dosadašnja loša iskustva, istini za volju da ih je iz godine u godinu sve manje i manje.). Za očekivati je da pratitelji ministranata (svećenici, časne sestre, katehete ili druge odrasle osobe) budu cijelo vrijeme uz svoje ministrante, kako bi se djeca osjećala što sigurnije u njihovoj pratnji.

Nadam se da ćemo svi doprinijeti kako bi i ovoj susret ministranata prošao u lijepom i korisnom ozračju.

U toj želji i nadi sve Vas iskreno pozdravlja Vaš

*Vlč. Marko Mikić, vicerektor VBS-a
koordinatorski susreta ministranata*

Vaše prijave možete poslati na jednu od dvije sljedeće mogućnosti:

Vrhbosanska nadbiskupija

Kaptol 7, 71000 Sarajevo, BiH

Fax: 033 212-937

E – mail: markomikic200@gmail.com

Imenovanja i premještaji

Vlč. gosp. Silvio Zlatarević, OFM, đakon, imenovan na đakonski praktikum u župu Sv. Mihovila Arkandela u Varešu (Dekret br. 1095/2017 od 13. prosinca 2017.).

Vlč. gosp. Mario Dadić, OFM, đakon, imenovan na đakonski praktikum u župu Sv. Juraja Mučenika u Vitezu (Dekret br. 1096/2017 od 13. prosinca 2017.).

Vlč. gosp. Josip Lubar razriješen službe župnika župe Presvetog Srca Isusova u Glavicama i stavljen u svećeničku mirovinu (Dekret br. 33/2018 od 12. siječnja 2018.).

Vlč. gosp. Tadija Ivoš imenovan privremenim upraviteljem župe Presvetog Srca Isusova u Glavicama (Dekret br. 34/2018 od 12. siječnja 2018.).

Vlč. gosp. David Ryan primljen u Prezbiterij Vrhbosanske nadbiskupije (Dekret br. 41/2018 od 16. siječnja 2018.).

Vlč. gosp. David Ryan stavljen na raspolaganje Nacionalnom uredu za Hrvatsku inozemnu pastvu za pastoralnu službu na Novom Zelandu (Dekret br. 42/2018 od 16. siječnja 2018.).

Vlč. gosp. Nikica Zlatunić, OFM, imenovan župnim vikarom u župi Sv. Franje Asiškog u Gučkoj Gori (Dekret br. 44/2018 od 17. siječnja 2018.).

Vlč. gosp. fra Anti Šarčeviću, OFM, data ispovjedna jurisdikcija na teritoriju Vrhbosanske nadbiskupije (Dekret br. 45/2018 od 17. siječnja 2018.).

Vlč. gosp. Tadija Ivoš razriješen službe privremenog upravitelja župe Presvetog Srca Isusova u Glavicama (Dekret br. 119/2018 od 21. veljače 2018.).

Vlč. gosp. mr. Miodrag Brkan imenovan privremenim upraviteljem župe Presvetog Srca Isusova u Glavicama (Dekret br. 120/2018 od 21. veljače 2018.).

Vlč. gosp. Anto Zubak razriješen službe osobnog tajnika i bilježnika u Kardinalovu uredu i imenovan pastoralnim suradnikom župe Sv. Ilije Proroka u Ularicama (Dekret br. 143/2018 od 27. veljače 2018.).

Gosp. Štefan Marković, bogoslov NMMS Redemptoris Mater imenovan osobnim tajnikom i bilježnikom u Kardinalovu uredu (Dekret br. 144/2018 od 27. veljače 2018.).

Vlč. gosp. Nick Ryan dobio suglasnost za produženje pastoralnog poslanja u biskupiji Basel na slijedećih pet godina (Dekret br. 158/2018 od 1. ožujka 2018.).

Dozvole

Dopis broj 1105/2017 od 15. prosinca 2017.: dozvola sestri Kristini Adžamić za izlaganja Presvetog oltarskog sakramenta u kućnoj kapelici sestara Služavki Malog Isusa u Sarajevu.

Dopis broj 1096/2017 od 22. prosinca 2017.: dozvola sestri Benedikti Boškić za dijeljenje svete Pričesti u božićnom vremenu u župi Presvetog Trojstva u Novom Travniku.

Dopis broj 112/2018 od 21. veljače 2018.: dozvola p. Mati Aniću i vlč. Anti Stjepanoviću da mogu slaviti sv. Misu u kućnoj kapelici u župi sv. Ante Padovanskog u Rastičevu.

Dopis broj 113/2018 od 21. veljače 2018.: dozvola sestri Ines Vujica za dijeljenje svete Pričesti u župi Svete Obitelji na Kupresu.

Dopis broj 114/2018 od 19. veljače 2018.: dozvola gradnje sanitarnog bloka u župi Sv. Josipa u Zavidovićima.

Dopis broj 127/2018 od 21. veljače 2018.: dozvola blagoslova kapele Sv. Marka na groblju Homolj u župi Sv. Ane Banbrdo.

Dopis broj 132/2018 od 22. veljače 2018.: dozvola vlč. Ivanu Ravliću, župniku župe Sv. Josipa u Tesliću slaviti sv. Misu nedjeljom i blagdanima u prostorijama hotela u Banjoj Vrućici za korisnike.

Dopis broj 156/2018 od 1. ožujka 2018.: župi Gospe Sniježne u Deževicama dozvoljeno postavljanje kipa sv. Jakova Markijskog na Vrelu.

Kronika Vinka kardinala Puljića

Od 01. prosinca 2017. do 01. ožujka 2018.

1. prosinca 2017.

U 10:00h Nadbiskup je primio na razgovor gđu. Veselu Planinić, nekadašnju ambasadoricu BiH u Rimu.

U 11:45h Nadbiskup se uputio prema hotelu "Europa", gdje je se u 11:00h sastao sa Nj. E. reis-ulemom g. Huseinom Kavazovićem.

U 15:40h Nadbiskup se uputio prema bogosloviji gdje je održao duhovnu obnovu bogoslovima. Nakon održanih predavanja, susret je zaključen Sv. Misom u 18h.

2. prosinca 2017.

U 8:45h Nadbiskup se uputio prema bogosloviji gdje je imao nastavak duhovne obnove za bogoslove. Nakon predavanja u 9h uslijedio je pojedinačni razgovor sa kandidatima za primanje službi.

U 11:30h Nadbiskup je primio na razgovor dr. sc. vlč. Olivera Jurišića, župnika župe Sv. Josipa na Marijin Dvoru i profesora na KBF-u.

U 12:00h Nadbiskup je primio na razgovor gđicu. Marinu Knežević, novinarku FTV-a.

U 15:00h Nadbiskup je primio fra Silvija Zlatarevića i fra Marija Dadića, kandidate franjeve za đakonat.

U 16:30h Nadbiskup se uputio prema bogosloviji gdje je u 17h imao klanjanje pred Presvetim a u 17:35h sv. Misu pod kojom je bogoslovima podijelio službe lektorata i akolitata.

3. prosinca 2017.

U 10:10h Nadbiskup se uputio prema katedrali gdje je u 10:30h predslavio Sv. Misu pod kojom je za đakone zaredio fra Silvia Zlatarevića i fra Maria Dadića, OFM i članove provincije BS.

4. prosinca 2017.

U 13:00h Nadbiskup se uputio prema aerodromu odakle je, u pratnji reis-ulemom g. Huseinom Kavazovićem imao leti za Bruxelles.

U 18:30h Nadbiskup je sletio u Bruxelles.

5. prosinca 2017.

U 11:00h Nadbiskup se uputio prema parlamentu EU gdje je održana konferencija za Europsku BiH pod nazivom: *“Kulturne različitosti i pomirenje”*. Organizatori ove konferencije bili su Dubravka Šuica, zastupnica Europskog parlamenta te ministarstvo vanjskih poslova BiH, na čelu sa ministrom g. Igorom Crnadkom. Okupljenim uzvanicima javnog i političkog života obratili su se visoki predstavnik u BiH g. Valentin Inzko, zatim g. Kavazović te Nadbiskup Puljić.

Nakon konferencije, Nadbiskup je u 16:00h u prostorijama EU parlamenta predslavio sv. Misu na kojoj su bili i neki od zastupnika.

U 18:00h Nadbiskup je posjetio izložbu o kulturnim spomenicima BiH koji su pod zaštitom UNESCO.

6. prosinca 2017.

U 7:00h Nadbiskup se uputio prema aerodromu odakle je imao povratni let za Sarajevo.

7. prosinca 2017.

U 9:00h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Vinka Međugorca, svećenika u Gradišću.

U 10:00h Nadbiskup je primio p. Krešu Djakovića, župnika župe sv. Ignacija Loyolskoga na Grbavici.

U 10:30h Nadbiskup je primio na razgovor preč. Šimu Maršića, ravnatelja centra mladih VN te profesora na KBF-u.

U 15:00h Nadbiskup je primio na razgovor g. Zlatana Tucu.

U 16:00h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Alberta Zornadu, župnika u Vogošći i pomoćnog savjetnika mons. Luigia Pezzuta, apostolskog nuncija u BiH.

U 17:30h Nadbiskup je primio mons. Lugia Pezzuta, apostolskog nuncija u BiH.

U 18:45h Nadbiskup se uputio prema bogosloviji gdje je sudjelovao na predstavljanju knjige *Josip Stadler - prvi vrhbosanski Nadbiskup - Iz mojih zapamćenja*, autora Marka Tvrtkovića koji je bio osobni tajnik Nadbiskupa Stadlera.

8. prosinca 2017.

U 10:10h Nadbiskup se uputio prema katedrali gdje je u 10:30h predslavio Sv. Misu povodom 99 godišnjice smrti S.B. Josipa Stadlera te Svetkovine Bezgrešnog Začeca BDM. Nakon sv. Mise Nadbiskup se uputio na ručak kod č. sestara SMI u *“Egipat”*.

9. prosinca 2017.

U 10:40h Nadbiskup se uputio prema Bogosloviji gdje je posvetio oltar sjemenišne kapelice u kojoj su pohranjene moći bl. Ivana Merza. Nakon sv. Mise bio je ručak.

U 14:40h Nadbiskup je primio na razgovor preč. Željka Marića, ravnatelja KŠC-a *“Petar Barbarić”* u Travniku.

U 18:15h Nadbiskup se uputio prema KŠC-u *“Sv. Josip”* gdje je bila izvedena predstava *Faustina - Božje ime je milosrđe* u izvedbi članova Katoličke udruge Radnici i Milosrdni Isus iz Pule.

10. prosinca 2017.

U 15:15h Nadbiskup se uputio prema bogosloviji gdje je u 16:00h imao duhovnu rekolekciju redovnicama.

U 17:00h Nadbiskup je predslavio sv. Misu uz koncelebraciju četvorice svećenika te sudjelovanje 30-ak redovnica.

11. prosinca 2017.

U 9:30h Nadbiskup je primio na razgovor gosp. Dalibora Čubelu, direktora Uni Credit Banke u Mostaru.

U 11:30h Nadbiskup je primio gđu. Žanu Vukosavljević te dao izjavu za RTRS.

U 12:00h Nadbiskup se uputio prema Vukanovićima.

U 14:00h Nadbiskup je imao sv. Misu zadušnicu za + Ivu Tomića, oca dvojice svećenika: vlč. Bone i vlč. Nike Tomića. Na sv. Misi koncelebriralo je 30-ak svećenika te sudjelovalo 100-tinjak ljudi. Nakon Mise zadušnice Nadbiskup je slavio sprovodne obrede na obližnjem župnom groblju.

U 15:50h Nadbiskup se uputio prema Sarajevu.

U 18:40h Nadbiskup je dočekaio goste iz Vukovara: Vukovarsko-srijemskog župana g. Božu Galića te njegove suradnike: gđu Sandru Pinjuh, g. Maria Marianovića te g. Antuna Ivankovića, autora filma *“Gospa od Utočišta”*.

U 18:45h Nadbiskup se uputio prema Bogosloviji gdje je u 19:00h održana premijera filma *Gospa od Utočišta*.

12. prosinca 2017.

U 8:30h Nadbiskup je u auli Ordinarijata primio goste iz Vukovara s kojima je bio prisutan i veleposlanik RH u BiH g. Ivan Del Vecchio. U svom obraćanju Nadbiskup je predstavio statističko stanje župa u BiH, osobito sta-

nje u Vrhbosanskoj nadbiskupiji te zahvalio za prijateljstvo i suradnju između Vukovara i Sarajeva.

U 10:50h Nadbiskup je ispratio goste doma.

13. prosinca 2017.

U 10:00h Nadbiskup je primio na razgovor prof. dr. vlč. Stjepana Balobana, profesora socijalnog nauka Crkve na KBF u Zagrebu koji je došao imati predavanje za katolike koji djeluju u politici.

U 14:45h Nadbiskup se uputio prema katedrali gdje je u 15:30h predslavio sv. Misu na kojoj su bili prisutni političari. Nakon Mise, prof. Baloban je u Svećeničkom domu VN održano prigodno predavanje.

14. prosinca 2017.

U 7:10h Nadbiskup je krenuo prema Zvorniku gdje je se u 11:00h susreo sa gosp. Zoranom Stevanovićem, načelnikom općine Zvornik i gosp. Ivanom Bandićem, generalnim konulom RH u Tuzli te gosp. Ivanom Jukićem, zamjenikom ministra. Ovaj skup, kojem je nazočilo oko 40-ak ljudi, bio je prvi nadbiskupov pohod Zvorniku, a bio je organiziran od fra Jose Oršolića, župnika Zvorniko-Srebreničkog.

U 12:50h Nadbiskup se uputio prema muzeju općine Zvornik te je nakon ručka krenuo za Sarajevo.

U 19:15h Nadbiskup se uputio prema Bogosloviji gdje je održana predbožićna priredba u izvedbi bogoslova.

15. prosinca 2017.

U 9:30h Nadbiskup je primio gosp. Zlatana Tucu te imao božićni intervju.

U 11:00h održana je press konferencija Caritasa BiH povodom nedjelje Caritas.

U 12:00h Nadbiskup je primio na razgovor gosp. Antu Lovrenovića.

U 14:45h Nadbiskup se uputio prema središnjici Caritasu BiH gdje je popio kavu sa zaposlenicima Caritasu BiH te njihovim ravnateljem preč. Tomom Kneževićem.

U 17:00h Nadbiskup je dao božićni intervju za TV 1.

16. prosinca 2017.

U 7:00h Nadbiskup je u kapelici biskupije, zajedno s obitelji Bergamaschi koji su bili u gostima VN, predslavio sv. Misu.

U 9:00h Nadbiskup je zajedno s gostima otišao do buduće nadbiskupske rezidencije.

U 11:45h Nadbiskup se uputio prema KŠC "Sv. Josip" u Sarajevu gdje je bio prigodni božićni koncert.

U 15:40h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Gorana Kosića, ekonomu VBS-a.

17. prosinca 2017.

U 8:45h Nadbiskup se uputio prema Čajdrašu.

U 11:00h Nadbiskup je predslavio sv. Misu u župi Presvetog Srca Isusova u Čajdrašu, povodom proslave 40. godišnjice osnutka župe. Uz domaćina ovog slavlja, župnika vlč. Miro Bešlić, na sv. Misi koncelebriralo 8 svećenika te je bilo prisutno oko 300-injak vjernika. Nakon sv. Mise bio je prigodni ručak.

U 14:45h Nadbiskup je sa preč. Željkom Marićem posjetio jednog gospodina koji pravi razne reljefe te nastavio put prema Derventi.

U 18:00h Nadbiskup je sudjelovao na božićnom domjenku kojega je organizirao g. Josip Jerković, dopredsjednik RS-a.

18. prosinca 2017.

U 7:00h Nadbiskup je predslavio sv. Misu kod sestara milosrdnica u Derventi te se nakon sv. Mise uputio prema Zagrebu.

U 14:15h Nadbiskup je zajedno sa vlč. Ivanom Toljem posjetio Državni arhiv RH gdje ih je dočekaao ravnatelj državnog arhiva g. Dinko Čutura.

U 16:00h Nadbiskup je u pratnji vlč. Ivana Tolja i vlč. Ante Zubaka, tajnika, posjetio ministarstvo financija RH gdje ih je dočekaao g. Zdravko Marić, ministar financija RH. Nakon sastanka Nadbiskup se uputio prema Sarajevu.

19. prosinca 2017.

U 13:00h Nadbiskup je primio bogoslove iz Vogošće, zajedno s njihovim odgojiteljima.

U 17:00h Nadbiskup je sudjelovao u Božićni programu u dječjem vrtiću na Stupu.

20. prosinca 2017.

U 14:00h Nadbiskup se uputio prema Travniku gdje je bio prisutan na božićnoj priredbi u KŠC-u "Petar Barbarić" u Travniku.

U 20:00h Nadbiskup je sudjelovao na proslavi Bijelog puta u Novoj Biljoj.

21. prosinca 2017.

U 11:00h Nadbiskup je predslavio sv. Misu u sjemenišnoj Crkvi sv. Alojzija Gonzage u Travniku. Nakon sv. Mise i ručka Nadbiskup se uputio prema Sarajevu.

U 15:00h održana je redovita sjednica Ordinarijata kojom je ravnao Nadbiskup.

17:00h Nadbiskup je primio fra Miljenka Stojića, vicepostulatora postupka mučeništva Fra Lea Petrovića i 65 subrača.

18:00h Nadbiskup je bio na svečanom Božićnom prijemu u Predsjedništvu kojeg je organizirao dr. sc. Dragan Čović.

22. prosinca 2017.

11:00h Nadbiskup je imao press konferenciju povodom božićnog čestitanja.

15:00h nadbiskup je primio fra Jozu Marinčića, provincijala Bosne srebrene.

U 16:30h Nadbiskup je uživo gostovao u Dnevniku N1 televizije.

U 18:00h Nadbiskup je primio Nj.E. mons. Luigia Pezzuta, apostolskog nuncija u BiH te njegova tajnika mons. Guiseppea Trentadua.

23. prosinca 2017.

U 11:00h Nadbiskup je imao božićni prijem za sve svećenike, redovnike i redovnice koji djeluju u Sarajevu. Božićnom prijemu nazočili su mons. Luigi Pezzuto, apostolski nuncij u BiH, mons. Tomo Vukšić, vojni ordinarij BiH, fra Jozo Marinčić, provincijal Bosne Srebrene te 50-ak svećenika, redovnika i redovnica.

U 13:10h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Zlatka Matića, tajnika banjalučkoga biskupa mons. Franje Komarice.

U 13:40h Nadbiskup je primio S.M. Mariu-Anu Kusturu, provincijalku sarajevske provincije SMI zajedno sa njizinim suradnicama.

24. prosinca 2017.

U 7:15h Nadbiskup se uputio prema Karmelu na Stupu gdje je u 8:00h predslavio sv. Misu kod sestara Karmelićanki u koncelecijaciji svoga tajnika te uz sudjelovanje 30-ak ljudi.

U 10:00h Nadbiskup se uputio prema kući.

U 23:30h Nadbiskup se uputio prema katedrali gdje je u 00:00h, uz koncelecijaciju mons. Luigia Pezzuta, apostolskog nuncija u BiH te 11 svećenika, predslavio sv. Misu polnoćku. Katedrala je bila prepuna vjernika a na polnoćki je bio prisutan i dabrobosanski episkop Hrizostom.

25. prosinca 2017.

U 9:15h Nadbiskup je primio na razgovor mons. Guiseppea Trentaduea, tajnika apostolskoga nuncija u BiH.

U 10:10h Nadbiskup se uputio prema kated-

rali gdje je u 10:30h predslavio sv. Misu uz koncelecijaciju mons. Luigia Pezzuta, apostolskog nuncija u BiH, 12 svećenika te 200-injak vjernika.

Nakon sv.mise, u dvoranu ordinarijata su na susret i druženje s Nadbiskupom došli članovi katedralnoga zbora.

U 13:00h u blagovaonici Ordinarijata bio je svečani ručak na kojem su bili mons. Luigi Pezzuto, apostolski nuncij u BiH te metropolita dabrobosanski Hrizostom sa svojom pratnjom.

U 16:00h Nadbiskup se uputio prema "Egipstu" gdje je cijeloj zajednici čestitao Božić.

26. prosinca 2017.

U 10:20h Nadbiskup se uputio prema Svećeničkom domu gdje je u 11:00h održan svečani Božićni prijem kojega je organizirao Nadbiskup. Na prijemu su nazočili vjerski poglavari te razni predstavnici vlasti, njih oko 300-injak.

U 12:15h Nadbiskup se uputio prema Zagrebu.

U 18:30h Nadbiskup je predslavio sv. Misu u župi sv.Stjepana Prvomučenika u Botincu pokraj Zagreba. Domaćin je bio župnik vlč. Ivica Berdik a, budući da župa nem crkvu nego sakralni prostor pod župnom kućom, sv. Misa se slavila u sportskoj dvorani osnovne škole. Sv.Misi je nazočio veliki broj vjernika, napose onih podrijetlom iz BiH.

U 22:00h Nadbiskup se susreo sa mladima molitvene zajednice "Nanovo rođeni" ove župe te im posvjedočio o svom pozivu i poslanju.

U 23:15h Nadbiskup se uputio prema generalnoj kući sestara SMI na Naumovcu gdje je ostao na konaku.

27. prosinca 2017.

U 7:00h Nadbiskup je predslavio sv. Misu u samostanskoj kapeli kod sestara SMI.

U 8:30h Nadbiskup se uputio prema Svetoj Nedelji gdje je u 9:15h imao zdravstvenu kontrolu.

U 10:45h Nadbiskup se uputio kod svoje sestre Blanke na Trešnjevci gdje se sastao sa vlč. Ivanom Toljem te gosp. Stankom Barbarićem.

U 12:30h Nadbiskup se uputio prema Sarajevu.

28. prosinca 2017.

U 15:00h Nadbiskup je primio Gabrijelu Lukač, slastičarku iz Sarajeva.

29. prosinca 2017.

U 10:30h Nadbiskup je primio na razgovor prof. Franju Marića.

31. prosinca 2017.

U 15:00h Nadbiskup je primio mons. dr. Ratka Perića, biskupa hercegovačkih biskupija.

U 18:00h Nadbiskup je u katedrali predslavio sv. Misu zahvalnica i proslavu blagdana sv. Obitelji, kao i dan izbjeglica i prognanih.

1. siječnja 2018.

U 10:30h, na međunarodnu danu molitve za mir, kardinal je sudjelovao na misi koju je predvodio apostolski nuncij mons. Luigi Pezuto.

U 12:30h Nadbiskup je ugostio na ručku apostolskog nuncija mons. Pezuta i mitropolitu Hrizostoma.

U 15:30h Nadbiskup se susreo sa s. Suzanom, zamjenicom provincijalke SMI i kućnim sestrama.

2. siječnja 2018.

U 8,30h Nadbiskup je primio s. Liberiju i s. Anicu.

U 10:00h primio je mons. Ratka Perića.

U 15:00h primio je vlč. Bojana Ivešića.

U 17:30h primio je preč. Željka Marića.

3. siječnja 2018.

U 9:30h Nadbiskup je primio vlč. Slavišu Stavnjaka, župnika u Novom Selu kod B. Broda.

U 10:00h Nadbiskup je primio gospodina Mijata Tuku.

U 11:00h Nadbiskup je primio vlč. Marka Mikića, vicerektora VBS-a.

U 15:00h Nadbiskup je primio javnu bilježnicu, gospođu Zdravku Bago.

U 16:30h Nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića.

4. siječnja 2018.

U 8:30h Nadbiskup je primio s. Liberiju i s. Anu.

U 9:30h primio vlč. Davora Topića, župnika u Skopju.

U 11:00h Nadbiskup je primio grupu vjernika iz Italije.

U 15:00 Nadbiskup je primio grupu vjernika koji slijede duhovnost pokojnog Đuke iz Starog Petrovog Sela.

U 19:30 Nadbiskup je primio biskupa Franju Komaricu.

5. siječnja 2018.

U 9:30 Nadbiskup je primio gosp. Dervševića i biskupa franju Komaricu.

U 16:00 Nadbiskup je s ekonomom Tomić-

em pohodio franjevački Provincijalat i provincijala fra Jozu Marinčića, kao i radio Mariju BiH.

6. siječnja 2018.

U 10:10 Nadbiskup se uputio prema katedrali gdje je u 10:30h predslavio sv. Misu povodom svetkovine Bogojavljenja - Sveta Tri Kralja. Na sv. Misi koncelebrirao je mons. Sudar te 12 svećenika uz mnoštvo puka. Toga dana bila je obljetnica biskupskog ređenja nadbiskupa Puljića i mons. Sudara.

U 18:45 Nadbiskup je nazočio blagoslovu kuće koju je obavio preč. Marko Majstorović, župnik župe katedrale.

7. siječnja 2018.

U 8:45 Nadbiskup se uputio prema Sabornoj crkvi na svečanu liturgiju povodom pravoslavnog slavljenja Božića.

U 12:45 Nadbiskup se uputio prema dvorima mitropolita Hrizostoma gdje je gostovao na svečanom ručku povodom blagdana Božića.

U 16:30 Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Marka Mikića, vicerektora VBS-a.

8. siječnja 2019.

U 9:30h Nadbiskup je primio vlč. Miroslava Čavara, ravnatelja MC te župnika na Stupu.

U 9:40h Nadbiskup je primio na razgovor mons. Luku Tunjića, generalnog vikara VN te ravnatelja papinskih misijskih djela BiH.

U 11:05h Nadbiskup je primio gosp. Josipa Pavlovića iz Mostara u pratnji sa gđom. Valentinom.

U 13:10h Nadbiskup je primio Nj.E. slovensku ambasadoricu u BiH gđu. Zoricu Bukinac.

U 15:50h Nadbiskup je primio obitelj Glavaš sa Stupa.

U 17:20h Nadbiskup se uputio prema Novom Sarajevu gdje je u 18:00h predslavio sv. Misu u župi i svetištu Gospe Brze Pomoći.

9. siječnja 2018.

U 10:00h Nadbiskup je započeo sjednicu vijeća BK za kulturu dijaloga i ekumenizma.

U 11:30h Nadbiskup je primio vlč. Josipa Lubara i Tadiju Ivoša.

U 14:30h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Olivera Jerkovića, studenta u Njemačkoj.

U 16:00h Nadbiskup je započeo sjednicu Stalnog vijeća u auli Ordinarijata.

10. siječnja 2018.

U 8:15h Nadbiskup se uputio prema Banjoj Luci.

U 11:30h Nadbiskup se susreo sa mons. Franjom Komaricom, biskupom banjalučkim te dvojicom trapista.

U 12:30h bio je ručak, nakon kojeg se Nadbiskup uputio prema Tešnju.

U 15:30h Nadbiskup je došao u Jelah kod vlč. Ilije Marinovića te se u njegovoj i tajnikovoj pratnji uputio prema općoj bolnici Tešanj u posjetu vlč. Iliji Miškiću, župniku u Ularicama. Kardinala je na ulazu u bolnicu dočekaio primarius **doc. dr. Hasan Škiljo**, ravnatelj bolnice, sa svojim najbližim suradnicima te načelnik Općine Tešanj **mr. sc. Suadom Huskićem**. Nakon obilaska vlč. Miškića, u ravnateljstvu bolnice upriličen je razgovor, a ravnatelj bolnice izrazio je zahvalnost kardinalu na izdvojenom vremenu i zanimanje za rad liječnika u Tešnju.

Nakon završenog posjeta Nadbiskup se uputio prema Sarajevu.

11. siječnja 2018.

U 10:00h Nadbiskup se susreo sa Nj.E. Wiliamom Asselbornom, ambasadorom kraljevine Belgije u BiH.

U 15:00h održana je sjednica Ordinarijata kojom je ravnao Nadbiskup.

12. siječnja 2018.

U 11:00h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Ivu Tomića, župnika župe sv. Ivana Krstitelja na Uzdolu.

U 16:00h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Michellea Cappasa, rektora sjemeništa Redemptoris Mater u Vogošći i vlč. Jošta Mezege, vicerektora istog sjemeništa.

13. siječnja 2018.

U 8:15h Nadbiskup je primio na razgovor prof. dr. Sandu Smolju, profesoricu na KBF i povjerenicu za pastoral obitelji VN.

U 11:00h Nadbiskup se uz pratnju preč. Mladena Kalfića, kancelara VN te osobnog tajnika vlč. Ante Zubaka uputio prema Zagrebu.

U 13:15h Nadbiskup je navratio u župu Presvetog Srca Isusova u Doboju, kod vlč. Pere Iljkica, župnika.

U 14:15h Nadbiskup je nastavio svoje putovanje prema Zagrebu.

U 17:45h Nadbiskup je stigao u Zagreb gdje je odsjeo kod časnih sestara SMI na Črešnjevcu.

U 18:00h Nadbiskup je sa sestrama slavio sv. Misu.

U 19:30h Nadbiskup je razgovarao sa S.M. Maria-Anom Kusturom, provincijalkom č.s. SMI sarajevske provincije.

14. siječnja 2018.

U 8:45h Nadbiskup se uputio prema Ljubljani, gdje ga je u 11:30h dočekaio fra Marko Prpa, svećenik splitske franjevačke provincije koji preko 40 godina djeluje u Ljubljani.

U 16:00h Nadbiskup je predslavio sv. Misu u župi Marijina Navještenja u Ljubljani povodom 30. obljetnice HKZ u Ljubljani, koju vodi fra Prpa. U koncelebraciji su bili ljubljanski Nadbiskup i metropolit **Stanislav Zore**, apostolski nuncij u Sloveniji Nadbiskup **Juliusz Janusz**, provincijal Slovenske franjevačke provincije Svetoga Križa **fra Marjan Čuden**, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja **fra Joško Kodžoman** iz Splita, ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu **vlč. dr. Tomislav Markić**, voditelj HKM-a u Ljubljani **fra Marko Prpa** i još 10-ak svećenika.

Nakon sv. Mise uslijedio je svečani koncert u crkvi, a nakon svega bio je svečani domjenak za sve prisutne. Na domjenku Nadbiskup Puljić dao je nekoliko intervjuja za tamošnje medije.

15. siječnja 2018.

U 7:30h Nadbiskup je predslavio sv. Misu u samostanskoj kapeli u Ljubljani te se nakon doručka uputio prema Sarajevu.

U 17:45h Nadbiskup se uputio prema bazi Butmir, gdje je major general Anton Waldner, ravnatelj EUFOR-a u Sarajevu organizirao novogodišnji prijem.

U 20:00h Nadbiskup se uputio prema Ordinarijatu.

16. siječnja 2018.

U 9:45h Nadbiskup se uputio prema bogosloviji gdje je imao sastanak sa poglavarima VBS-a.

U 11:45h Nadbiskup se uputio kod dabrobosanskoga metropolite Hrizostoma na svečani božićni prijem.

U 13:30h Nadbiskup je primio na razgovor fra Slavka Topića, profesora na Nedžarićima.

U 18:00h Nadbiskup je primio na razgovor prof. dr. Peru Vrankića.

17. siječnja 2018.

U 10:45h Nadbiskup je primio vlč. Miroslava Čavara, župnika na Stupu i ravnatelja Medijskog centra VN.

U 15:50h Nadbiskup se uputio prema Velep-oslanstvu RH gdje je se susreo sa predsjednikom RH. gđom. Kolindom Grabar-Kitarović.

18. siječnja 2018.

U 10:00h Nadbiskup se uputio prema rezidenciji gdje se susreo sa vlč. Fabijanom Stanušićem, obišao gradilište te čestitao imendan vlč. Fabijanu.

U 17:45h Nadbiskup se uputio prema katedrali gdje je započela molitvena osmina za jedinstvo kršćana. Nakon molitve je za mitropolitu Hrizostoma i njegovu pratnju u Ordinarijatu bila priređena večera.

19. siječnja 2018.

U 8:30h Nadbiskup se uputio prema Eisenstadtu.

U 11:30h Nadbiskup je navratio u župu sv. Ilije Proroka u Bosanskom Brodu kod župnika vlč. Željka Vlajića.

U 17:30h Nadbiskup je stigao u Ordinarijat u Eisenstadtu, gdje su ga dočekale časne sestre SMI.

20. siječnja 2018.

U 10:00h Nadbiskup je koncelebrirao na sv. Misi povodom 25. obljetnice biskupskog posvećenja mons. dr. Paula Ibya, umirovljenog biskupa Eisenstadta. Sv. Misu predslavio je mons. Iby a propovijed je uputio mons. Egidije Živković. Na misi je koncelebriralo 12 biskupa i 80-ak svećenika. Nakon popričesne molitve Nadbiskup Puljić održao je govor te uručio poklon mons. Ibyu.

21. siječnja. 2018.

U 9:45h Nadbiskup se uputio prema Trauendsdorfu (Trajštof) gdje je u 10:30h u župi sv. Lovre predslavio sv. Misu. Domaćin je bio vlč. Željko Odobašić, župnik. Nakon sv. Mise Nadbiskup se kratko susreo sa okupljenim vjernicima te župe.

U 14:30h Nadbiskup se uputio prema Zagrebu gdje je stigao u 18:30h.

22. siječnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup se uputio prema Petrinji gdje se susreo sa svojom rodbinom, a nakon toga uputio se na imendanski ručak u Zagreb, također sa svojom rodbinom.

23. siječnja 2018.

U 8:30h Nadbiskup se uputio prema Šalati, gdje je održan 58. teološko-pastoralni tjedan Crkve u Hrvata. Predavanje je počelo u 9:00 gdje je Nadbiskup održao govor i izrazio dobrodošlicu svim okupljenim. U 12:00h Nadbiskup je predslavio sv. Misu u sjemenišnoj Crkvi Srca Isusova uz koncelebraciju 9 biskupa te 60-ak svećenika.

24. siječnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup se uputio prema Sarajevu.

U 11:45h Nadbiskup je svratio u Bosanski Šamac, župu Srca Isusova te posjetio župnika vlč. Josipa Janjića nakon čega se uputio prema Tešnju gdje je posjetio vlč. Iliju Miškića koji je u bolnici. U nadbiskupovoj pratnji bili su župnik iz Jelaha vlč. Ilija Marinović te vlč. Anto Zubak, tajnik.

U 14:30h Nadbiskup se uputio prema Sarajevu gdje je stigao oko 17:00h.

25. siječnja 2018.

U 15:00h Nadbiskup je primio s. Kristinu i s. Suzanu iz "Egipta" koje su mu došle čestitati imendan.

U 17:00h Nadbiskup je primio djecu iz Stalderova doma "Egipat" predvođenu s. Sandrom na čestitanje imendana.

U 17:45h Nadbiskup se uputio prema Sabornoj crkvi gdje je bila zaključena molitvena osmina za jedinstvo kršćana. Nakon molitve na kojoj je Nadbiskup uputio prigodnu propovijed, upriličena je svečana večera u zajedništvu sa pravoslavnom braćom.

26. siječnja 2018.

U 8:45h Nadbiskup je primio gosp. Salka Musića, predstavnika Romske nacionalne manjine iz Zenice.

U 9:50h Nadbiskup je primio na razgovor mons. Pavu Jurišića, profesora na KBF-u i kanonika stolnog Kaptola.

27. siječnja 2018.

U 10:00h Nadbiskup je primio na razgovor mons. Guiseppea Trentaduea, tajnika apostolske nuncijature u BiH.

U 11:00h Nadbiskup se kratko susreo sa vlč. Markom Jukićem, našim misionarom u Peruu.

28. siječnja 2018.

U 7:30h Nadbiskup se uputio prema Odžaku.

U 11:00h Nadbiskup je predslavio sv. Misu u župi sv. Ivana Glavosjeka u Odžaku pod kojom je krstio malog Davida, osmo dijete obitelji Medić. Domaćin je bio vlč. Jakov Filipović, domaći župnik.

U 14:40h Nadbiskup se uputio prema Sarajevu gdje je stigao u 17:00h.

29. siječnja 2018.

U 9:15h Nadbiskup je kratko primio vlč. Miroslava Čavara, župnika na Stupu i ravnatelja medijskog centra VN.

U 9:50h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Marka Lacića, župnika u Lovnici.

U 11:00h Nadbiskup je primio na razgovor Nj.E. Maureen Cormack, ambasadoricu SAD-a u BiH zajedno sa njena 3 člana delegacije.

U 12:00h Nadbiskup je primio primio vlč. Gorana Kosića, ekonoma i prefekta VBS-a.

U 14:30h Nadbiskup je primio na razgovor mons. Ivu Tomaševića.

U 17:00h Nadbiskup je primio mons. Tomu Vukšića, vojnog ordinarija i profesora na KBF-u.

30. siječnja 2018.

U 9:30h Nadbiskup je otvorio radnu sjednicu Biskupske sinode u auli Ordinarijata.

U 12:10h Nadbiskup je primio na razgovor preč. Šimu Maršića, ravnatelja centra mladih i profesora na KBF-u.

U 15:00h Nadbiskup je primio delegaciju poduzeća "Globtour": gosp. Vilima Karlovića, gosp. Matu Pranjića te gosp. Ivicu Tolu.

31. siječnja 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio na razgovor gosp. Zvonku Markovića iz Kiseljaka.

U 13:00h Nadbiskup se uputio prema Žepču.

U 14:20h Nadbiskup je navratio i kratko se zadržao kod svoje rodbine u Žepču.

U 15:30h Nadbiskup je predslavio sv. Misu u župnoj crkvi sv. Ante Padovanskoga u Žepču povodom proslave spomendana sv. Ivana Bosca. Na sv. Misi sudjelovalo je 13 svećenika te oko 600 vjernika.

U 17:15h bio je prigodni program u KŠC-u "Don Bosco" u Žepču.

U 19:00h Nadbiskup se uputio prema Sarajevu.

1. veljače 2018.

U 9:50h Nadbiskup se kratko susreo sa preč. Bonom Tomićem, župnikom u Živinicama.

U 10:10h Nadbiskup je primio na razgovor gosp. Ivu Anđelića, direktora Hrvatskog leksi-kografskog zavoda u Mostaru.

U 10:50h Nadbiskup je primio na razgovor gosp. Valentina Ćosića, bogolsova II. godine VN.

U 15:00h održana je redovita sjednica Ordinarijata predvođena od Nadbiskupa.

U 17:00h Nadbiskup je sudjelovao na klanjanju u katedrali.

2. veljače 2018.

U 9:10h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Tomu Mlakića, župnika u župi Svete Obitelji na Kupresu te člana MRV pri VN.

U 10:05h Nadbiskup se uputio prema katedrali gdje je predslavio sv. Misu povodom blagdana Svijećnice u koncelebraciji mons. Pere Sudara, pomoćnog biskupa VN, mons. Luigia Pezutta, apostolskog nuncija u BiH, fra Joze Marinčića, provincijala Bosne Srebrene te 30-ak svećenika i oko 200 vjernika.

Nakon sv. Mise bio je ručak za sve osobe posvećenog života u prostorijama VBS-a.

U 13:10h Nadbiskup se uputio prema prostorijama MRV gdje je održana sjednica u 13:30h.

U 15:40h Nadbiskup se uputio prema centru mladih VN "Ivan Pavao II" gdje je u 16:00h održana sjednica vijeća mladih, a u 18:00h Nadbiskup je predslavio sv. Misu u kapeli centra. Nakon sv. Mise bila je večera.

3. veljače 2018.

U 9:00h Nadbiskup je primio na razgovor gosp. Mugdima Ćatića, humanista i umjetnika iz Beča.

U 9:30h Nadbiskup je primio na razgovor gosp. Davora Pejanovića.

U 10:00h Nadbiskup je primio na razgovor gosp. Antu Bilića, poduzetnika iz Travnika.

U 11:00h Nadbiskup je primio na razgovor fra Šimu Ivelja, crkvenog sudca i profesora na Teologiju u Nedžarićima.

U 18:00h Nadbiskup se uputio prema Stupu gdje je u prostorijama Caritasa bila večera sa gostima iz Krka, domaćin je bio vlč. Mirko Šimić.

4. veljače 2018.

U 8:30h Nadbiskup se uputio prema Osovi gdje je u 11:00h predslavio sv. Misu u koncelebraciji fra Joze Marinčića, provincijala Bosne Srebrene, 23 svećenika te sudjelovanje mno-

štva vjernika povodom 20. obljetnice mučeničke smrti + fra Vjeke Ćurića. Nakon sv. Mise bio je ručak nakon kojeg se Nadbiskup u 14:00h uputio prema Sarajevu.

U 17:30h Nadbiskup je primio na razgovor prof. dr. Dubravka Turaliju, profesora na KBF-u te povjerenika za brak i obitelj pri VN.

5. veljače 2018.

U 8:30h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Vinka Međugorca, trenutno svećenika u biskupiji Eisenstadt.

U 9:30h Nadbiskup se uputio prema prostorijama FTV-a, gdje je u 10:00h gostovao u radio emisiji "Ljudska prava" kod gđe. Zlate Berham na RFBiH.

U 19:10h Nadbiskup je se uputio prema bogosloviji gdje je u 20h bila tribina a nakon toga započele duhovne vježbe za svećenike koje je vodio mons. Zdenko Križić, biskup gospičko-senjski. Duhovne vježbe su trajale od 05. - 08. veljače.

8. veljače. 2018.

U 16:10h Nadbiskup je se uputio prema Vogošći gdje je u 17:00 predslavio sv. Misu pod kojoj je podijelio službe lektorata četvorici bogoslova. Domaćin je bio preč. Michaelle Capasso, rektor sjemeništa *Redemptoris Mater*. Nakon sv. Mise bila ja večera nakon koje se Nadbiskup uputio prema doma.

9. veljače 2018.

U 5:00h Nadbiskup se uputio prema aerodromu gdje je u 6:30h imao avion za Zagreb te je sudjelovao na završnoj sjednici II. sinode zagrebačke nadbiskupije u 18:00h.

10. veljače 2018.

U 11:00h Nadbiskup je na Stepiničevo predvodio svetu Misu u Krašiću koju je prenosio HRT a u popodnevnim satima Nadbiskup je sa zagrebačkog aerodroma poletio za München. Tamo je upriličen Svečani doček i prijem u Hotelu "Poing" kod Ive Sadrića nakon kojeg je uslijedila večera s uglednim gostima.

11. veljače 2018.

U 12:30h Nadbiskup je predslavio sv. Misa u crkvi sv. Mihovila kojom je obilježena proslava 70. godišnjice postojanja Hrvatske katoličke Misije u Munchenu blagdana bl. Alojzija Stepinca.

U 18:00h Nadbiskup je sudjelovao na svečanoj akademiji povodom 70. godišnjice Misije.

12. veljače 2018.

Nadbiskup je imao let za Frankfurt gdje je imao susret u zakladi Kirche in Not.

13. veljače 2018.

U 8:00h Nadbiskup je predvodio sv. Misu za djelatnike zaklade Kirche in Not.

Oko podneva je upriličen ručak nakon kojeg je nadbiskup imao let za Rim.

14. veljače 2018.

Nadbiskup je u Zavodu sv. Jeronima razgovarao sa svećenicima studenima: vlč. Brankom Jurićem, vlč. Draženom Kusturom i vlč. Ilijom Marković.

U 18:00h Nadbiskup je u crkvi sv. Jeronima predvodio sv. Misu pepelnicu.

15. veljače 2018.

U 9:00h Nadbiskup je se susreo kardinalom Amatom i drugim djelatnicima u Kongregaciji za kauzu svetaca.

U 10:30h Nadbiskup se susreo sa mons. Stanislavom Waldemarom.

U 11:00h Nadbiskup se susreo sa mons. Paul Richardom Gallagherom, odgovornom osobom Vatikana za odnose s državama.

U 18:00h Nadbiskup je predvodio sv. Misu u Germanicum gdje se također susreo sa svećenicima hrvatskog govornog područja koji stanuju u zavodu.

16. veljače 2018.

U 9:00h Nadbiskup se u Kongregaciji za posvećeni život susreo sa nadbiskupom Carballiom, tajnikom navedene kongregacije.

U 10:00h Nadbiskup je u pratnji vlč. Bojana Ivešića pohodio grob sv. pape Ivana Pavla II.

U 11:00h Nadbiskup je se susreo sa Svetim Ocem papom Franjom.

U 12:15h Nadbiskup se susreo s državnim tajnikom Svete Stolice kardinalom Pietrom Parolinom.

17. veljače 2018.

U 9:00h Nadbiskup se susreo sa veleposlanicom BiH u Vatikanu Nj.E. Slavicom Karačić.

U 11:00h Nadbiskup je dao intervju za Radio Vatikan.

U 13:00h Nadbiskup je sudjelovao na ručku u Zavodu Anima gdje je potom razgovorao sa Rektorom zavoda.

U 16:00h Nadbiskup je se susreo sa đakonom Albertom Quattruccon iz zajednice sv. Egidija.

U 19:00h Nadbiskup je imao zajednički susret sa svećenicima Vrhbosanske nadbiskupije koji se nalaze na studiju u Rimu.

18. veljače 2018.

U 9:30h Nadbiskup je predvodio sv. Misu u crkvi sv. Jeronima.

Po završetku svog posjeta Rimu, nadbiskup je u popodnevnim satima imao povratni let za Sarajevo.

19. veljače 2018.

U 10:00h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Antu Jelića.

U 19:45h Nadbiskup je primio visoku delegaciju iz Hrvatskog Sabora.

20. veljače 2018.

U 9:00h Nadbiskup je predvodio sjednicu Umrežavanja struktura.

U 16:00h Nadbiskup je imao sjednicu ekonomskog vijeće VN.

U 19:00h Nadbiskup je nazočio predstavljanju knjige mons. Juraja Batelje o Stepincu mučeniku.

21. veljače 2018.

U 8:30h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Miru Bešlića, župnika u Čajdrašu.

U 9:15 h Nadbiskup je primio postulatora blaženog Alojzija Stepinca mons. Juraja Batelju.

U 10:00h Nadbiskup je primio na razgovor fra Daria Udovičića, župnika u Ovčarevu.

U 15:00h Nadbiskup je primio sestre Majke Terezije iz Banja Luke.

U 16:00h Nadbiskup je sazvao odbor za pripravu dolaska Austrijske BK u Sarajevo koja dolaze 4.3.2018.

U 17:00h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. dr. Mirko Šimić, ravnatelja Caritasa VN.

22. veljače 2018.

U 8:30h Nadbiskup je primio grupu franjevac koji su zaduženi za međureligijski dijalog. Ovi franjevci koji dolaze iz Malezije, Tanzanije i Amerike, bili su predvođeni fra Ikom Skokom i fra Josom Oršolićem.

U 11:00h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja svećeničkog doma.

U 12:00h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Milana Blachu, svećenika u Francuskoj.

U 15:00h održana je III. sjednica Ordinarijata kojom je ravnao Nadbiskup.

U 17:00h Nadbiskup je dao izjavu za FTV.

23. veljače 2018.

U 10:50h Nadbiskup je primio na razgovor Nj. E. saveznu ministricu za Europu, integracije i vanjske poslove Dr. Karin Kneissl, Nj. E. Mag. Martina Pammera, austrijskog veleposlanika u Bosni i Hercegovini te izaslanika Dr. Klausu Wölfera, voditelja Odsjeka za Zapadni Balkan i proširenje.

U 12:00h Nadbiskup je primio na razgovor vlč. Josipa Tadića, svećenika koji djeluje u Ministarstvu obrane BiH.

24. veljače 2018.

U 9:15h Nadbiskup se uputio prema bogosloviji gdje je u 9:45h otvorio susret animatora župskog pjevanja. Nakon toga je Nadbiskup je otišao vidjeti kako napreduje završni radovi na rezidenciji. Povodom zajedničkog susreta sjemeništaraca i bogoslova Nadbiskup je u 12:00h predvodio sv. Misu u bogoslovskoj kapeli. Nakon sv. Mise bio je zajednički ručak u bogosloviji.

U 16:00h Nadbiskup je primio na razgovor gosp. Štefana Markovića, bogoslova 6. godine misijskog sjemeništa "Redemptoris Mater" u Vogošći.

25. veljače 2018.

U 8:50h Nadbiskup se uputio prema Zadru gdje je stigao oko 15:00h. Ovaj posjet Zadru Nadbiskup je iskoristio za obilazak svoje obitelji te razgovor sa zadarskim nadbiskupom, mons. Želimirom Puljićem.

26. veljače 2018.

U 09:00h Nadbiskup se susreo sa zadarskim nadbiskupom mons. Želimirom Puljićem te su zajedno otišli na grobove + zadarskih Nadbiskupa +mons. Marijana Oblaka i + Ivana Prendu, koji su pokopani u zadarskoj katedrali Sv. Stošije.

U 17:30h Nadbiskup je posjetio časne sestre Klanjateljice Krvi Kristove u Zadru.

27. veljače 2018.

U 10:00h Nadbiskup je se uputio iz Zadra prema Sarajevu.

U 12:30h Nadbiskup je navratio na Kupres gdje ga je svečano dočekaao vlč. Marko Slišković, župni vikar župe Svete Obitelji na Kupresu. Nakon ručka uputio se za Sarajevo.

28. veljače 2018.

U 11:20h Nadbiskup je primio gosp. Štefana Markovića, bogoslova NMM sjemeništa

Redemptoris Mater iz Vogošće, svog novog osobnog tajnika. Štefan je svoju službu započeo polaganjem zakletve vjernosti u obavljanju tajničke službe pred Nadbiskupom u kapeli.

U 11:45 Nadbiskup je primio prečasnog

Darka Tomaševića, dekana na KBF-u u Sarajevu.

U 16:00h Nadbiskup je na razgovor primio s. Kristinu SMI.

Bezgrešno začeće blažene Djevice Marije u Katedrali

8. prosinca 2017.

Dragi Nuncije!

Draga braćo misnici!

Poštovane časne sestre!

Draga braćo i sestre ovdje u Katedrali kao i vi koji nas pratite preko radio valova Radio Marije!

Na poseban način srdačan pozdrav svim hodočasnici, Prijateljima Malog Isusa koji su došli ovdje u Stadlerovu katedralu.

Počet ću propovijed koja će biti mozaički prikaz značenja ove današnje svetkovine. Riječ Božja koja je naviještena daje sadržaj cijelog ovog slavlja. Prvi grijeh, kako lijepo opisuje Sveti Pavao u poslanici Rimljanima, ušao je po čovjeku u ovaj svijet, a to je po Adamu. Ušavši grijeh u ovaj svijet, ušao je i strah i čovjekov bijeg od Boga, da se krije od Boga. To vidimo u prvom čitanju kako se prvi čovjek sakrio se jer je sagriješio, nemoćan je da se oslobodi od grijeha. Bog, kako kaže sveti Luka u Evanđelju, je onaj koji traži čovjeka izgubljenoga i čeka ga. Bog je obećao prvom čovjeku da će doći žena koja će uspostaviti neprijateljstvo između nje i zloga. Njezin porod će satrti zmiji glavu. Tada je to obećanje nastalo. U novoj knjizi tumačenja Očenaša papa govori što znači ono *ne*, i Marijin *da*. To smo Marijino *da* čuli i u Evanđelju gdje je ona raspoloživa da se plan Božji ostvari. Nju je Bog, da bi je pripremio za stan svoga Sina, očuvao od istočnoga grijeha od samoga začeća, i danas mi to slavimo kao svetkovinu Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije. Jer ju je Bog pripremio da po njoj uzme ljudsko tijelo koje će biti žrtva za spas svijeta. Kako sveti Pavao tumači: da je po jednom ušao grijeh, a po drugom čovjeku je ušlo opravdanje. Za nas je jako važno shvatiti: Bog nikada čovjeka ne odbacuje. Kada sagriješ, čovjek je Bogu okrenuo leđa, ali Bog ga čeka i traži, i to nam daje snagu povjerenja da se vratimo Bogu i da mu kažemo svoj *da* poput Marije. Evo me!

Nastavit ću dalje u drugom smislu. Sluga Božji Stadler ovu je biskupiju posvetio Bezgre-

šnom začeću Marijinu, prvo Srcu Isusovu, onda Bezgrešnom začeću, a onda svetom Josipu. On je dobro shvatio što je neprijateljstvo koje će Bog staviti između žene i zloga. Mi ne možemo biti bezgrešni jer nosimo posljedice istočnog grijeha. Iako je on očišćen krštenjem, posljedice nosimo i dalje, jer imamo sklonost za grijeh. Možemo vjerovati i molitvom i pokorom postići da kao djeca Božja uspostavimo neprijateljstvo prema Zlu. To je naš prevažan stav, slaveći bezgrešnu! I to je Stadler htio, da biskupija shvati to poslanje: uspostaviti neprijateljstvo sa zlim, protiv grijeha. I zato danas svima koji ste u zajedništvu ove Mise i molitve želim da shvatimo jedinstvo ove Crkve i poslanje ove Crkve na ovim prostorima i u ovim vremenima nadahnjujući se na tom divnom liku Stadlera koji je na današnji dan prije 99 godina umro i dušu predao Gospodinu a nama ostavio toliku baštinu. Želim u nama probuditi to prijateljstvo između zloga i nas djece Božje kako bi istinski bili zahvalni i svjesni svojih korijena na kojima smo nikli, živimo i danas se ostvarujemo.

Nadalje u tom mozaičkom govoru želim na poseban način napomenuti da je sluga Božji imao srce za čovjeka i zato je ustanovio Služavke Malog Isusa. Njih je nekako uputio da služe Malom Isusu, čovjeku koji ima potrebu. Sestre, ne samo Služavke nego i druge imaju običaj uz svoje ime redovničko staviti i ime Marija. Ovdje ću prije nego to počnem tumačiti reći kako sam čitao od utemeljiteljice Fokolarina jedno razmatranje gdje ona Isusu govori da, ako je on našao tako lijepo otajstvo u kojem je sebe ostavio - a to je Euharistija - zašto nam nije tako nešto učinio i sa svojom Majkom da i nju ostavi. A onda je dobila odgovor: "Nisam to učinio jer je želim gledati u vama". Zato sestre stavljaju ime Marija - jer žele vršiti Marijinu službu, ostvariti Marijin *da*. Ne samo sestre, nego svi smo mi pozvani i poslani ostvariti taj dar Marijin *da*: evo me da se Božje kraljevstvo u ovom vremenu ostvaruje. Že-

limo istinski, slaveći Mariju, od nje učiti kako biti raspoloživ za Božje djelo. Nije to jednostavno - jer je to trajna borba, jer čovjek nosi sklonosti i oholosti - da se stvarno hrabro bori upravo uspostavljajući to neprijateljstvo, da može reći to da.

Ujedno želim reći da svi mi shvatimo ljepotu spasenja. Mi nismo dovoljno zahvalni Bogu za dar vjere, za to što smo djeca Božja, i mislimo da je to normalno. Strašne su kušnje vjere i kriza vjere. Bog nam je dao da možemo vjerovati, pouzdati se u Njega, hrabriti svoju vjeru slaveći Euharistiju i primajući Pričest. Kada primimo Pričest mi smo tada najbližiji Mariji. Kao što je Marija nosila Isusa iz Nazareta do Betlehema, i kod Elizabete, to smo mi koji Isusa nosimo u ovu našu stvarnost. Betlehem je svako mjesto gdje čovjek treba mene kao čovjeka, kao kršćanina, kao vjernika.

Želim da ovo slavlje Bezgrešnog začeca u nama probudi to dostojanstvo djeteta Božjeg jer ovaj blagdan, kako kaže sveti Anzelmo, je zapravo vratio, ne samo čovjeku dostojanstvo, nego cijeloj prirodi koja je okaljana grijehom. Ovaj blagdan je zora spasenja ili, kako ga često zovu, čelo Božića.

Želimo shvatiti da Bezgrešna vraća dostojanstvo svemu stvorenome i vraća posebno dostojanstvo čovjeku. Ono obećanje o raju ostvaruje se po Mariji i mi danas postajemo dionici tog obećanja. I ako ne možemo biti bezgrešni, hrabro možemo biti protivnici i neprijatelji zloga, neprijatelji grijeha i u nama otvoriti srce Božje ljubavi, Bogu koji nas čeka i traži dozvolu da nas nađe i da nas ispuni svojom milošću.

Amen!

Sv. Misa u Osovi povodom 20. godišnjice smrti + fra Vijeke Ćurića

04. veljače 2018

Mnogopoštovani oče provincijale!
Braćo misnici!

Braćo i sestre ovdje u crkvi, kao i vi koji nas pratite preko radio valova Radio Žepče!

Ova moja besjeda nekako će imati tri stepenice. Prvu stepenicu počinjem od riječi Božje i ona je danas ovdje navještena da bi nas nahranila. Riječ je o Jobu. To je vrlo simpatična knjiga u kojoj ćemo se svi mi pomalo naći a radi se o Jobu koji ima kušnje. Nema na zemlji čovjeka na zemlji koji e prolazi kroz kušnje i ta slika koju Job nama prikazuje, ohrabruje nas u tim kušnjama da nikada ne izgubimo pouzdanje u Boga i to je jedna divna slika i simpatičan je njegov govor o prolaznosti života. Ali, svi mi znademo da u kušnjama vrijeme nekako sporo ide a kada je lijepo brzo prođe. To Job nama prikazuje. Onda slušamo svetog Pavla. Pavao nam kaže jasno da onaj koga Bog pozove ne smije šutjeti i mora

propovijedati, naviještati Evanđelje. Tu ću se vratiti ponovno kada budem pričao o razlogu koji je nas danas okupio ovdje, spominjanje dvadeset ljeta od fra Vjekine smrti. Evanđelje prikazuje upravo u Kafarnaumu, sinagoga, subota i kako je Isus ušao u sinagogu i kako se onda vraća u Petrovu kuću koja je postala mjesto okupljanja prve Crkve te ozdravlja paralicu, a subota je i tada se ne smije hodati. Tek kada je sunce zašlo - inače subotom se kod židova ne hoda, ima određeno koliko se smije preći - a kada je zašlo sunce došli su u kuću Petrovu da ozdravlja. A onda, vjerojatno je kasno pošao spavati i vjerojatno je netko ujutro rekao da probude Isusa a tamo nema Isusa, otišao se moliti. Onda je Petar sav zabrinut, on je i domaćin pošao ga tražiti i kaže mu svi te traže a Isus je rekao idemo i drugima naviještati Riječ Božju.

Druga stepenica koju želim kazati jest da je danas dan života. Crkva na ovu nedjelju pose-

bno moli da znamo vrednovati život i tu počinjemo vezati spomen na fra Vijeku. Kada je on rođen nismo znali što će on biti, rastao je i postao je fratar i onda je otišao u Misije u Ruandu i onda je živio taj život da ga polaže za nove živote. Nitko od nas ne zna što će od njega biti. To su postavili pitanje i kada je Ivan Krstitelj rođen, što će biti od njega? To će pitanje biti postavljeno nad svakom kolijevkom. Mi danas živimo u vremenu kada je izgubljen taj osjećaj vrednovanja života jer Bog sa svakim životom ima svoj plan. Nismo mi ljudi planirali neke stvari, posebno kada je fra Vjeko rastao ovdje i kada je postao fratar i kada je pošao u misije nije mu to netko drugi odredio, to mu je Božja providnost odredila da poče raditi ono što je Pavao danas rekao a to je: "Jao meni ako evanđelje ne naviještam". On je pošao naviještati evanđelje, ali konkretno. Vi se pitate u kakvim je uvjetima on tamo bio. To ste mogli pročitati, ali ako niste uzmite jedan članak u *Sovjetlu riječi* i nekoliko članaka u *Katoličkom tjedniku* i pročitajte, a to je ta treća stepenica o kojoj danas želim govoriti. Fra Vjeko je dar života, polaže život za nove život. Čovjek ima samo jedan život i najispravnije ga živi ako iz ljubavi živi. Fra Vjeko je došao među te ljude tamo da im naviješta Evanđelje ali konkretnim Evanđeljem da spasi ljude.

Vi znadete, kada je rat što prvo umire. Istina, a onda čovjek ništa više ne vrijede. U tim trenutcima važno je sačuvati pamet. Vi ste to ovdje osjetili kada se ratovalo, razne struje. Nije lako sačuvati pamet u tim crnim danima. I sada zamislite fra Vijeku između tih zaraćenih strana - on se bori za čovjeka. Oni su mu savjetovali: "Pođi dok ovo stane", a on je rekao: "Vidim i ja da bih trebao, ali ne mogu vas ostaviti". To je ta tajna: kada se nešto voli, za to se umire. On je te ljude zavolio i koliko god razum kaže da bi bilo pametno da se povuče on nije mogao to ostaviti jer je ljubav bila jača. Koliko ih je samo spasio? Bogu zahvaljujem da sam mogao pohoditi njegov grob, da sam mogao obići te krajeve i vidjeti kako je on radio za školu, brinuo se za tu sirotinju, učio ih obrađivati zemlju, pravio te stepenice od te zemlje jer njih ima puno a zemlje malo. On je to tako stepenasto napravio i svi su radili. Njegova djelatnost je bila konkretno evanđelje za

čovjeka. Danas je dan života i to je njegova poruka bila za život čovjeka. Dok se ratovalo i rat se širio, on je pokušavao spasiti čovjeka, nahriniti ga i još više dat mu ohrabrenja za život.

Zato ovdje na početku na poseban način želim nama svima reći da ako nešto ne znamo voljeti, onda se za to ne znamo ni žrtvovati. Fra Vjeko je volio te ljude, volio je tu zemlju i za nju se žrtvovao. To je ono što danas želimo cijeniti ali i naučiti. Naučiti da ne budemo kukavice u ovim vremenima kada nam peru pamet i govore da nema života, unose nam strah. Kako se ohrabriti za život? Na poseban način bih potaknuo onu molitvu za proglašenje blaženim, za proces. On je kod Boga ali ta molitva što ona nas odgaja? Odgaja nas da mi znamo vrednovati sveto, da mi zaželimo svetost a tada kada Bog vidi da nam je stalo do svetoga onda će i uslišati naše molitve. Ta molitva za njega jeste da mi rastemo u svetosti, da mi znamo vrednovati svetost u tom smislu da iz ljubavi živimo, da znamo spremni biti za žrtvu. Danas proživljavamo kušnje u našoj domovini, napuštaju je ljudi, neki kukaju... A ne radi se ni o odobravanju ni o kukanju, nego - probuditi svijest da ako nešto volimo, onda se zato žrtvuje i zato se gine. Vi ste ovdje ginuli za tu grud. Danas badava je ostavljeno sve, i jest teško vrijeme ali to su naša vremena. Mi danas trebamo te hrabrosti fra Vjekine, te ljubavi fra Vjekine i te spremnosti za žrtvu. Vi ovdje u župi možete biti ponosni što je rođen ovdje, on je sin ovog kraja. Vjerujem da će njegova smrt unijeti obnovu ovog života ovoj župi i da znate vrednovati ono što je on vrednovao vjeru, narod, čovjeka, grud. Zato možete biti ponosni ali i odgovorni, odgovorni jer moramo slijediti njegove stope.

Druga stvar mi u našoj biskupiji smo radošni što i u ovom vremenu imamo takvih primjera, primjera koji daju život da drugi živi. Nema života ako se za njega ne daruje život. Ako ne znamo za život umirati onda ne znamo ni živjeti. Prevažno je nadvladati sebičnost i nadvladati koristoljublje, nadvladati trku za uživanjem kako bi istinski prvo čovjek bio dostojanstven, obitelj bila dostojanstvena, onda naš narod. Neće njega spasiti politika nego kolijevka, politika će ga koji puta upropastiti. Ako nas bude onda ćemo opstati, ako nas ne

bude badava mi svu politiku vodimo. Želim nas hrabriti da na fra Vjekinoj žrtvi naučimo se žrtvovati nad onim što zovemo svojim, što volimo. Ovih dvadeset ljeta jeste izazov da mi živimo i ostvarujemo se u svom poslanju. Jao nama ako evanđelje ne živimo, jao nama ako ne znamo vrednovati svoje korijenje, jao nama ako ne znamo biti svjesni svoga krsnog saveza kojeg imamo, jao nama ako ne ugradimo sebe u današnjicu kako bi budućnost mogla živjeti. Zato neka ovo obilježavanje dvadeset ljeta fra Vjekine smrti bude istinski u nama ohrabrenje, poticaj, izazov... Dok smo na njega ponosni da i mi znamo sebe ugraditi u ovim vremenima. Nema pravo nitko reći ja ne mogu. Nisi sam, s Bogom možeš!

Za vrijeme rata kada nam je dolazio pokojni kardinal iz Praga, držao je u katedrali Misu

i reko je kako je pročitao natpis da ja i Bog smo većina a prije Mise smo mu rekli da smo u opasnosti jer smo manjina da nas ne istrijebe. Onda je on tu rečenicu rekao Bog i ja smo većina. Ako budemo imali pouzdanje u Boga onda nema straha za život i budućnost a to pouzdanje traži da se suočimo hrabro sa izazovom kojeg nam je Isus poslao, tko hoće za mnom neka uzme križ i neka me sijedi. To znači biti hrabar svoj križ zagrliti i za Isusom ići.

Želim da ova misa u svakom od nas probudi ponos i hrabrost i pouzdanje u Boga živeći današnjicu na prostorima gdje smo nikli i gdje je naše korijenje.

Amen!

Homilija u Krašiću na blagdan blaženog Alojzija Stepinca

10. veljače 2018.

Draga braćo u biskupstvu!

Draga braćo misnici!

Draga braćo i sestre, oni koji ste ovdje u crkvi a i svi oni koji su izvan crkve, jer svi ne mogu stati u crkvu, kao i svi vi koji nas pratite preko elektronskih medija!

Dogodilo se da sam bio pozvan na završetak druge Sinode zagrebačke i tako sam sinoć sudjelovao na tom završetku pa sam dobio župnikov poziv da dođem u rodnu župu našeg blaženika Alojzija Stepinca. Moj život je posebno vezan uz njega. Neću sve detalje govoriti, ali još tamo od 1953. godine sam s njim povezan. Na poseban način s radošću prihvaćam s vama moliti ali i zahvaliti Bogu da mogu ovu drugotnu relikviju na sebi nositi, a to je misnica koju je sveti papa Ivan Pavao II. u Mariji Bistrici proglašavajući Alojzija Stepinca blaženim na sebi nosio. To je puno simbolike ali i poticaja. Moram priznati da, kada je u Mariji

Bistrici papa proglašavao blaženim Alojzija Stepinca, spontano su mi suze potekle jer sam se sjetio svoga profesora isusovca Mate kojega smo kao studenti pitali za vrijeme komunizma što misli o Alojziju Stepincu, jer je tada bilo vrlo napeto stanje. On nije znao da li ga pitamo radi provokacije ili radi bezazlene mladosti pa je spontano rekao: "Dragi mladi, vi ste mladi i vi ćete njega doživjeti na oltaru, a ja neću jer sam ostario". Zato sam se sjetio tih njegovih riječi prije dvadeset godina u Mariji Bistrici i spontano su mi suze pošle sjećajući se te drage uspomene a na poseban način i zbog ostvarenja onog što je profesor proročki rekao. Ali dolazim ovdje u ovo rodno mjesto i vi mi nećete zamjeriti jer ja neću skoro opet doći i zato smijem puno toga kazati.

Vi ste ovdje zaista blagoslovljeni. Rodio se svetac među vama, ne samo što se rodio, nego je tu i sužanjstvo provodio i svojom žrtvom on je ovo posvetio. Volio bih da ova župa s pono-

som, ne samo da se oholi, nego da se s ponosom ugleda na tog divnog blaženika koji je ostavio svijetli trag ne samo u ovom kraju nego u cijelom hrvatskom narodu i u cijeloj Katoličkoj Crkvi, svijetli trag vjernosti. Nije lako izdržati kušnje. Hvala Bogu, kada je bio mali u kolijevci, njegova majka Barbara stavila mu je krunicu na kolijevku nakon krštenja. Simbolika je to bila, i on nije znao da je ona donijela zavjet postiti da on bude svećenik i nije ga nagovarala ali je molila i izmolila. Nema svećeničkog zvanja da nije izmoljeno. Svako svećeničko zvanje je izmoljeno i tako je njegova majka izmolila njegovo zvanje. Prolazio je kroz kušnje, prolazio je kroz traženja što je volja Božja, ali je odgajan da se zna žrtvovati za ono što se voli. Naučen je voljeti svoje, svoj narod, Katoličku Crkvu i biti vjeran. To što je naučio od malena to je brzo ostvario kroz školu. Postao je zagrebački nadbiskup, a ja ovdje ne želim o njegovom životu govoriti. Ja mislim da nema ovdje ni jednoga iz ove župe da ne poznaje njegov život, a ako tko ne zna neka ga bude stid. To morate poznavati, uzmite knjige i čitajte, morate poznavati tog velikana.

Nažalost, često puta nam peru pamet da ne znamo vrednovati velikane duha koji su utkali svoj život u povijest. Mi to moramo obnoviti, vrednovati i upoznati. Kada je prošao kroz sve te kušnje, ovdje bih danas posebno htio vas i sebe potaknuti da od njega učimo dok se molimo. Što je to blaženi Alojzije Stepinac posebno volio? Kada čovjek čita sve one riječi koje je znao izreći, bilo u pismima, bilo u dnevniku, vidi se koliko je ljubav imao prema Crkvi. Volio je Crkvu jer je to Kristovo djelo, volio je Crkvu jer joj je služio i za nju je umro. Danas nam žele ogaditi tu Crkvu i što više ocrniti na sve strane. Ne samo za vrijeme komunizma nego i danas kao da Crkva u svijetu smeta što propovijeda evanđelje, što naviješta uskrslog Krista. Na jednoj krizmi kada sam slučajno bio pitao djecu: "Što mislite, što je najvažnije u našoj vjeri?", slučajno kako sam upitao da vidim što će djeca odgovoriti i jedan se mali diže i kaže: "Najvažnija je vjera u uskrslog Krista". Ja sam se zadivio. To je temelj naše vjere: živi Krist, uskrsli Krist, on je tu Crkvu osnovao i u njoj živi. Ja sam s vama u sve dane svoga života. Blaženik je tu Crkvu volio i rek-

ao je da ne zna koliko života da ima dao bi za tu Crkvu. I kada su ga htjeli odvojiti od te Crkve nije se dao, vjeran je ostao. Zato danas na poseban način hrabrim vas da svi mi koji smo kršteni, ucijepljeni smo u tu Crkvu, to mistično tijelo Kristovo. To moram osjećati da je to moje, dio moga tijela. Kada su jedno malo ciganče koje je izgubilo majku pitali kakva je tvoja majka, on kaže: najljepša na svijetu. Crkva je Majka najljepša na svijetu i majku se voli. Zato vas želim ohrabriti u ovom vremenu, ohrabriti u nama tu ljubav za koju je živio blaženi Alojzije Stepinac: trpio je, htjeli su ga odvojiti, ucjenjivali su ga, a nije se dao.

I još jednu stvar, taj blaženik je volio posebno istinu i za tu je istinu i život položio. Danas je teško razlučiti istinu jer se miješa poluistina i polulaž da se lakše proda. Nije lako razlučiti što je prava istina i istina je Krist i kroz svjetlo Krista možemo upoznati pravu istinu, istinu da znamo koji je smisao života, žrtve, hoda ovom zemljom da stignemo u vječni život. Danas vidimo da se od laži nitko nije udavio, a kada se više laže, više se i dobije. Zato, kako su za vrijeme komunizma govorili malo laži, malo kradi i preživjet ćeš, tako i danas to pravilo vlada. Zato hrabri moramo biti i istinu voljeti jer vidimo kako se lijepi laž na sve strane i zato nam je potrebna vjernost. To je taj Krist koji je istina, put i život.

Drugo što je posebno volio jest svoj narod. Zar je grijeh voljeti svoj narod? Danas ako se pokaže da volimo svoj hrvatski narod odmah nam lijepe etikete fašisti, ustaše i ne znam što sve drugo. Svi narodi imaju pravo da vole svoj narod a nama se nabija kompleks ako volimo svoj narod. Želim vas hrabriti da ne treba voljeti svoj narod tako da se druge prezire nego da budemo ponosni na svoje korijenje. Često puta s tugom slušam da ono zašto se ginulo, zašto se krv lila sada se napušta. Zašto? Pa nije ni čudno, jer u javnosti je stvoreno beznadno ozračje. Nema one borbe za stvarni napredak u kulturnoj obnovi, gospodarskoj obnovi, moralnoj obnovi. Ne, nego je borba da se napada drugi da ja sve dobijem, i to truje naše odnose. Zato želim ohrabriti ljude da daju takve strategije gdje će se naš narod obnoviti moralno i kulturno i da naučimo našu djecu da svoju grudu vole, da vole tu grudu na kojoj su naši

preci znoj lili i ta gruda je natopljena i zato je treba vrednovati.

Zato želim hrabriti sve vas da damo našoj mladosti ljubav prema istini, narodu, Crkvi. Blaženi Alojzije Stepinac je toliko puta znao dići glas za obnovu obitelji jer bez obitelji nema društva a obitelj je gnijezdo života. On se borio za svaki život i svaki život je važan jer je od Boga i mi smo dužni vrednovati život. Danas će se krokodilske suze liti jer se zatvaraju škole a ubijamo nerođenu djecu ili starima se daje injekcija da ih se riješi. Evo dokle je dospjela kultura ovoga vremena. Zato nam Alojzije Stepinac itekako puno znači kada nam vraća ljubav prema životu, obitelji, gnijezdu gdje se život prihvaća i osposobljava da se nosi križ kao što ga je i on nosio. Da se nije u obitelji naučio za žrtvu, ne bi sve podnio.

Moram priznati da sam se zadivio kako onda, kada se nije smjelo čitati njegovu obranu, kako je znao biti dostojanstven i dostojanstvo sačuvati u tim trenucima. I nama želim

tako ohrabrenje da sačuvamo svoje dostojanstvo. Koje je to poniženje kada ga optužuju, lažu, montiraju..., a on dostojanstveno stoji i ne gubi se u toj situaciji. Nama treba tog dostojanstva da znamo sačuvati ljudsko dostojanstvo koje ne daje ni država, ni politika ni Amerika, nego Bog, i to treba znati živjeti i vrednovati.

Zato danas kada ga molimo učimo od njega, jer ovaj narod treba obnoviti u vrednotama kojim je on živio. Zato ovdje u njegovom mjestu želim obnoviti svoj krsni savez, to dostojanstvo djeteta Božjega da ostavimo svijetli trag u ovom vremenu i na ovom prostoru. Jasno, u jednoj propovijedi ne mogu sve kazati i zato vama ostavljam priliku da posegnete za knjigama - a Bog je dao da su brojne knjige izašle - posegnete i proučavate i nadahnjujete te se i obnavljate svoju vjeru, srce i svoju vjernost da znamo živjeti od nade tog uskrslog Krista koju je on živio svjedočio i nama u baštinu ostavio.

Amen!

Propovijed profesora Mirka Šimića na prvi korizmeni petak 16. veljače 2018. u katedrali Presvetog Srca Isusova u Sarajevu

Sluga Božji Josip Stadler, čovjek vjere i ustrajne pobožnosti

Govoriti, a pogotovo propovijedati o prvom vrhbosanskom nadbiskupu dr. Josipu Stadleru, o kojemu toliko toga znamo, a opet u potpunosti ne možemo sve obuhvatiti ili shvatiti iz današnje životne perspektive, iziskuje istančan pristup njegovu liku i djelu koji mora polaziti od temeljne pretpostavke, a to je da se prije svega radi o čovjeku istinske vjere. Ovo je godina u kojoj se navršava stota obljetnica njegove smrti što upućuje na to da ćemo na poseban način biti u znaku te obljetnice i da ćemo svoje misli još revnije usmjeravati prema osobi koja nam u naslijeđe ostavi silna duhovna i materijalna dobra. Spasonosno je bilo, istaknut će to dobri poznavatelji Stadlerovi, za kršćansku obnovu za hrvatski narod u

Bosni i Hercegovini uspostava Vrhbosanske nadbiskupije 1881. kao i imenovanje dr. Josipa Stadlera za prvog vrhbosanskog nadbiskupa, *preporoditelja Bosne i Hercegovine*, koji postaje simbol jedinstva hrvatskog naroda na brojnim područjima kršćanskog služenja. Odmah se i nameće pitanje: otkuda J. Stadleru tako snažna vjera da bi se uopće upustio u ondašnje izazove, duhovne i društvene, u ovoj zemlji u kojoj mi danas živimo, on nekoć, a vidimo da tih izazova niti danas nimalo ne manjka, štoviše imamo dojam, jer smo suvremenici događaja, da nimalo ne posustajemo za ondašnjim poteškoćama i nevoljama iako ih ni na koji način ne možemo i ne smijemo stavljati u današnje okvire.

Već je za svoju mladomisničku uspomenu Stadler odabrao **Žalosnu Majku Božju** kojoj anđeo pred oči stavlja trnovu krunu. Razlog tomu svakako treba tražiti u tomu što je posebnu pobožnost gajio prema Žalosnoj Majci Božjoj koja je najviše voljela razmatrati muku svoga Sina. Svakog dana je do svoje smrti njoj na čast molio molitvu. Od svih pobožnosti najdraža mu je bila pobožnost prema Majci Božjoj Žalosnoj čemu donekle razlog možemo tražiti i u tadašnjoj liberalnoj vladi u Bosni, ali i žestokim udarcima duhovnih pastira usmjerenih protiv njegove osobe.

Kada se naš prvi nadbiskup trebao uputiti ovamo prema Sarajevu, na novo polje rada, njegova pomajka ga je ohrabrila riječima: „Idi u Bosnu, sine moj; tamo ljudi imaju puno čvršću vjeru nego mi“. Kako ovo dobro zvuči dragi vjernici. Bez imalo laskanja, umatanja, okolišanja, patetike. Imaše naši preci jaku vjeru. Hvala im na tomu! Kakva li je naša danas, ne možeš se ne upitati!?

Vratimo se kratko Stadlerovoj vjeri odnosno traženju njezinih početaka već u obitelji Oršić koja mu je bila druga obitelj nakon smrti roditelja. Jedan je detalj posebno znakovit, a pronalazimo ga u Stadlerovu životopisu. Kada je neki pekar navratio kako bi uzeo Josipa za izučavanje zanata, nije ga pronašao u kući jer je ovaj bio u crkvi gdje je bilo izloženo **Presveto** i gdje je trajala 40-satna molitva u pokladnim danima. Stadlerove herojske krepости su se na poseban način iskristalizirale već u kolegiju u *Germanicum* kada ga je njegov rektor okarakterizirao kao osobu „djetinjeg i poniznog srca, rijetke topline duše, iskrenog i vrućeg oduševljenja za sveto zvanje, te ustrajne težnje za savršenošću“.

Ciceron će istaknuti da „pravo prijateljstvo može postojati samo među krjeposnim dušama.“ Stadler je tako na rimskom sveučilištu *Germanicum* sa svojim prijateljem Müllerom običavao izmoliti cijelu kronicu i to svakoga dana. Müller će upravo reći da je Stadler „bio uzor svima u vladanju, osobito u pobožnosti, pa je najsavršenije obavljao i održavao kućna pravila i zavodsku disciplinu. Što se tiče narodnosti bio je vatreni hrvatski domoljub, bio je Hrvat dušom i tijelom.“ Ono što saznajemo o njemu je sljedeće: Stadler je još kao

dijete, nakon gubitka svojih roditelja, izabrao Boga kao jedini dio svoje baštine. Od onog pokladnog dana, kad je skriven od ljudi, proveo cijeli dan pred euharistijskim Bogom, posvetio mu je tom zгодom zauvijek svoje srce i ostao mu vjeran do smrti. Još na studiju svladavao je svoju silovitu ljudsku narav i častohleplje te ih je krotio i usavršavao se kako bi postao čovjek po Srcu Božjemu, čovjek poniznosti, blagosti i ovisnosti o Božjoj volji. Ljubav prema **Božanskom srcu** je toliko raspalila Stadlerovo srce da je postao najvatreniji i najgorljiviji apostol te uzvišene pobožnosti. Stadlerova žarka pobožnost prema Presvetom Srcu Isusovu praćena je nesebičnom ljubavlju prema bijednima i siromašnima što mu je i dalo snagu hrabro ustvrditi „da dolazi vršiti Božju volju“ u svome životu. Vjernike je poticao na ljubav i pobožnost prema Srcu Isusovu, a ta pobožnost se obavljala po svim župama, osobito prvog petka u mjesecu i na glavnu svetkovinu Presv. Srca Isusova. Za njega je pobožnost Srcu Isusovu značila i apostolat i pobožnost Euharistiji, za njega je to jednostavno nerazdvojivo. Svećenike je poticao na apostolsku revnost i na savjesno izvršavanje svećeničkih dužnosti. Isticao je da smo „mi glasnici Božji i njegovi poslanici na zemlji, od Boga zato odabrani, da širimo njegovo kraljevstvo.“ Pitao bi se „možemo li mirnim srcem gledati, kako pred nama puno katolika vrijeđa našega Gospodina, iznova na križ razapinje, a da nam srce od ljubavi k njima ne usplamti, da ih podučimo i od zla odvratimo?“ On svećenike poziva i da se ugledaju u sv. **Pavla** koji je od velike dužnosti koju mu Bog povjerava sav protrnuo kad je zavao: „Jao meni, ako ne budem propovijedao“.

Nadbiskup Stadler svoju nadbiskupiju Vrhbosansku stavlja pod zastavu Srca Isusova. U onoj prvoj okružnici koju je uputio svećenicima među ostalim istače: „...Evo srce Isusovo. Ono je štit koji će suzbiti svako koplje... Ono sve umiljato poziva: Dođite svi vi k meni, koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti... Gle, Gospodine, mi svi u Nadbiskupiji Vrhbosanskoj opterećeni smo, umorni smo svi! De, pogledaj milostivo na nas! Ah, Gospodine, hoće li nevolje naše prevladati milosrđe Tvoje, ili će milosrđe Tvoje nadjačati nevolje naše? Neka, Gospodine, milosrđe Tvoje prevlada,

neka Tvoja mudrost prevlada našu zloću"! Kako dobro zvuče ove riječi danas i koje nadahnuće za nas!

U istoj okružnici nadbiskup naglašava i moć **BDM** i njezin zagovor kod Presvetog Srca Isusova te ističe da „ništa nema što ne bi Marija mogla od svoga Sina isprositi“. Upravo će o 50-toj obljetnici proglašenja dogme o Bezgriješnom začecu Blažene Djevice Marije jako lijepo napisati: „Čovjek je stvoren dobar i sretan, ali nevolje i teške sudbine snalaze ga zbog grijeha, istočnoga i osobnoga. Zato se sva zla i nevolje ovoga života ne mogu pripisati samo lošim zakonima, vladajućim sustavima i nepravdnim vanjskim odnosima u svijetu. Pa i sama BDM, koja je sačuvana od svakoga, pa i istočnoga grijeha, jer je imala biti majka Spasiteljeva, itekako je trpjela i podnosila boli i nepravde u ovome životu. Zato nam je ona model – ili trajni uzor“. Stadler vjernicima preporučuje i štovanje **sv. Josipa**, poočima Isusova, hranitelja i branitelja Sv. Obitelji, a danas i cijele Crkve i nadbiskupije Vrhbosanske. Pokrenuo je i glasnik sv. Josipa u kojemu je tumačio značenje vjere i potrebu kršćanskog morala. Jednom zgodom će ustvrditi da „ako hoćete braćo, kako treba promatrati sve što je god istinito i što god je pravedno... onda idite k Josipu.“

Nadbiskup Stadler je ipak dan i noć radio na materijalnoj i duhovnoj izgradnji svoje nadbiskupije i unatoč tomu nikada s uma nije smetnuo onu iz Psalma 126: „Ako Gospod ne izgradi kuće, uzalud se muče koji je grade“. U svom radu nadbiskup je podizao oči i srce k Nebu otkuda je prizivao Božju pomoć za svoj rad. Radio je i Bogu se svome molio. Bio je čovjek neprekidne molitve. Bio je svjestan da bez komunikacije s Bogom nije moguće ustrajati u savjesnome vršenju svoje službe, zato je neprestano molio. Za njega je sjedinjenje s Kristom uvjet i vrelo svakom uspješnom djelovanju. Za njega je zemlja bez vode i drvo bez soka što ga je Gospodin prokleo, svećenik bez molitve. Znao je itekako prekoriti svećenike koji bi se

ogriješili o disciplinu, ali bi ih očinski prihvatio kada bi uvidio da su priznali svoj nedostojni čin, pokajali se i pokazali spremnost za promjenu života. I to je bilo na tragu njegove misli: *Tko se nada milosrđu, neka sam bude milosrdan, tko milosrđe ište, neka je sam milosrdan.*

Mučile su ipak nadbiskupa, čovjeka vjere i ustrajne pobožnosti, kojekakve životne nevolje koje su ga noćima ostavljale budnim, kažu često i plačnim, ali je unatoč svemu ustrajno svladavao poteškoće uzdajući se upravo u Božju providnost, u zagovor Blažene Djevice Marije i svetoga Josipa. Uzdaje se to koje je bilo opravdano i od Boga nagrađivano jer se nije borio za svoj ljudski prestiž, nego za Kraljevstvo Božje. A Bog u svojoj svemoći ne može ne nagraditi onoga koji njemu sve posvećuje i sve predaje, svoju nadbiskupiju, svoju Crkvu. Uz to što je bio čovjek molitve, istinske vjere, bio je i čovjek koji se bavio običnim ljudskim problemima kao što je socijalna nejednakost gdje je naglašavao da se taj problem ipak ne može riješiti bez vjere i zdravog morala, a pogotovo ne bez pravednosti i ljubavi, tih značajki koje su po njemu temelj svakog rješenja. Međutim svjestan je da „na pravednost danas utječu kraljevi, parlamenti i sabori, industrijalci i poslodavci, posjednici i vlasnici velikih kompleksa zemljišta, najmanje radnici.“ I ovo kao da je danas sročeno! Upitao će se stoga *mogu li red uvesti oni koji se ne obaziru na etički moment i zdravi moral, kojega nema bez Boga i vjere u Boga.*

Šuti, moli, ljubi i trpi riječi su sluge Božjega Stadlera koje su i oblikovale njegov život i svakodnevicu. Njegovo uporište bio je Božji stijeg koji ima najljepše i najsajnije boje koje ne blijede, ne propadaju, ne nestaju. Ogrnimo se i mi tim stijegom nadbiskupovim i potražimo istinsku sigurnost u Božanskom srcu Isusovu, Blaženoj Djevici Mariji i sv. Josipu.

Amen.

Propovijed profesora fra Slavka Topića na drugi korizmeni petak, 23. veljače 2018. u katedrali Presvetog Srca Isusova u Sarajevu

Stadlerovo veliko pouzdanje u Boga; njegovo ispitivanje volje Božje

Moja draga braćo i sestre!

U ovom uokvirenom vremenu misne homilije, kako smo i predvidjeli za ovu večer, drugu u našem korizmenom susretanju, kao prvu misao, bit će, čini mi se, dobro i korisno upozoriti na nekoliko momenata iz života sluge Božjega Josipa Stadlera. Naša je tema, kao što smo na početku razumjeli, njegovo veliko pouzdanje u Boga i njegovo trajno, stalno ispitivanje volje Božje, proučavanje volje Božje.

I.

Prateći njegov život jasno zapažamo, da to dijete, da tog dječaka, kasnije mladića, pa sjemeništarca i bogoslova, zatim svećenika i, napokon, biskupa Bog od početka odgaja za krepot pouzdanja, za život u pouzdanju u Boga. To se jasno očitava u svim scenama kroz koje je ta sveta uša prolazila onim svojim mukotrpnim životnim putem.

Znamo njegove životne podatke, tek ih napominjemo. Rođen je u Slavonskom Brodu, 1843. godine. I sad, kao dječak od desetak godina, gubi četvero iz obitelji. Umire majka, umire otac, umire jedan brat, umire sestra. Njih osmero djece - Josip peti po redu. Njih osmero, pa šestero siročadi iza pokojnog oca, Đure Stadlera, i majke Marije. Jedna vrlo nezavidna, tjeskobna životna situacija. I što se događa 28. veljače 1854? Prolazi Slavonskim Brodom bubnjar, takav je bio običaj i treći dan poklada oglašava, da će se Đurina siročad tog dana do dijeliti dobrim srcima, ljudima dobrog srca. U tim trenucima mali Josip se nalazi u crkvi, na pravome mjestu Božje providnosti, licem u lice pred Isusom. Pogođen dramom svoje obitelji proživljava vrlo veliku, duboku osobnu tjeskobu. Rijetke su tako dramatične ljudske povijesti. U mislima prati svoju braću i sestre - gdje je tko završio. Obitelj se razišla, nema je više. Otac nebeski, Bog sam je tako htio. Dječak se našao pred zatvorenom roditeljskom ku-

ćom. Iz samilosti uzima ga pobožna Julija Orlić i njezin muž Matija, krojač u Slavonskom Brodu. Kasnije od njih ga preuzima gradonačelnik Maksimilijan Wegheimer. I, kako je bio dosta imućan taj novi dobri čovjek, želi, planirao je Josipu dati neki zanat da dijete, nekako, samo stasa kroz život, da se snalazi. Ali kad je vidio da je izrazito sposoban, izrazito nadaren i dobar, odlučio je staviti ga na put školovanja. Tako je započeo njegov životni put rasta u znanju, a ustvari u školi pouzdanju u Boga - od Požege do Zagreba, do Rima, od Rima do Zagreba, od Zagreba do Bosne. Put je to marljivo-ga rada, reda, molitve i, nadasve, jake životne škole pouzdanja u Bogato, kroz koju je ta duša - ta sveta duša! - imala proći i prošla i hrvala se i borila se i rasla u onom svom velikom, zaista velikom pouzdanju u Boga i u vjeri da Bog sve vodi. To uvjerenje je zasigurno glavna snaga njegove osobne duhovnosti i svetosti.

Istaknimo još jednom. Kao prvo u ovoj propovijedi, htjeli smo zapaziti i istaknuti, da Bog tu dušu, iz svojih božanskih, očinskih razloga, od početka vodi i usmjerava tako da osjeti potrebu za Bogom i Njegovom zaštitom i da nema drugog životnog oslonca ni izbora. Stavljajući ga na životni put Božanskog okrilja - Bog je moje okrilje! - i da raste u tom okrilju. To Bog hoće. Tako je i Josip razumio. To se vidi, iščitava se iz pojedinih scena njegova života. Bog je htio da to dijete raste u pouzdanju u jednog drugog Oca. Prvi otac, onaj zemaljski je otišao u nebo, nema ga tu. Ali Bog je dao druge ruke umjesto tog oca i te majke, druge ruke u kojima je ovo stvorenje osjećalo, nastojalo osjetiti, vidjeti, uvidjeti Božju ruku. Pouzdanje u Boga! Škola božanske ljubavi i milosrđa!

II.

Ovo današnje evanđelje svjesno smo i ciljano odabrali da se pokaže baš ta škola, to pouzdanje. Kasnije, kao mladi svećenik, pa kao

profesor u Zagrebu, pogotovo ovdje u našoj Bosni kao naš prvi nadbiskup, to je evanđelje puno puta tumačio i učio, učvršćivao se i ukorjenjivao se u ovoj školi pouzdanja u Boga i ljubavi prema Bogu. Sjetimo se evanđelja.

To je onaj čudesni ribolov. Isus jednog dana propovijeda. Luka to kratko bilježi, kao što su inače evanđelisti kratki. I kad je završio govor... O čemu je to toga dana Isus govorio? Vjerojatno o stvarnostima ovog našeg ljudskog života koje su mnogo važnije od onoga što nas svakodnevno tare. Htio je dići naš pogled iz ove naše ljudske svakidašnjice, koja je vrlo često siva kao i onog dana kad Petar ništa nije ulovio, usmjeriti naš pogled u visine - prema Ocu nebeskom. Ne kažu evanđelisti, možemo sami pretpostaviti, kad je završio svoje upute, svoje poticaje, svoj govor, Petar je već lađu izvezao na obalu. I sad, on i njegovi drugovi ništa nisu ulovili. Od čega će danas obitelj živjeti? Što će imati za ručak? One tjeskobne situacije života nama vrlo, vrlo poznate i bliske. Određeno razočaranje, neka rezignacija, ima li smisla ovako se dalje boriti i tako nastaviti? To su pitanja koja mi dobro poznajemo i koja se danas na sve strane oko nas glasno nameću. Ali tada Isus istupa i proziva Petra, a stajao je u Petrovoj lađi dok je govorio: „Bacite mreže za lov!“ Niti je vrijeme za to, niti su mreže pripravne, niti su ribari - to su ljudi koji su cijelu noć radili - odmorni, sve negativno. „Bacite mreže za lov!“ I Petar to čini. I sada se dogodio taj čudesni ribolov.

Ovdje se jasno uočavaju dvije stvarnosti ili dva iskustva: ono prvo Petrovo iskustvo gdje se sam trudi, sam se muči, sam se znoji - bez uspjeha. Zašto? Nema Isusa. Petar misli da će svojom snagom sve to stvoriti, kao i svaki drugi radnik. Ne pomišlja na Boga, na Božju prisutnost i pomoć, na vertikalnu svog života, nego - na ono ljudsko. A kad se dogodio čudesni ribolov, mijenjaju se stvari. Dogodio se zato što je Isus tu! Ima netko tko tjeskobne situacije našega života jest u stanju promijeniti u situacije nade i radosti. To Petar proživljava, to uči. Počinje se pouzdavati u Isusa. U tom pouzdanju malo po malo raste cijeloga života. - Ovaj evanđeoski primjer svima nam je poduka i snažan poziv na pouzdanje u Boga. I evo, tu negdje uviđamo i ono, o čemu je,

držim, vrlo često i duboko, i kao mladić, i kasnije kao mladi svećenik, a posebno kao nadbiskup ovdje kod nas u Sarajevu, duboko razmišljao, sluga Božji, Josiop Staddler. Onako brojne i zahtijevne gradnje crkava i crkvenih ustanova i svega drugoga moglo je uspješno poduzimati samo zaista veliko pouzdanje u Boga i u Božju providnost. - Time je i nama ostavljen primjer.

III.

Ono treće što bismo htjeli spomenuti u ovoj propovijedi jest poznati biblijski primjer. U jednoj od svojih brojnih pastoralnih poslanica, napisanoj svećenstvu svoje nadbiskupije, 11. veljače, 1895., piše o licu i naličju grijeha i pada praroditelja, Adama i Eve - prvi grijeh u ljudskoj povijesti. Zašto se odlučuje na to? Prvo, to je njegov običaj. On je inače teolog, predavao je dogmatiku i na srcu mu je zdravi kršćanski katolički nauk. Njega želi presaditi, prelići u duše naših ljudi ovdje u Bosni onog vremena. Drugi razlog jest, što taj opis Svetog pisma, taj tekst mnogi njegvi suvremenici žestoko kritiziraju. Misle da je prevelika razlika između kazne i grijeha Adama i Eve. Kakav su tako veliki grijeh počinili? Prevarili se pa okusili sa stabla. A kazna tako strašna i teška - smrt, muka, trnje i korov, rađanje u bolovima, smrt koja je bila nepredviđena, a sada je tu i tare nas, duboko nas tare. Zar je taj grijeh bio toliko velik da se strašna kazna baš te vrste odredi za njega? Nadbiskup u toj poslanici tumači veličinu toga grijeha i želi da svećenici točno prenose katoličku istinu, katoličku dogmu i nauk o tom grijehu i grijehu uopće. U čemu je veličina grijeha naših praroditelja? Ukratko: tri su zablude u njemu. Prva je zabluda: Eva misli o sebi više nego što jest - da je ljepša, da je moćnija, da je uzvišenija, da je sposobnija nego što jest - zaoljubljena u samu sebe, kako bi se reklo. Druga zabluda: Bog je po onom stablu dobra i zla zabranio nešto što je dobro za čovjeka. To ne može biti. Kako Bog može zabraniti nešto što je po sebi dobro? Eva počinje u sebi sumnjati u Božje zapovijedi, Božje naredbe i Božje riječi i polako ih omalovažavati i prezirati i podcjenjivati ih. I treća zabluda jest pomisao da ovaj svoj život, ovo svoje planiranje i probijanje kroz život, to jest konačnu sreću

čovjek može postići bez Boga: Ja se mogu ostvariti bez svoga Boga. Teška zabluda. Nadbiskup u ovom podugačkom tekstu to naširoko tumači. On hoće, da se jasno i glasno kaže da je to bio zaista težak grijeh, vrlo težak, mnogo teži nego što mislimo i da kritičari nemaju pravo. Pri tome se oslanja prije svega na Augustina, a također i druge oce i kaže, da je Adam, sa svojim potomstvom, zaslužio tu kaznu, jer zaista odgovara težini njegova grijeha. A u čemu je konačno taj grijeh? U velikoj oholosti, u velikoj neposlušnosti, nepokornosti Bogu: "Mogu bez Boga!". Živimo u današnjem svijetu gdje takav životni stav, takav pogled na život svakidašnja je stvarnost. Naša braća, naši suvremenici, ljudi oko nas na svim kontinentima svijeta tako žive, tako se ponašaju, kao da Boga nema. Znanost i tehnika postali su neke vrste bog. Znanje je dobro, znanje je korisno, treba studirati, ali bez Boga, čemu vrijedi? Isus je govorio: "Bez mene ne možete ništa učiniti!" Evo, u tom ozračju je napisana ova poslanica i u tom ozračju Nadbiskup traži i uviđa volju Božju kao naše najviše dobro. Grijeh je kazati Bogu ne trebam te. Svaki grijeh je prekid s Bogom. Da li potpuno i definitivno, to samo Bog znade.

I na kraju ove poslanice, sluga Božji, Josip Stadler, kao praktičan pastoralac, oslanjajući se na ono: „Ako budete jeli s tog stabla“ - naglasak je na ovome 'jesti' - tog trenutka ćete zaista morati umrijeti" - koristi trenutak da ukazuje na praksu i pravi duh kršćanskoga posta. U kršćanskom postu ovo „jesti i piti“ ima ja-

ko egzistencijalno i duhovno značenje. Hrana je bitna za naš život. Kad postimo od hrane, to je kao da dajemo svoj život za slavu Božju i za dobro blišnjega. Post je očitovanje naše potpune ovisnosti o Bogu, naše ljubavi prema Bogu i blišnjemu.

Nadbiskup savjetuje prije svega onaj post, koji Crkva propisuje i naređuje. Jer po Crkvi nam Bog očituje svoju volju, koju svim srcem trebamo vršiti. Tako stječemo neuporedivo veće zasluge, nego kad sami sebi nalažemo određene vrste posta. Jer poslušnost Bogu (i Crkvi!) vrijednija je od svega.

Završit ćemo s opaskom glede prakse nemrsa petkom. U svezi s tim propisom Crkva i danas kaže: Nemrs svakoga petka ostaje. Razlog smo razumjeli: po postu kršćanin sudjeluje u otkupiteljskoj mucu Kristovoj (petkom je Isus za nas umro na križu!). Nemrs petkom ostaje, ali se može, kad postoje ozbiljni razlozi, zamijeniti nekim drugim dobrim pokorničkim djelom - ne ništa učiniti! - u petke izvan korizme i drugih jakih liturgijskih dana. Post je za slugu Božjega, Josipa Stadlera, izraz poslušnosti Bogu i Crkvi. Postom se jačao u ljubavi prema Bogu i blišnjemu, po postu je rasla njegova vjera, nada i ljubav i njegovo veliko pouzdanje u Boga. U njemu imamo velik primjer pouzdanja u Boga. Raditi, graditi, sijati, saditi, moliti, ali uvijek s pouzdanjem u Boga, koji nas ljubi i sve usmjerava prema našem vječnom cilju spasenja.

Amen.

Propovijed profesora fra Ante Popovića na treći korizmeni petak 2. ožujka 2018. u katedrali Presvetog Srca Isusova u Sarajevu

Josip Stadler, apostol kršćanske ljubavi

Draga braćo i sestre u Kristu,

U Vrhbosanskoj nadbiskupiji ova godina je proglašena jubilarnom godinom nadbiskupa Josipa Stadlera u povodu 100. obljetnice smrti (8. XII. 1918.–2018.). U ovoj kalendarskoj 2018. godini već je 24. siječnja obilježena 175. obljetnica rođenja.

Tema večerašnje propovijedi, tema razmatranja ovoga trećeg korizmenog petka glasi: "Josip Stadler, apostol kršćanske ljubavi".

O ovoj temi možemo razmisliti/razmišljati uz pomoć nekih dodirnih točaka između sluge Božjega Josipa Stadlera i triju velikih likova iz povijesti i sadašnjosti Crkve.

Prvi od tih triju velikih likova s kojim je povezan sluga Božji Josip Stadler jest apostol Pavao iz Tarza, drugi lik s kojim sluga Božji Josip Stadler ima dodirnih točaka jest sv. Franjo Asiški i treći velikan s kojim je povezan sluga Božji Josip Stadler jest sveti papa Ivan Pavao Drugi.

Što povezuje nadbiskupa Josipa Stadlera i apostola Pavla?

Sluga Božji Josip Stadler obavljao je pastirsku službu trideset i sedam godina. Plodovi dugogodišnjeg pastirskog rada nadbiskupa Stadlera su impresivni i na duhovnoj i na institucionalnoj razini. Stoga se nameće pitanje gdje je nadbiskup Stadler nalazio snagu za svoje neumorno navjestiteljsko i pastirsko djelovanje. I odgovor na to pitanje povezuje slugu Božjega Josipa Stadlera s apostolom Pavlom. Naime, i za apostola Pavla i za slugu Božjega Josipa Stadlera pokretačka motivacija i snaga dolazila je iz svijesti o veličini Božje ljubavi koja se očitovala u Isusovoj otkupiteljskoj smrti na križu.

U brojnim pastoralnim poslasticama nadbiskupa Stadlera kao i u njegovoj dubokoj pobožnosti prema Srcu Isusovu nalazimo odjek riječi apostola Pavla koji o sebi kaže: Ne živim više ja, nego u meni živi Krist, koji me je ljubio i iz ljubavi je položio svoj život za mene (usp. Gal 2,20).

Ova neshvatljivo/nepojmljivo velika i neizmjereno velikodušna Božja ljubav trajno je nadahnjivala i nosila na sličan način djelovanje apostola Pavla i pastirsko djelovanje sluge Božjega Josipa Stadlera.

Dodirna točka između sv. Franje Asiškog i sluge Božjega Josipa Stadlera jest njihova zajednička, velika ljubav prema Malenome Isusu.

Sveti Franjo Asiški je doživljavao u otajstvu Isusova utjelovljenja i rođenja očitovanje Božje blizine i Božje očinske topline. I to otajstvo Utjelovljenja, u kojem se Bog odrekao svoje božanske uzvišenosti i uzeo krhko tijelo maloga djeteta da bismo ga mi mogli prihvatiti i voljeti, potaknulo je sv. Franju Asiškog da napravi žive božićne jaslice u Greccio-u kako bi svojim suvremenicima zorno predočio Božju nazočnost u konkretnoj stvarnosti života, a posebno u malenima, u nemoćnima.

Na sličan način se sluga Božji Josip Stadler osjećao potaknutim otajstvom Utjelovljenja da

na konkretan i zoran način odgovori na dar neizmjerne/velike Božje ljubavi koja se očitovala u Malenome Isusu.

Pri tome je nadbiskup Stadler slijedio pouku koju je odrasli Isus, za vrijeme svoga javnog djelovanja dao svojim učenicima.

Tu pouku Isus je izrekao u situaciji kada su učenici među sobom raspravljali tko je među njima najveći (Mk 9,34). Tom prigodom Isus, nije zabranio svojim učenicima da oni žele biti najveći, nego ih je poučio kako oni mogu i trebaju postati prvi i najveći. Prema Isusovim riječima njegovi sljedbenici/učenici će uistinu biti najveći ako budu poslužitelji svima i posljednjih od svih (usp. Mk 9,35).

I da bi ovu pouku apostoli mogli dobro razumjeti, Isus je tu pouku ilustrirao tako što je uzeo maleno dijete i postavio ga usred učenika i rekao je: Tko god jedno ovakvo dijete primi u moje ime, mene prima. A tko mene prima ... prima ... onoga koji je mene poslao (usp. Mk 9,37).

Ovu Isusovu pouku sluga Božji Josip Stadler pretočio je u normu vlastitog života i ovu Isusovu pouku nadbiskup Stadler postavio je kao temeljnu karizmu družbe Služavki Maloga Isusa.

Nadbiskup Stadler posebno je časnim sestrama redovnicama skretao pozornost na važnost pokretačkog i nadahnjujućeg motiva njihova karitativnog djelovanja. Naime, u potrebitima, u malenima, u starima i u nemoćnima, sestre su očima vjere trebale prepoznavati lice Kristovo.

Maleni i nemoćni ne mogu uzvratiti za iskazanu pomoć, ali onaj tko pomaže malene i nemoćne ne ostaje bez nagrade, jer tko prihvaća malene i nemoćne prihvaća samoga Krista, i prima samoga Boga, a to je najveća nagrada koju ljudsko biće može željeti i za kojom treba težiti.

Sluga Božji Josip Stadler ima dodirnih točaka s velikanom naših dana, sa svetim papom Ivanom Pavlom Drugim. Jedna od tih dodirnih točaka jest molitva pape Ivana Pavla Drugog na grobu sluge Božjega Josipa Stadlera, 12. travnja 1997. godine, za vrijeme papina pastirskog pohoda Bosni i Hercegovini. Papa Ivan Pavao II. molio je ovdje u katedrali Srca Isusova, klečeći na klecalu pred grobom nadbiskupa Josipa Stadlera, a s papine desne strane pred grobom, na podu je klečao vatikanski

državni tajnik, kardinal Angelo Raffaele Sodano, dok je s papine lijeve strane na podu, pred grobom klečao kardinal Vinko Puljić.

Druga dodirna točke između svetoga Pape Ivana Pavla Drugog i sluge Božjega Josipa Stadlera vidljiva je u njihovom sličnom duhovnom stavu prema Riječi Božjoj koja nam je dostupna u Bibliji, u Svetome Pismu.

U svome govoru prigodom objavljivanja važnog dokumenta Papinske biblijske komisije, „Tumačenje Biblije u Crkvi“ (1993.) papa Ivan Pavao II. posebno je naglasio važnost molitve za ispravno i plodno tumačenje/naviještanje Riječi Božje pod vodstvom Duha Svetoga.

U jednoj/istoj rečenici toga govora Papa čak tri puta ponavlja da je za tumačenje Svetoga pisma potrebno moliti (usp. *Enchiridion Biblicum* § 1249).

Sluga Božji Josip Stadler je osobno prakticirao ovaj molitveni pristup Svetome pismu, jer je još kao student na koljenima, klečeći čitao evanđelja.

Kasnije kao nadbiskup Josip Sadler je svoju ljubav prema Riječi Božjoj prenosio na svećenike, pozivajući/potičući ih da svakodnevnim čitanjem dublje upoznaju Sveto pismo, da revno s oduševljenjem naviještaju Riječ Božju i da autentičnim životom svjedoče spasenjsku snagu Riječi Božje.

Nadbiskup Stadler je bio svjestan da se vjera kršćana hrani s dva stola. Jedan je stol Riječi Božje, a drugi je stol euharistijske žrtve. I da bi ovu duhovnu hranu sa stola Riječi Bo-

žje učini dostupnom i razumljivom vjernicima, nadbiskup Stadler je na hrvatski jezik preveo i protumačio četiri evanđelja i Djela apostolska. I zato se sluga Božji Josip Stadler ubraja/svrstava u dugi niz zaslužnih „poslužitelja/sluga“ Riječi Božje od apostolskog vremena pa do naših dana (usp. Lk 1,2).

O tome svjedoči i činjenica da je dr. Josip Stadler uvršten u program predstojećeg međunarodnog simpozija o važnim prijevodima i prevoditeljima Svetoga pisma na hrvatski jezik, a simpozij će se održati u Zagrebu, od 26. do 28. rujna ove godine (2018.), u organizaciji Hrvatskoga filološkog društva i Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu.

Na kraju ovog našeg razmišljanja o temi „Josip Stadler, apostol kršćanske ljubavi“, zamolimo Gospodina da pobožnost i duhovnost sluge Božjega Josipa Stadlera potakne i u našim srcima zahvalnost za neizmjernu Božju ljubav koja nas je otkupila po Isusovoj smrti na križu.

Neka svjedočanstvo života sluge Božjega Josipa Stadlera bude i nama poticaj da prihvaćamo malene i nemoćne, prepoznajući na njihovim licima lice Kristovo.

Neka zagovor sluge Božjega Josipa Stadlera ohrabri sve nas ovdje okupljene da se u ovom korizmenom vremenu odazovemo Isusovu poziv na obraćenje i da se tako cijelim našim životom vratimo Gospodinu.

Amen.

Sarajevo, 13. prosinca 2017.

Duhovna obnova za katolike djelatne u politici i društvu

Predavanje:

Kršćanin u politici: između evanđeoskog ideala i stvarnosti

Prof. dr. sc. Stjepan Baloban
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Uvod:

Politika je sastavni dio čovjekova života, bio on toga svjestan ili ne, htio on to priznati

ili ne. Stoga je politika važna, a uloga političara je iznimno odgovoran posao u jednom društvu i državi. No, u stvarnosti je odnos prema politici i političarima i pozitivan i negativan,

nažalost prevladava negativan odnos prema politici, a onda i prema političarima. *Pozitivan odnos* se izražava riječima: politika je vještina mogućega, briga za opće dobro, bavljenje javnim poslovima... *Negativan odnos* se obično izražava riječima: politika je prljavi posao, umjetnost varanja ljudi (D'Alambert), nastojanje da se osvoji vlast (Valery..).

U hrvatskom narodu, ali ne samu u njemu, prevladava negativan odnos prema politici i političarima i zbog toga, kako to kaže prof. dr. Valentin Zsifkovits, poznati socijalni etičar iz Austrije, gradišćanski Hrvat, jer se „zna da govor o politici kao o prljavom poslu nije ni izmišljotina ni fantazija, nego gorko iskustvo. Usprkos tome govor o politici kao o prljavom poslu je problematičan, ponajprije stoga što je generalizacija i paušalnost te sintagme opasna jer može rezultirati stavom da su za politiku karakterni ljudi predobri, pa nju treba prepustiti osobama sumnjivog karaktera“.¹ Radi općega dobra naroda, obitelji, djece i mladih to se ne smije dopustiti! I tu se susrećemo s prevažnim pitanjem: Kako kao kršćani, katolici, sudjelovati u politici i ostati istinskim kršćanima i vjernicima? Kako kao kršćanin političar djelovati u političkom životu prema evanđeoskom idealu koji će mi omogućiti da „politika postane poljem rasta pravednosti i ljubavi“.²

Kršćani, katolici, odgovor na to pitanje pronalaze u socijalom učenju Katoličke Crkve, u onome što se naziva socijalni nauk Crkve. Pitanjima odnosa Crkva – država; Crkva – društvo, kršćanin – politika i djelovanje kršćana, katolika u političkom životu Katolička Crkva se temeljito bavi od Drugoga vatikanskoga koncila do danas, dakle, u posljednjih 50-ak godina. Želim već na početku naglasiti da socijalni nauk Crkve nudi „određeni instrumentarij“ koji pomaže kršćaninu, katoliku u političkom životu. Najveći je problem u tome što se kako u Hrvatskoj tako i u Bosni i Hercegovini „taj instrumentarij“ slabo ili gotovo ne poznaje.

Legitimno se pitati, a zašto se ne poznaje?

Odgovornost je pomalo na svima, a najviše na predstavnicima Crkve koji bi trebali više činiti u odnosu na tumačenje i primjenu socijalnog nauka Crkve u konkretnom društvu. U svakoj krajevnoj Crkvi, u svakom društvu potrebno je uistinu bogat socijalni nauk Crkve operacionalizirati, tj. primijeniti na konkretne crkvene i društvene prilike. To je pak prvenstvena uloga teologa, pastoralnih djelatnika – kako dijecezanskih tako i redovničkih, kao i teologa vjernika laika.

26 godina nakon pada komunizma ne možemo reći da nemamo literature i materijala i na hrvatskom jeziku. Ima, i to jako dobrih članaka i knjiga kao i prevedene sve crkvene socijalne dokumente.

Što vrijeme dalje odmiče sve više se čini aktualnom konstatacija i poziv kardinala Franje Kuharića, koji je kao zagrebački nadbiskup tako hrabro i neustrašivo vodio Crkvu u Hrvata u vrijeme komunizma, a koji je nakon demokratskih promjena u Hrvatskoj 1991. godine izjavio da je u novom hrvatskom društvu socijalni nauk Crkve instrument evangelizacije i *da daje usmjerenja* za rješavanje svih društvenih pitanja.³ Je li ta izjava da socijalni nauk Crkve daje usmjerenja za rješavanje svih društvenih pitanja bila previše hrabra, neutemeljena ili bismo se nakon 26 godina ipak trebali više pozabaviti tom konstatacijom?

Stoga je izvrsna i uistinu potrebna inicijativa kardinala Vinka Puljića da okupi političare katolike iz BiH u Sarajevu na molitvu, razmišljanje i druženje.

Nakon zajedničke molitve – euharistije u katedrali, slijedi predavanje- razmišljanje o tome kako kao kršćani u politici evanđeoske ideale pretvarati u stvarnost? Nakon toga slijedi zajedničko druženje.

Današnji život čovjeka, kršćanina, vjernika, posebno onaj u svijetu, javnom prostoru, je toliko zahtijevan da nije moguće „ponuditi konkretne recepte“. No, ono što se može

¹ Valentin ZSIFKOVITS, Kršćanin u politici, u: Stjepan BALOBAN (uredio), *Kršćanin u javnom životu*, Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve – GK, Zagreb, 1999., 11.

² Isto.

³ Usp. Ivan MIKLENIĆ, Temelji humanog društva. Akademija o stotoj obljetnici prve socijalne enciklike, u: *Glas Koncila*, 30(1991.), br. 21, od 26. V. 1991., 3.

ponuditi to su *određeni poticaji i smjernice* koje kršćaninu pomažu u konkretnom životu. To vrijedi i za kršćane političare. Poticaji i smjernice dolaze iz evanđelja, iz evanđeoskog ideala koji vrijedi jednako u Isusovo vrijeme, u prvoj Crkvi i danas u svakom dijelu svijeta, pa tako i u BiH.

U tom kontekstu dobro se prisjetiti riječi iz Poslanice Diognetu, iz prvih kršćanskih vremena, koje govore o ulozi i mjestu kršćana u svijetu: „Jednom riječju: što je tijelu duša, to su u svijetu kršćani... oni drže svijet. Bog ih je postavio na tako uzvišeno mjesto i nije im dopušteno toga se odreći“.⁴

Kako kao političari kršćani, katolici, u BiH biti duša tom svijetu, bosansko-hercegovačkom društvu? Možemo odmah reći, pa nas je malo i sve nas je manje. Nije li na početku kršćanstva bilo malo kršćana koji su svojim – *novim i drukčijim* – načinom života širili i mijenjali svijet oko sebe! Nekada je to bilo uspješnije, nekada manje uspješno ali je princip ostao isti: evanđeoski ideal pokušati primijeniti u konkretnoj stvarnosti.

1. Kršćanski angažman u politici

Iako je „politika s jedne strane prljav posao, s opasnošću da se iskvari karakter, ipak je s druge strane važna i potrebna za dobrobit i sudbinu čovjeka, te stoga zahtijeva snažne karaktere“⁵ naglašava Valentin Zsifkovits. Sama definicija politike je poziv da se u nju uključe „snažni karakteri“ i da kršćani koji su u politiku ušli s idealima ne dopuste da ih društveno – politička stvarnost, često ili uglavnom negativna stvarnost, pretvori u iskvarene karaktere.

Ukazujem na dvije definicije politike koje imaju u središtu borbu za opće dobro. *Prva*, politika je „organizirana, svrsishodna aktivnost za opće dobro društva ili zasebne skupine društva... Bitni smisao i cilj politike je opće dobro svih naroda i svih skupina... Politička

aktivnost pretpostavlja spremnost i sposobnost za dugoročno odgovorno utjecanje na slobodu u društvu, a sve na dobro obitelji, različitih skupina i zajednica, države i svekolikog čovječanstva“.⁶

Drugu definiciju politike donosi Valentin Zsifkovits koji naglašava da je politika „interesna borba za pravni poredak, sa sredstvima moći (vlasti)“ u kojoj kršćanin ima i „te kako što pridonijeti općem dobru kao cilju i svrsi politike, općem dobru koje je stalno ugroženo egoističnim interesima ne smo pojedinaca nego i stranaka, nacija pa i suvremenih generacija“.⁷ Prema tome kršćanin je pozvan „biti sugovornikom u pitanjima od čega se sastoji pravni poredak i kako ga oblikovati u stvarnosti“. U zaštiti dostojanstva ljudske osobe kršćanin političar će davati prednost opredjeljenju za siromašne, „te pristajanjem uz obespravljene i diskriminirane, odbačene i duševno oštećene, ukoliko uz ‘umorne i opterećene’“.⁸

Kako god definirali politiku ona vapi za osobama snažnih karaktera, za ljudima koji su kadri – kao kršćani – učiti u „školi učitelja Isusa“. U tom kontekstu je zanimljivo promatrati Isusov odnos prema političkim događanjima vremena u kojem je živio.

Isus se cijeloga svojeg javnog života sukobljavao s grupama moćnika u židovskom narodu: Herod, carinici, saduceji. Veliko vijeće iz vjerskih i političkih razloga osuđuje Isusa: iz vjerskih jer se predstavlja kao Sin Boži; iz političkih razloga jer Isusov nauk i njegov utjecaj na narod dovode u pitanje povlastice i vlast što ih uživaju moćnici židovskoga naroda. A Isus? Što on čini? Isus naviješta Kraljevstvo Božje koje nije od ovoga svijeta i koje je konstituirano na drukčijoj logici od Pilatove. Ali, navještaj toga Kraljevstva sadrži težnju za pravednijim društvom na zemlji. Stoga se u naviještaju toga nebeskoga Kraljevstva nalazi mjerilo za procjenu i smjer kretanja zemaljskih kraljevstava.

⁴ Poslanica DIOGNETU, V. VI., prema: Tomislav Zdenko TENŠEK, Pozdravni govor na otvaranju XLVII. Teološko-pastoralnog tjedna, 23. siječnja 2007., u: *Bogoslovska smotra* 77(2007.), 310.

⁵ Valentin ZSIFKOVITS, Kršćanin u politici, 11-12.

⁶ Bernhard HAERING, *Kristov zakon. Slobodni u Kristu*, III, KS, Zagreb, 1986., 260.

⁷ Valentin ZSIFKOVITS, Kršćanin u politici, 12.

⁸ *Isto*, 12-13.

Isusov propovijedanje obraćenja vrijedi ne samo za religiozno nego i za *političko područje*. Isus otvara nove vidike iznad onoga što je političko, ali tako da to mora imati svoj učinak na političko: slavi gozbu s odbačenima, gubavima i potlačenima; razbija uski krug nacionalnog načina mišljenja obraćajući se prijateljski prezrenom Samarijancu... Isusove smjernice svojim učenicima nisu politički program, ali njegove zapovijedi – smjernice vrijede za sva vremena i u političkom životu – to su ljubav, solidarnost, poštenje, društvena pravednost, mir...

Polazeći od toga Katolička Crkva na Drugom vatikanskom koncilu („*Gaudium et spes* – glava IV. *Politička zajednica*, br. 73-76) ima pozitivan stav prema političkoj djelatnosti. Koncil stavlja naglasak na poštivanje različitih mišljenja i, osobito na politički odgoj. Crkva poziva kršćane da budu primjer i da djelima „pokažu kako je moguće uskladiti vlast sa slobodom, osobnu inicijativu sa solidarnošću i potrebama čitavoga društvenog tijela, potrebno jedinstvo s plodnom različitostu“.⁹

Političko zvanje je, prema tome, plemenito zvanje, a negativan odnos prema politici mogao bi od - za čovjeka važne političke djelatnosti udaljiti sposobne i perspektivne ljude – angažirane kršćane. Kršćani su stoga pozvani na obnovu svijeta po aktivnom angažmanu u svijetu, prema tome i u politici.

2. Politička i etička kompetentnost kršćanina političara

Proizlazi da nije potrebno trošiti vrijeme i snage u raspravama o tome: Treba li se kršćanin, vjernik laik, uopće baviti politikom? Ne samo da se treba baviti politikom nego je to njegova zadaća, dužnost. Tko će u društveno – političkom životu zastupati legitimne interese vjernika, katolika, Hrvata u BiH ako to neće biti istinski kršćanski političari? Tko će u javnom prostoru zastupati vrijednosne stavove, vjerske stavove, vrednote braka, obitelji, naro-

da... ako to neće biti kršćanski političari?

Sveti Ivan Pavao II. u dokumentu „*Christifideles laici*“ - o vjernicima laicima iz 1988. naglašava da se vjernici laici, katolici, ne mogu „nipošto odreći sudjelovanja u ‘politici’... pravo je i dužnost svih i svakoga pojedinca sudjelovati u politici, dakako u različitosti i komplementarnosti oblika, razina, dužnosti i odgovornosti“.¹⁰ Prema istom crkvenom dokumentu nema opravdanja za povlačenje kršćana iz politike: „Nipošto ne mogu biti opravdanje ni za skepticizam ni za povlačenje kršćana iz politike optužbe o laktašenju, idolatriji vlasti, sebičnosti i korupciji kad je riječ o nosiocima vlasti, članovima parlamenta, vladajuće klase, političke partije, kao ni dosta rašireno mišljenje da je politika mjesto neizbježne moralne opasnosti“.¹¹

Ako nema opravdanja za povlačenje iz politike, isto je tako važno naglasiti, da nema opravdanja za građane, za vjernike, za članove Crkve za isključivo izvanjsko kritiziranje aktivnih političara, a da se pri tome ništa konkretno u vlastitom životu ne poduzima. Za sve – za aktivne političare i za sve druge građane, vjernike, preostaju pitanja: Kako se pripremiti za politički angažman? Koje kvalitete, kompetencije i sposobnosti treba imati kršćanin političar u današnjem vremenu?

Nažalost, o tim se pitanjima *uglavnom ne raspravlja* među vjernicima, ali ni u civilnoj javnosti. Kao da se pretpostavlja da svaki izabrani katolik političar ima sposobnosti i kompetencije za ulogu političara koju vrši. Na izborima se uglavnom ne pita: Ima li taj i taj kandidat sposobnosti i kompetencije? Kao da se „negdje u pozadini“ pretpostavlja da mora imati kompetencije ili, što je još opasnije, kao da smo se pomirili sa onom konstatacijom „pa svi su i onako jednaki“. Misli se – svi su jednako loši – a istodobno od njih, to jest od tih „koji su jednako loši“ očekujemo da mijenjaju stvari na bolje!

⁹ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Gaudium et spes. Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu* (7. XII. 1965.), br. 75, u: Dokumenti, Zagreb, 1970. Dalje: *Gaudium et spes*.

¹⁰ IVAN PAVAO II., *Christifideles laici – Vjernici laici. Apostolska pobudnica o pozivu i poslanju laika u Crkvi i u svijetu* (30. XII. 1988.), Zagreb, 1990., br. 42.

¹¹ *Isto*, br. 49.

Jasno je svima da svi nisu jednaki i da svi nisu jednako sposobni za politički angažman. No, ono što je u svemu tome još važnije jest *stvarati svijest među* političarima kršćanima da je politika **posao kao i svaki drugi posao** u javnom životu, koji traži permanentnu izobrazbu.

Liječnik, mehaničar, svećenik, učitelj, profesor na fakultetu trebaju trajnu izobrazbu da bi mogli vršiti svoju službu.

A političar? Kao da ne postoji ta svijest među ljudima, građanima, ali ni među samim političarima, da i političari trebaju *trajnu izobrazbu*. U čemu? Za liječnika, svećenika, učitelja, fizičara... se zna u čemu trebaju trajnu izobrazbu. A za političara?

U čemu bi trebala biti njegova permanentna izobrazba? U puno toga, mogli bismo reći. Zašto u puno toga? Zbog toga što političar – bilo onaj na lokalnoj, kantonalnoj ili državnoj razini – odlučuje „o puno toga“ – o bitno važnim stvarima za život svakoga građanina, svakoga čovjeka u domeni njegove nadležnosti.

Parlamenti donose zakone koji mogu biti pravedni i za opće dobro svih ljudi! Ali, važno je naglasiti, parlamenti ili skupštine na nižim razinama, donose odluke i zakone koji mogu biti nemoralni, nepravedni... Dizanje ruku – ruku političara – za zakon, odluku, uredbu, na svim razinama je *uistinu odgovoran posao!*

Kršćanin političar to čini zajedno sa svim drugim zastupnicima, i onima koji su drukčijeg vjerskog ili svjetonazorskog uvjerenja ili su ateisti, agnosticisti... Kako postupiti u takvoj situaciji? Što spaja sve te političare različitih uvjerenja i svjetonazora?

Ono što bi ih *trebalo spajati* jest etika odnosno *etičko-moralno ponašanje* u svakoj situaciji.

Tu dolazimo do pitanja važnosti etike odnosno *moralnoga ponašanja* u politici!

Danas je to, ne samo u BiH i Hrvatskoj nego i u Europi i u svijetu tako važna tema, a praktički je izvan društvenih rasprava, izvan onoga „mainstreama“ u javnom diskursu...

Gdje se danas vode rasprave o „moralnom

i nemoralnom ponašanju“ u politici? U medijima? Da, ali samo pod vidom „senzacionalizma“, to traje „par sati“, „jedan dan“ ili eventualno nekoliko dana. Nakon toga dođe druga „afera“, koja se prvenstveno tretira kao „afera“, a ne kao etičko-moralni problem.

U takvoj situaciji još je važnija uloga kršćana političara, koji će pokušati biti „drukčiji“.

U prvi plan dolazi politička i etička kompetencija kršćanina političara. Tu je iznimno važna individualna etika i socijalna etika. Svima je jasno da u „političkom djelovanju i diskursu“ nije dovoljno uvjeravati „moralnim rječnikom“. Ali se nikada ne smije zaboraviti da u političkom sukobu je iznimno važna *etička struktura* problema.

3. Etika u politici¹²

Političko „djelovanje kao i svako drugo čovjekovo svjesno i voljno djelovanje ujedno ima i moralnu i etičku komponentu. Stari su filozofi i teolozi to izražavali riječima: Humanum et morale convertuntur - Ono što je ljudsko ujedno je i moralno i obratno...

Politička kompetentnost pretpostavlja etičku kompetentnost kako u odnosu na individualnu etiku političara tako i s obzirom na društvenu etiku političara. Čovjek je društveno biće, a prema Aristotelu 'političko' biće.¹³

Etika obuhvaća sva područja čovjekova djelovanja. Protiv raznih pokušaja 'radikalnih odvajanja pojedinih područja ljudskog života i pridavanja njima odvojene i pune autonomije u moralnom/etičkom pogledu, valja inzistirati na jedinstvu etike *in ultima linea*, jer čovjek uvijek djeluje ne samo kao stručnjak za neko područje nego i kao osoba, a kao osobe svi smo po ontološkoj vrijednosti jednaki. Stoga se s pravom ne može prihvatiti Machiavellijevo odvajanje političkog djelovanja od zahtjeva opće ljudske (i, konkretno, kršćanske) etike, a tako ni pokušaji svih onih koji iz gospodarskih, nacionalnih, rasnih, klasnih ili općenito 'državnih' razloga (*raison d'état*) odvajaju po-

¹² Ovaj dio se obrađuje prema: Stjepan BALOBAN, *Socijalni govor Crkve u Hrvatskoj*, KS, Zagreb, 2004., str. 123-136.

¹³ *Isto*, 126.

litiku i političku etiku od opće ljudske etike¹⁴.

*Treba, međutim, naglasiti da se u političkom djelovanju osim moralnosti čovjeka pojedinca sve više treba voditi računa o 'strukturama' koje je čovjek stvorio i koje često djeluje moćnije od čovjeka pojedinca.*¹⁵

Zbog svega onoga što se događa u politici, i posebno što se trenutno događa u svijetu u prvi plan dolazi *moralno pitanje* u politici koje se „odnosi na poštenje političara u izvršavanju njihova služenja općem dobru. Moralno pitanje znači da državne institucije i strukture poštuju prava građana i vrednota građanskog društva. U rješavanju moralnog pitanja polazi se od čovjeka kao osobe. Istinski kvalitet parlamentarne demokracije nije u programima već u osobama koje provode te programe. Provođenje programa povjereno je pojedincima.

Ima pojedinaca koji svim silama žele postati članovi vodećih tijela političke stranke, zastupnici u Parlamentu.... Oni to čine prije svega iz vlastitih interesa, tj. oni-njihove osobe su u pitanju. Zbog toga se često vodi borba bez skrupula da bi se diskreditirao politički ili stranački protivnik. Zaboravlja se pri tom na umjetnost uvjeravanja, predlaganja, dijaloga. Zaboravlja se, što je posebno tužno, na građane koji su birali političare¹⁶ i u krajnjoj liniji na opće dobro, koje je polazna i dolazna točka djelovanja političara.

Stoga se ljudi i u politici mogu inspirirati religioznim vrednotama jer istinska vjera ne može biti zapreka uspješnom vođenju politike i osobnom uspjehu političara. Štoviše, može dati dodatnu vrijednost. Kako je čovjek jedinstven (duša i tijelo) važno – prevažno – mjesto u cijelom njegovu životu, pa prema tome i u životu političara, ima ili bi trebala imati vjera, religija.

Religija i kršćanska vjera "nije magija i nema magijsku moć. No, religiozne vrednote mogu

inspirirati političare u traženju istine, pravednosti i posebno zauzimanju za opće dobro..." Kako u svijetu tako i u BiH i "u Hrvatskoj prisutno je mišljenje kako je političaru stran moral. Pokušava se favorizirati teorija kako moral treba ostati izvan političke arene, odnosno polazi se od pretpostavke da je *dobar vjernik* loš političar. Stim u svezi znakovita je rasprava koja se vodila u Italiji u dnevnom tisku prilikom pokretanja postupka za proglašenje blaženim poznatog talijanskog i europskog političara A. De Gasperia. Neki poznati ljudi u talijanskom društvenom životu su tom zgodom izjavljivali kako je groteskno pokretati takav postupak, jer da je De Gasperi bio svetac bio bi loš političar, budući da je bio uspješan političar nije mogao biti svetac".¹⁷

Proizlazi da je danas iznimno teško biti dobar, pošten, vjerodostojan i političar autoriteta kojemu će se vjerovati. To vrijedi osobito za kršćane, katolike političare. Govoreći sportskim rječnikom: za kršćane političare je ljestvica postavljena visoko! Često se nalaze između "Scile" i "Haribde", između krute i nemilosrdne stvarnosti političkoga života i kao vjernici evanđeoskoga ideala.

Kako u svemu tome opstati i "obraz sačuvati", kako izvršiti povijesnu ulogu koju u ovom trenutku hrvatski političari u BiH imaju?

Odgovor *na to kako*, može barem dijelom dati Katolička Crkva u svojem socijalnom učenju koje je otvoreno svakom čovjeku dobre volje, prema tome i druge vjere i religije, ali i ateistu i agnostiku u onoj mjeri u kojoj se oslanja na humanu stranu čovjekova života koja je danas na posebnom ispitu.

Valentin Zsifkovits u knjizi „Politik ohne Moral?“¹⁸, donosi deset područja napetosti između politike i morala ili deset etičkih načela ili kako ih on naziva deset zapovijedi političara¹⁹. Marijan Valković²⁰ na veoma zanimljiv i

¹⁴ Marijan Valković, *Političar i etička dimenzija politike*, u: Stjepan Baloban (uredio), *Kršćanstvo, Crkva i politika*, Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve-Glas Koncila, Zagreb, 1999., str. 67-68.

¹⁵ Stjepan BALOBAN, *Socijalni govor Crkve u Hrvatskoj*, 126.

¹⁶ Isto, 127.

¹⁷ Isto, 128., bilj. 13. Usp. Luigi Lorenzetti, *La questione morale*, u: *Rivista di teologia morale*, XXIV(1992), br. 94 /2/, str. 153-154.

¹⁸ Veritas - Verlag, Linz, 1989.

¹⁹ Knjiga je prevedena i na hrvatski jezik pod naslovom *Politika bez morala?*, Školska knjiga, Zagreb, 1996.

²⁰ Usp. Marijan VALKOVIĆ *Političar i etička dimenzija politike*, str. 72-90.

konkretan način na 'Studijskom danu za političke djelatnike' pod naslovom: *Crkva, kršćanstvo i politika*, koji je u lipnju 1999. godine organizirao Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve²¹ tumači deset zapovijedi političke etike.

Deset zapovijedi političke etike ili deset područja napetosti između politike i morala:

1. Spoji vlastiti interes s interesima općega dobra.

Poznato je koliko su u političkom životu osobni, stranački i često interesi koji se nadahnjuju na „izokrenutoj pravednosti“, to jest „ti si meni učio ovo a ja ću tebi učiniti ono“ ispred općega dobra.

2. Teži moći, ali je stavi u službu pravde i ljubavi.

Engleski katolički državnik, lord Acton je izjavio: „Svaka vlast (moć, power) ima sklonost da korumpira, a apsolutna vlast korumpira apsolutno“.²² Veliki je izazov za političara staviti moć u službu ljubavi i pravednosti.

3. Traži uspjeh, ali pritom nemoj izdati svoju savjest.

Normalno je u političkom životu tražiti uspjeh, no uspjeh pod svaku cijenu i osobna savjest političara često su u sukobu. Kao i svakom čovjeku, tako i političaru savjest je zadnja etička norma koju ne smije žrtvovati bez obzira na veliko političko dobro koje se priželjkuje.

4. U protivniku i neprijatelju vidi mogućeg brata (sestru) i prijatelja.

Političke protivnike je potrebno promatrati u kontekstu općega dobra zajednice jer to opće dobro mora biti zajednički cilj svih političkih djelatnika.

5. Odupri se graničnom moralu prema dolje i ne zaboravi mogućnost graničnog morala prema gore.

„Moral prema dolje“ znači iskoristiti položaj i manje više svjesno činiti nešto protiv poli-

tičke slobode građana i stranaka. „Moral prema gore“ činiti stvari iz velikodušnosti za opće dobro a da na to nismo obvezni prema pravnim propisima i uzancama.

6. Ostani vjeran istini u govorima i obećanjima.

Nije dostojno pravoga političara obećavati ono za što je uglavnom siguran da to u konkretnoj situaciji neće poduzeti. To je jedan od većih problema u politici, ne samo u predizbornoj utrci.

7. Kao političar budi prijateljski raspoložen prema masovnim medijima, ali ne ovisan o njima, kao novinar budi medijski odgovoran, a kao potrošač kritičan.

Ovdje je riječ o sva tri bitna čimbenika: političaru, medijima i građanima. Kao političar biti prijateljski raspoložen ali ne ovisan o medijima, kao novinar biti medijski odgovoran, a kao potrošač biti kritičan.

8. Budi vjeran načelima, ali ne kruto (dogmatično).

Rješenje „je u izbjegavanju dviju krajnosti: oportunitizma koji žrtvuje vrednote – načela povremenim interesima i okolnostima, i krutosti i dogmatičnosti koja ne zna za osobnu, vremensku i povijesnu dimenziju vrednota“.²³

9. Teži tako za materijalnim dobrima da pritom ne povrijediš nematerijalne vrednote nego im pogoduješ.

Za političara je bitno važno ne dati se zavesti isključivo materijalnim interesima (gospodarski privilegiji, korištenje položaja, mito..) na štetu duhovnih vrednota koje čine istinskim političarom kao što su poštenje, istinoljubivost, pravednost...

10. I u zbilji političkoga života slijedi pozitivna načela, koja će tvojem političkom djelovanju dati smisao i cilj.

Kako u političkom životu prevladati isključivo „negativni“ pristup koji se pokušava „sakriti“ pod pojam kritike? Dok u političkim na-

²¹ 'Studijski dan za političke djelatnike' organiziran je 12. lipnja 1999. godine u Samoboru pored Zagreba. Usp. knjigu: Stjepan Baloban (uredio), *Kršćanstvo, Crkva i politika*, Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve-Glas Koncila, Zagreb, 1999.

²² Marijan VALKOVIĆ *Političar i etička dimenzija politike*, 74.

²³ *Isto*, 82-83.

stupima ima previše negativističkih elemenata pravi smisao politike jest nuditi pozitivnu viziju u programu i konkretnom djelovanju, a tek drugotno je kritika kao dio političkoga života.

4. Odgoj za politiku

Politika je sastavni dio ljudskog djelovanja i kao takva je važna za svakog čovjeka. Svi se na neki način bave politikom, bili ono toga svjesni ili ne. Upravo zbog toga na temelju socijalnog nauka Crkve razlikujemo *politiku u širem smislu riječi* kao političku kulturu i *politiku u užem smislu riječi* kao političku praksu²⁴. Jedna se može pistati velikim slovom P, a druga malim slobom p.

Politika u širem smislu riječi „ili politička kultura odnosi se na određenu viziju čovjeka, povijesti i svijeta. Riječ je o politici koja je u temeljima politike kao prakse a odnosi se na razne socijalne, religiozne, karitativne i druge inicijative i na pitanja koja imaju etičku dimenziju te se odnose na dostojanstvo i temeljna prava čovjeka.

Politika u užem smislu riječi ili politika kao praksa odnosi se na konkretno vođenje politike prema izboru i načinu političkih stranaka. To je oblikovanje političkih programa, vođenje kampanja, donošenje konkretnih odluka, aktivnosti narodnih zastupništva te posebno vršenje vlasti.

Politička kultura koja je u temeljima politike kao prakse je zadaća svakog čovjeka. Politika kao praksa dolazi nakon političke kulture, ona zapravo konkretizira shvaćanje čovjeka i sustav vrednota koji proizlazi iz političke kulture.

Većina ljudi naših suvremenika politiku shvaća isključivo kao praksu i poistovjećuje ju sa konkretnom politikom u nekoj zemlji i u svijetu i sa konkretnim političarima. Iz konkretnog viđenja politike često proizlazi negativan odnos prema politici kao takvoj i određeni odmak od politike“²⁵.

Politički skandali, „pretjerane stranačke

borbe i isključivosti kao i medijske pretjeranosti imaju za posljedicu s jedne strane **da se građani distanciraju od politike** što se vidi u niskom udjelu birača na izborima. S druge strane, takav **negativan imidž političara i vođenja politike** vodi negativnom odnosu prema politici kao takvoj što se očituje u izrazima: političari su moralno sumnjive osobe, politika je prljava stvar, ne može se biti etičan čovjek i dobar političar, najbolje se što dalje držati od konkretne politike. To je jedan od razloga da se **sposobni i politici skloni mladi ljudi sve teže odlučuju za konkretnu politiku**“²⁶

Za političku kompetentnost „ljudi političara danas je više nego prije potreban građanski i politički odgoj. U tranzicijskim zemljama potrebno je organizirati obrazovanje i odgoj za političko djelovanje.

Svako zvanje pretpostavlja obrazovanje. Liječnik, učitelj i profesor, trgovac i inženjer godinama su se obrazovali do diplome koja je uvjet za njihovo zaposlenje. Čini se da to pravilo ne vrijedi za političare. Nisam siguran da u svijetu postoji službeno diploma za političare“²⁷

Drugi Vatikanski koncil naglašava da je građanski i politički odgoj veoma potreban «i to narodu, napose mladeži. Koji su sposobni ili bi se mogli osposobiti za političko zvanje, koje je teško ali ujedno i vrlo plemenito, neka se pripremaju za nj i neka se trude da ga revno obavljaju ne mareći za svoju osobnu korist ni za materijalne probitke»²⁸

Zanimljiv pokušaj organiziranja „takvog odgoja za politiku i uopće za javni život prolazimo u Italiji 80-tih godina 20. stoljeća. Pod vodstvom Bartolomea Sorgea 1986. godine u Palermu je osnovan 'Institut za političku formaciju 'Pedro Arrupe' (L'istituto di Formazione politica 'Pedro Arrupe') za pripremanje budućih političara. To dvogodišnje obrazovanje inspirira se na socijalnom nauku Crkve, a otvoreno je za polaznike različitih kulturnih i političkih nazora. Po uzoru na taj Institut u razdoblju od četiri godine (1986- 1990.) usta-

²⁴ Usp. Bartolomeo Sorge, *Cattolici e politica...*, str. 53-54.

²⁵ Stjepan BALOBAN, *Socijalni govor Crkve u Hrvatskoj*, 130.

²⁶ *Isto*, 130-131.

²⁷ *Isto*, 134.

²⁸ *Gaudium et spes*, br. 75.

novljeno je u cijeloj Italiji više od 200 škola za društvenu i političku formaciju²⁹. Za razliku od takvog modela (Model Palermo) odgoja za politički i javni životu, godinu dana kasnije, 1987. milanski nadbiskup kardinal Karlo M. Martini u svojoj milanskoj nadbiskupiji organizirao je „Dijecezanske škole za društveni angažman“, prozване „Model Milano“, koje su se kasnije proširile na veliki dio talijanskih biskupija. Kako jedan tako i drugi model oblikovanja za društvenu i političku formaciju proizašli su iz konkretne povijesne situacije talijanskoga društva i uloge i mjesta kršćana, katolika u njemu.

Ove „škole“ se nikako ne mogu poistovijetiti sa „partijskim školama“ iz komunizma u bivšoj Jugoslaviji, a najpoznatija je bila ona u Kumrovcu. Ovdje je, naprotiv, riječ o široj izobrazbi – vrijednosno kulturalnoj – koja je neophodni preduvjet za dobroga, etičnog i uspješnoga političara, a ta izobrazba se temelji na poticajima socijalnog učenja Crkve.

U današnjem pluralnom društvu, koje je za političare puno zahtjevnije od prijašnjeg, svaki pokušaj obrazovanja za politiku i političare je dobro došao. To napose vrijedi za političare i uopće javne djelatnike onih zemalja koje su izašle iz totalitarnog komunističkog sustava.

U vremenu integracija i globalizacije nužno je potrebno promišljati odgoj za političko djelovanje kako kod građana općenito tako i kod ljudi koji se posebno bave politikom..

Umjesto zaključka:

Vijećnike stare 'Dubrovačke Republike' u kojoj se u davna vremena njegovala demokracija i sloboda jedan je natpis podsjećao da u njihovom djelovanju na prvom mjestu treba biti opće dobro. To je natpis: *Obliti privatorum publica curate – Zaboravivši privatne interese, brinite se za javne*³⁰.

Oduvijek je to bilo, a danas je to još urgenti-

nije, etičko-moralno djelovanje u politici, koje dolazi preko pojedinaca ali i preko pojedine stranke, strukture... U svemu tome bitno je važna uloga osobe političara, ljudi, čiji se uspjeh vidi po tome što su usprkos 'političkih bura i oluja' uspjeli ostati poštenu i stvoriti autoritet tako da njihova riječ vrijedi i onda kada ne odlučuju konkretno o nekim političkim pitanjima.

Vratimo se na kraju kršćaninu, katoliku političaru u BiH. Što on kao kršćanin, vjernik može učiniti u politici? Može li mu i u kojoj mjeri može pomoći vjera, socijalno učenje Crkve. Može, i to je velika prigoda sadašnjega trenutka u BiH koju bi trebalo iskoristiti. Sve sve više čuju riječi: Malo nas je i sve manje će nas biti. Upravo zbog toga je iznimno važno ono što bismo mi Hrvati sa sjevera Hrvatske rekli: "staviti glave skup – zajedno" i to različite političke opcije Hrvata u BiH. Staviti narod, *opstanak hrvatskoga naroda, u prvi plan!* Je li to moguće? Ako nije moguće, a koja je alternativa hrvatskoga naroda ovdje?

U tom kontekstu mi se čini iznimno važna ova inicijativa kardinala Vinka Puljića da okupi hrvatske političare iz BiH i ponudi im ono što cijela Katolička Crkva ima kao veliko bogatstvo iz povijesti, a to je upravo nadahnuće na socijalnom nauku za društveni i politički život vjernika. No, prvi korak je upoznati bogati sadržaj socijalnog nauka Crkve. Tome će sasvim sigurno poslužiti izvrsna knjižica „Doktrinalna nota“ o nekim pitanjima vezanim uz sudjelovanje katolika u političkom životu,³¹ koja je podijeljena na ovom susretu.. Tu nisu svi odgovori, ali su brojni poticaji koji kršćanina, katolika mogu inspirirati za život i djelovanje u društveno-političkom životu prema socijalnog nauka Crkve. Još je važnija, uistinu neophodna knjiga, za vjernika katolika u javnom životu a posebno za političara, *Kompendij socijalnog nauka Crkve* (2004.),³² koji bi trebao postati – vademecum - knjiga koja je

²⁹ Stjepan BALOBAN, *Socijalni govor Crkve u Hrvatskoj*, 134-135.

³⁰ Usp. Marijan VALKOVIĆ Političar i etička dimenzija politike, str. 73.

³¹ Usp. KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Doktrinalna nota o nekim pitanjima vezanim uz sudjelovanje katolika u političkom životu*, Udruga obiteljski centar Zagreb, Zagreb, 2003.

³² PAPINSKO VIJEĆE „IUSTITIA ET PAX“, *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2005.

svakom kršćaninu, katoliku političaru uvijek pri ruci.

Sasvim na kraju podsjetimo na naslov: *Kršćanin u politici. Između evanđeoskog ideala i stvarnosti*. Je li moguć evanđeoski ideal u političkom životu? Odgovor na to pitanje dati će svaki kršćanin, katolik političar za sebe. Ono što je važno naglasiti jest da je moguće biti i iskreni vjernik i dobar i pošten političar. To je u vremenima u kojima živimo, sasvim sigurno

iznimno teško. Također je potrebno naglasiti da za svakoga kršćanina, katolika političara vrijedi evanđeoski ideal i u političkom životu. Što će ostati u njegovu životu, ako se kao vjernik odrekne ideala koji proizlaze iz evanđelja?

Baviti se politikom za kršćanina, katolika znači „više „poziv – zvanje“ nego „profesija-struka“.

Fra Šimo IVELJ, crkveni pravnik
Sudski vikar Vrhbosanske nadbiskupije

Kanonska Rezidencija

Obveza rezidiranja župnika

Kanonska obveza rezidiranja javlja se već u 4. stoljeću, a donio ju je sabor u Niceji 325. god. Budući da je ova odluka izazvala živahne rasprave u Crkvi, kao konačnu potvrdio ju je sabor u Tridentu (1545-1563). Radi se o temeljnoj obvezi rezidiranja bilo dijecezanskog biskupa bilo kojeg svećenika kojemu je povjerena pastoralna briga za duše. Važeći *Zakoniku kanonskog prava* iz 1983. god. o rezidenciji župnika navodi sljedeće:

Kan. 533 - § 1. Župnik je obvezan imati sjedište u župnoj kući blizu crkve; ipak u posebnim slučajevima, ako ima opravdana razloga, mjesni ordinarij može dopustiti da boravi drugdje, osobito u kući zajedničkoj za više prezbitera, samo ako je propisno i prikladno osigurano obavljanje župnih zadaća.

§ 2. Župnik smije, radi odmora, izbivati iz župe svake godine najviše mjesec dana neprekidno ili uz prekide, osim ako se tome protivi važan razlog; u to vrijeme odmora ne ubrajaju se dani u kojima se jednom godišnje posvećuje duhovnoj sabranosti; ali je župnik, da bi izbivao iz župe više od tjedan dana, dužan o tome obavijestiti mjesnog ordinarija.

§ 3. Zadaća je dijecezanskog biskupa da donese odredbe kojima se za vrijeme župnikove odsutnosti osigurava pastoralna briga za župu pomoću svećenika s potrebnim ovlastima.

Komentar kanonu 533

1. Prema kan. 533 - § 1. osobna je obveza župnika **obveza prebivanja** u župnoj kući blizu crkve radi lakšeg izvršavanja župnih zadaća. Ta obveza nije apsolutna, jer ako se ispunjavaju pravno propisani uvjeti i postoje opravdani razlozi, župnik može prebivati i drugdje **ako mu to dopusti** dijecezanski biskup.

U tome slučaju može prebivati i *extra fines paroeciae*, posebno ako se radi o zajedničkoj kući za više dijecezanskih prezbitera ili o nekoj redovničkoj kući ako se radi o prezbiteru, tj. župniku redovniku koji je član ustanove posvećenog života, ali uvijek i u jednom i u drugom slučaju pod uvjetom: *samo ako je propisno i prikladno osigurano obavljanje župnih zadaća*.

2. U kan. 533 - § 1 nalazimo dvije uvjetne čestice "ako" i "samo ako", a uvjet je "propisno i prikladno osigurano obav-

ljanje župnih zadaća". Dakle, dijecezanski će biskup procijeniti je li stanovanje u župnoj kući kraj župne crkve nužno ili nije. Bitno je da župnik može propisno i prikladno vršiti župne zadaće.

- 3. Obveza rezidiranja je teška.** Dijecezanski biskup, onoga koji svjesno i slobodno krši obvezu rezidiranja, može kazniti prema odredbi kanona 1396:

Tko teško krši obvezu da ima sjedište kojom je vezan radi crkvene službe, neka se kazni pravednom kaznom, pa i, nakon opomene, oduzećem službe.

Ova obveza konstantnog prebivanja je nerazrješiva (*indispensabile*), jer se ne radi samo o jednostavnoj materijalnoj rezidenciji, tj. o fizičkoj pasivnoj prisutnosti, nego o formalnoj, tj. aktivnoj i djelotvornoj rezidenciji kako bi se mogla vjerno obavljati povjerena služba.

Potrebno je još jednom naglasiti da je ova obveza rezidiranja župnika "**osobna**" i "**teška**" te da ga obvezuje i u slučaju da je s njime na župi i župni vikar. Trajna prisutnost drugog svećenika u svojstvu župnog vikara ne oslobađa župnika od ovog kanonskog propisa.

- 4. Izbivanje iz župe radi odmora.** U kan. 533 - § 2 se izričito kaže da župnik **smije izbiti** iz župe:

- **radi odmora** svake godine najviše mjesec dana neprekidno ili uz prekide, osim ako se tome protivi važan razlog.
- **radi održavanja duhovnih vježbi.** U to vrijeme odmora – *od mjesec dana* – ne ubrajaju se dani u kojima se jednom godišnje posvećuje duhovnoj sabranosti;

Kanon određuje na taksativan način trajanje odmora: *ad summum per unum mensem*. Dijecezanski biskup iz teških razloga ima ovlast skratiti ovo vrijeme, ali ne

i ovlast produžiti ga, osim ako se tome protivi važan razlog.

Napomena! Župnik *da bi izbivao iz župe više od tjedan dana*, dužan je o tome obavijestiti mjesnog ordinarija radi dobivanja dopuštenja (usp. *Communicationes* 14 [1982] p. 225).

U slučaju da se radi o izbivanju župnika iz župe *manje od tjedan dana*, prema općem pravu nema potrebe obavijesti mjesnog ordinarija, osim ako nije drugačije određeno partikularnim pravom: odlukom dijecezanskog biskupa, dijecezanskim ili pokrajinskim odredbama. U svakom slučaju pastoralna briga za povjerene duše ne smije biti izostavljena.

5. U kan. 533 - § 3 dalje se navodi da je zadaća dijecezanskog biskupa donijeti odredbe kojima će se za vrijeme župnikove odsutnosti osigurati pastoralna briga za župu pomoću svećenika s potrebnim ovlastima.

Obveza rezidiranja župnih vikara

Iste odredbe o kanonskoj rezidenciji koje se tiču župnika, odnose se i na župne vikare. Stoga se ovdje donosi samo kanon bez komentara. Prema *Zakoniku kanonskog prava* iz 1983. god. o rezidenciji župnih vikara navodi se sljedeće:

Kan. 550 - § 1. Župni vikar obvezan je imati sjedište u župi ili, ako je postavljen za različite župe istodobno, u jednoj od njih; ipak mjesni ordinarij može zbog opravdana razloga dopustiti da prebiva drugdje, osobito u kući zajedničkoj za više prezbitera, samo ako zbog toga obavljanje pastoralnih zadaća ne trpi nikakvu štetu.

§ 2. Neka se mjesni ordinarij pobrine da se u župnoj kući, gdje je to moguće, između župnika i vikara uvede neki oblik zajedničkog života.

- § 3. Što se tiče vremena odmora, župni vikar ima isto pravo kao i župnik.

Boris Vulić, urednik

PRILOZI

Nužno zlo?

Zavidne osobe više ne mogu ljubiti drugoga,
ali i prestaju biti sposobne da budu ljubljene.

“Postoje neizlječivo ranjeni ljudi, koje su pohlepa, taština i zavist tako duboko zarazile da nema nikakva načina približiti se njihovoj bolesnoj duši i udobrovoljiti ju. Takve žali, ali izbjegavaj. Nema tog velikodušnog djela, nesobičnog ponašanja, hrabrog i plemenitog pristupa koji mogu pomoći tim ljudima. Te ljude muči ponajviše zavist. Povraćaju žuč, vrisnu u snu, prevrću se po brlogu, poput padavičara pljuju pjenu ako vide da je netko radom ili dobrohotnošću milostive sudbine stekao ili postigao nešto u životu. To su bolesnici, zarazni bolesnici. Izbjegavaj njihovo društvo, nemoj misliti da ih uvjeravanje i dokazivanje ikada mogu uvjeriti. Kao da gubavcu želiš dokazati da su zdravi, bezgrešni i nevini! Ne vjeruje ti. Ako im otkriješ stvarne razloge njihove bolesti, zamržit će te. Ako želiš utjecati na njihove osjećaje, zgrabit će batinu. Tako duboko žive u svojim osjećajima kao prognanik u svojoj sudbini: ne poznaju drugo rješenje, samo osvetu. Ne pogađaj se s njima, izbjegavaj ih i prihvati njihovo postojanje na zemlji kao nužno zlo.”

Ovim je riječima Sándor Márai, meni posebno drag mađarski pisac, istodobno izvrsno i dramatično opisao zavist, kakva ona uistinu jest. Svaki dan, u svakome kutku svijeta, ali i Crkve, susrećemo takvu zavist. Ona se pokazuje toliko jakom, da svugdje lako pusti korijenje, čak i kod onih koji ‘misle da stoje i paze da ne padnu’ (usp. 1Kor 10,12). No posebno čudi to da se upravo kod onih koji misle da ne mogu pasti, ili ih mi takvima vidimo, zavist pokazuje u najžešćem obliku. Zavist je zarazna bolest, koja lako spaja ljude u zlim nakanama i djelima spram drugih. Što bi povezivalo neke klanove, grupe i takozvana prijateljstva da nije istog interesa zavisti prema drugima? Čime bi se bavili i hranili mnogi, pa i oni ‘u zrelim godinama i sijede kose’ da im zavist nije pokretač dana? Zavist je svakako jedna od najčešćih, ako ne i najmoćnijih prethodnica svih drugih

grijeha, grešnih odluka i koraka uopće, ali je zavist i ono što za svim tim i dalje uporno slijedi. Zato se čini da je ona nužno zlo.

Zavist odviše lako okuplja ljude protiv nekoga, jednako kao što okuplja druge grijehe uz sebe. Ona je tako uvijek u društvu ljubomora. Zapravo, ljubomora je početak zavisti, ona je bolest koja se neprestano vraća u ljudski život kako bi otvorila put zavisti, koja onda, poput korova, guši istinsku životnu radost i opuštenost, pravu sreću i mir. Zato zavidne osobe više ne znaju ni što je radost, ni što je opuštenost. Otkako su postale ljubomorne, sreća i mir ne stanuju u njihovoj duši. Zavist ne podnosi da je išta nadvisi i zasjeni, ma koliko to drugo bilo sveto i plemenito. Ne čudi stoga zašto zavidne osobe prečesto imaju zgrčeno, mramorno i ružno lice. One izgledaju poput beznadnih slučajeva kojima nema pomoći, jer jedino što u njima može rasti jest zavist. I to samo zato što zavidne osobe ne mogu podnijeti da bilo tko drugi ima ono što one nemaju. Drugim riječima, zavidne osobe na dobro drugoga uvijek gledaju kao da je protiv njih. U konačnici, zavidne osobe više ne mogu ljubiti drugoga, ali i prestaju biti sposobne da budu ljubljene.

Spomenimo i to da je ‘organ’ zavisti upravo ljudski jezik. Zbog toga je zavist uvijek u društvu ne samo ljubomora, nego i ogovora te klevete, kojima se drugoga nastoji po svaku cijenu ocrniti i uništiti, kako bi se tako u njemu ‘ubilo’ ono što on ima, a zavidne osobe nemaju. Zavist, dakle, nije daleko od želje da drugi nestane, da ne postoji.

Gornja misao mađarskog pisca propušta primijetiti da ipak postoji lijek protiv zavisti. On, dakako, mora biti daleko nadmoćniji od vrlo moćne zavisti. Zato je jedini lijek protiv zavisti čista ljubav, odsjaj same Božje ljubavi, kako ju je nenadmašno opisao sv. Pavao - to je ljubav koja je velikodušna, dobrotiva, ne zavidi, ne hvasta se i ne nadima, nije nepristojna

i ne traži svoje, nije razdražljiva i ne pamti zlo, ne raduje se nepravdi, a raduje se istini, sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve pod-

nosi (usp. 1Kor 13,4-7). Takva ljubav nikad ne može prestati i od nje ništa nije jače. A zavist? Uminut će.

Mihály Szentmartoni, SJ
profesor pastoralne psihologije na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu

***Invidia clericalis* – zavist u svećenika**

Većinom se ljutimo kad čitamo kritičke analize o ljudima iz pera osoba koje ne pripadaju istoj kategoriji. Konkretno, ja se ljutim kad oženjeni pišu o svećeničkom celibatu i predlažu njegovo ukidanje. Takvima poručujem: »Pustite nas na miru!« Jasno, isto tako se mogu ljutiti oženjeni kad mi celibatarci učimo njih kako se živi u braku. Ja sad pišem o svećeničkoj zavisti. Da to radi neki laik, ljutio bih se. Ali ovaj put sam zadovoljan jer kao svećenik mogu »čepkati« po nečemu što možemo razumjeti samo mi svećenici. Upravo zbog toga ovo ću svoje glasno razmišljanje o svećeničkoj zavisti započeti jednim osobnim iskustvom.

Kako sam otkrio zavist u sebi?

Dok sam bio mladi student teologije, naši su vrsni profesori isusovci snažno naglašavali važnost poznavanja stranih jezika (»Koliko jezika znaš, toliko ljudi vrijediš!«) i ja sam se marljivo dao na učenje jezika. U jednom trenutku, kad sam već bio umoran, počeo sam ovako razmišljati: »Lako tebi, profesore, ti si gimnaziju završio u Austriji, filozofiju u Francuskoj, teologiju u Italiji, treću probaciju u Engleskoj, pa si bez muke naučio četiri jezika, a ja se ovdje mučim da iz knjiga naučim nešto.« Sada znam da je iz mene govorila zavist.

Kasnije, kad sam već bio mladi profesor, jedan moj subrat župnik ovako se okomio na me: »Lako je vama profesorima, održite svoje satove, imate puno slobodnog vremena, a preko ljeta još dva mjeseca odmora. Mi župnici to ne možemo sebi priuštiti, mi smo stalno na radnom mjestu.« Sada znam da je iz njega govorila zavist. To nas vodi do jednog korisnog pitanja:

Kojim jezikom govori zavist?

Iz navedenih primjera možemo iščitati jedan od jezika kojima govori zavist, jer zavist govori mnogim jezicima.

Lako je njemu. - Zavist govori jezikom uspoređivanja sebe s drugim: njemu je lako, meni je teško. Pri poređenju, zavidnik je uvijek gubitnik. Jedan svećenik rekao mi je o papi Franji ovo: »Lako je njemu govoriti o Božjem milosrđu s prozora Apostolske palače u Rimu; neka dođe ispovijedati moje vjernike pa će vidjeti da to ne funkcionira onako kako on to misli.«

Nema pravde. - Zavist govori jezikom suprotstavljanja pravde s nepravdom. Zavidnik se uvijek osjeća kao da mu je počinjena nepravda: »On je uspješan, ja nemam sreću; on ima dobre suradnike, ja sam sam na župi.«

Kad bih imao iste uvjete. - Zavist govori jezikom sreće i nesreće. Zavidnik se osjeća žrtvom njemu nesklonih okolnosti: »Kad bih mogao imati iste uvjete kao on, i ja bih bio uspješan, ali ja nemam tu sreću.«

Govorimo o *invidia clericalis*. Neka svatko od nas promisli jednu rečenicu koja počinje riječima: »Lako njemu...«; »Nema pravde...«; »Kad bih imao iste uvjete...« - i prepoznat će u sebi korijen zavisti.

Koji su uzroci zavisti? Zavidjeti se može zbog materijalnog dobra (»On ima, ja nemam...«); zbog intelektualne kvalitete (»On je učen, ima doktorat, a ja samo licencijat...«); zbog slobode i smjelosti (»On se to usudi napraviti, ja ne...«). Evanđelje nam nudi još jedan zanimljiv razlog zavisti: *biti zavidan zbog dobrote drugoga*. Radi se o radnicima posljednjeg sata. Na mrmljanje radnika prve ure, gospodar vinograda odgovara ovako: »Prijatelju, ne činim ti krivo. Nisi li se pogodio sa mnom po

denar? Uzmi svoje pa idi. A ja hoću i ovomu posljednjemu dati kao i tebi. Nije li mi slobodno činiti sa svojim što hoću? Ili zar je oko tvoje zlo što sam ja dobar?» (Mt 20,13-15). U talijanskom je jeziku riječ: *zavidan*.

Što je zavist?

Zavist je *obrambeni mehanizam* iza kojeg se skrivamo kad se osjećamo malima u usporedbi s nekim, s obzirom na to koliko dotični ima ili što uspijeva činiti. To je nespretni pokušaj vraćanja povjerenja u sebe i samopoštovanja, na način da umanjujemo vrijednost drugoga. Uvijek se radi o jednom procesu koji uključuje sljedeće mentalne kopče: uspoređivanje sebe s drugim, teški osjećaj gubitnika, nesposobnost da se doraste drugoj osobi i, na kraju, agresija čiji je konačni cilj uništiti drugu osobu.

Osoba zavidnika

Govoriti općenito o zavisti možda nas ne uznemiruje, lako pomislimo da nas se ne tiče. Stoga je uputnije govoriti o osobi zavidnika, jer u toj se slici možemo lako prepoznati.

S točke gledišta psihologije, zavist je jedan način gledanja na druge i u tom smislu ulazi u kategoriju crta ličnosti. Ustvari, zavidnik se ne ograničava na promatranje kolege na poslu neprijateljskim očima, nego istim očima gleda susjeda, sportskog kolegu, prijatelja s kojim ide na odmor, sretnika koji je dobio na lutriji, itd. Po sebi, mogli bismo ocrtni profil ličnosti zavidnika i uvrstiti ga u psihološke tipologije.

Zašto je zavist neugodan osjećaj? Zašto se stidimo priznati ju? Zašto je društveno neprihvatljiva? Vjerojatno zbog toga što uključno priznaje vlastitu inferiornost u poređenju s drugom osobom. Teško je priznati vlastitu nevrijednost. Istovremeno, zavist je i prijekor zbog vlastite nesposobnosti.

Svećenička zavist

Ima li tipičnih oblika zavisti kod svećenika? Vjerojatno da. Čini se da svećenici zavide jedni drugima zbog možebitnog većeg utjecaja na ljude, zbog nadarenosti ili posebnih talenata.

Zavist je općenita pojava u strukturama gdje postoji strogo određena *hijerarhija uloga*: u

vojsci, gdje je sva sila činova (nabrojite ih, ako možete!), na sveučilištima, sa svim mogućim stupnjevima nastavnog osoblja (ni ja ih ne bih znao sve nabrojiti, premda je to moj svijet).

Crkvu ništa ne može nadvisiti s obzirom na hijerarhizaciju pozicija. Imamo redove: đakon, svećenik, biskup; imamo službe: kapelan, župni pomoćnik, župnik, nadžupnik, dekan; imamo hijerarhiju činova: velečasni, prečasni, monsinjor, pomoćni biskup, biskup, nadbiskup, kardinal, ali ni to nije jednostavni status, jer imamo kardinale đakone, svećenike, biskupe.

Jedan je pojam koji se povlači kroz sve ove službe: *titulokracija*. Zavist se javlja zbog naslova drugoga, zato što ga ja još ne mogu imati. Ipak, treba dodati da težiti za višim titulama nije uvijek samo negativna stvar. Ako one znače priznanje od strane viših poglavara za dobro vršenu službu, naravno je da osoba teži za takvim priznanjem. A u nekim zemljama (Njemačka) viši crkveni titul nosi i bolju plaću.

U cijelom crkvenom ustrojstvu tijekom mnogih stoljeća uglavnom se točno pazi kako koga oslovjavati. Imamo laike koji nisu svećenici, imamo velečasnog kapelana, prečasnog župnika, presvijetlog kanonika preuzvišenog biskupa, uzoritog kardinala, Svetog Oca.

U Crkvi ima puno i počasnih titula: patrijarh, kardinal, nadbiskup, prelat. Imamo i prikladna imena za različita dostojanstva: vrhovni svećenik, Njegova Svetost, Njegovo Blaženstvo, Njegova Uzoritost, Njegova Preuzvišenost, prečasni, velečasni, itd. Ti se tituli obično izražavaju i prikladnim vanjskim oznakama: bojama, mitrama, kopicama, križevima, prstenima. Problem počinje onda kad u ovim titulama osoba vidi dio svog identiteta.

Ako se svećenik *ruga* crvenoj kapici biskupa, on je vjerojatno zavidan. Ako *ismijava* crvenu dugmad monsinjora, on je vjerojatno zavidan. Ako *podrugljivo* upotrebljava naslov preuzvišeni, on je vjerojatno zavidan. Ako svima govori »svetom srdžbom« protiv subrata svećenika zbog njegova novog luksuznog auta, on je vjerojatno zavidan. Ako na svećeničkom sastanku jedva čeka trenutak da ubaci koju *zlobnu kritičku opasku* na račun pape Franje, on je vjerojatno zavidan. Neka svatko nastavi svojom ispitu savjesti, riječi i djela.

Na čemu zavidimo papi Franji?

Zaustavimo se jedan čas upravo na posljednjoj tvrdnji, naime, da su neki svećenici možda zavidni papi Franji. Zašto kritiziramo Papu?

Kritički pristup drugoj osobi govori ovim jezikom: »Zašto radi to i to?... Kako to smije sebi priuštiti?« - Nastavak je ove rečenice: »A ja ne smijem sebi to priuštiti.« Ili »Ne usudim se to isto činiti.« Ja tako osjećam prilično raširenu kritiku među svećenicima s obzirom na neke oblike ponašanja pape Franje. Evo nekih od tih kritika, koje bi mogle skrivati zavist: »Zašto ne stanuje u Vatikanskoj palači, nego u Domu svete Marte?« - »Zašto ne nosi barokna misna ruha kao što je to činio papa Benedikt XVI.?« - »Zašto nosi crne hlače i jednostavne crne cipele?« - »Zašto nosi stalno sam pohabanu crnu torbu?« - »Zašto improvizira kod propovijedi?« - »Zašto prihvaća argentinsko piće od ljudi na Trgu svetog Petra?« - I neka svatko od nas doda svoje »zašto« na račun pape Franje. Ako to radimo s gorkim okusom u ustima, s cinizmom, s obezvredivanjem, onda je to simptom zavisti.

Ostanimo kod pape Franje. Nekima se ne sviđa njegov stil upravljanja, drugi se pak ljute na njegov način govora (često improvizira, upotrebljava neobične slike, npr. obitelji s mnogo djece nazvao je »obiteljima zečeva«, časne sestre pozvao je da ne budu »usidjelice« nego majke, kardinalima je »očitao bukvicu« nabrojivši deset glavnih grijeha kardinalskog zbora. Nekima smeta njegov način oblačenja: gotovo prozirna bijela reverenda ispod koje se vide crne hlače i pohabane stare cipele, a u ruci nosi staromodnu crnu torbu.

Budimo iskreni. Papu Franju napada se za sve ono za što se napadalo Isusa za vrijeme njegova javnog djelovanja. Psihološki gledano, u pozadini je ovih prigovora zapravo zavist. Zavidni smo duhovnoj slobodi, originalnom stilu i neovisnom ponašanju pape Franje. Pozadinu ove analize lakše ćemo razumjeti ako izbliza promotrimo neke simptome zavisti.

Simptomi zavisti

Pogledajmo neke simptome koji naznačuju prisutnost zavisti, osobito kad ona na neki

način karakterizira samu ličnost i daje joj prepoznatljiv način života, mišljenja i ponašanja. Jasno, lako ćemo prepoznati ove simptome u drugima, ali uz malo dobre volje i u sebi samima.

1. *Zloba*. - Zavidnik nastoji umanjiti vrijednost drugoga kod što je moguće većeg broja osoba. Njegov pristup osobi postaje ograničen: nalazi u njemu pogreške, nedostatke; u drugoj osobi vidi samo granice i slabosti i osjeća potrebu da to odmah objelodani, priopći drugima kako bi izazvao njihove komentare. Zavidnici obično ulaze u akciju kad obezvrijeđena osoba nije prisutna, pa započinju priču u kuloaru, polazeći često od obične dosjetke. Naravno, kad je jednom pokrenut val ogovaranja, uvijek se nađe netko tko će se pridružiti i dodati vlastitu kritiku, izazivajući lančanu reakciju sve dok dotična osoba ne bude doslovno rastrgana na komade, ismijana i obezvrijeđena. Poznata je dosjetka na račun svećeničke kritike: »O čemu govore dva svećenika u sakristiji?« Odgovor: »Ogovaraju svog biskupa!« - Kad se danas sastanu dva svećenika, nerijetko kritiziraju Papu.

2. *Sud*. - Da bi se suprotstavio univerzalnoj nepravdi, čijom se osjeća žrtvom, zavidnik obezvređuje onog koga smatra sretnijim, zadovoljnijim, jačim i nadarenijim od sebe. U ime pravde, pretvara se u rušitelja svega onoga što izranja iz bogate individualne razlike i beskrajnih mogućnosti životnih situacija. Na ovaj način zavidnik uvijek nalazi jednu tamnu zonu života gdje može baciti kal i suditi, a radi se zapravo o zamaskiranoj osveti zbog umišljene nepravde.

3. *Pesimizam*. - Zavidni ljudi su pesimisti. Optimizam i pesimizam ne samo da su dva stava naspram životnih poteškoća, nego mogu postati i dva načina odnošaja prema samom sebi i prema drugim osobama. Pesimist ima negativan pogled na budućnost. Od ljudi očekuje ono najgore i smatra da se u njih ne može imati povjerenje. Ako npr. pripovijedate pesimistu o nekom svom planu, on će u kratko vrijeme nabrojiti sve poteškoće i sve zapreke koje vas čekaju pa će vam naposljetku ostati samo razočaranje i frustracija. Učinit će da se u konačnici osjećate negativno i obezvrijeđeno s obzirom na zamišljeni projekt. Pesimizam ima izvanrednu zaraznu moć. - Mnogi svećen-

ici kojima se »ne sviđa ovaj Papa«, ne vide ništa dobro ni u Crkvi ni u svijetu. Bio sam u Engleskoj kad je Benedikt XVI. bio izabran za papu. Netko je upitao mog engleskog župnika, voli li on papu Benedikta. On je ovako odgovorio: »Glupo pitanje. Ja nemam što voljeti ili ne voljeti papu Benedikta: on je moj Papa!« Nitko ne mora voljeti papu Franju, ali on je naš Papa.

4. *Samosažalijevanje*. - Zavist se ne očituje samo kao agresija, obezvređivanje druge osobe, nego i na suprotan način, kao samosažalijevanje, kao jadikovanje i kao viktimizam (osjećaj da smo žrtva neke nepravde). Obično kad slušamo neku osobu koja jadikuje, koja nabraja sve nepravde koje su joj drugi nanijeli, sve zapreke koje susreće, sve nemilosti koje su joj onemogućile da ostvari svoje ciljeve, ne mislimo odmah na zavist. Dapače, skloni smo suosjećati s tom osobom i njezinom patnjom. Tko se na taj način samosažalijeva, uvjeren je da je žrtva nepravde i da je život prema njemu bio nepravedan, a prema drugima velikodušan. Ali ako pažljivo slušamo jadikovke takve osobe, uočiti ćemo da su posrijedi vrlo pasivne osobe, koje gledaju, ali ne djeluju. Ne sučeljavaju se sa životom, ne zalažu se, ne riskiraju. Često žele da se drugi zalažu umjesto njih te da drugi rješavaju njihove probleme.

Zavist kao patologija

Kad zavist postaje bolesno stanje? Teoretski gledano, stanje zavisti postaje patološko kad u osobi prevladavaju osjećaji mržnje, odbojnosti i agresije prema drugoj osobi do te mjere da ispunjavaju većinu misaonog prostora, postaju fiksna ideja. Zavist nastaje iz uspoređivanja sebe s drugima i neugodan je osjećaj i za onoga koji ju živi i za onoga prema kome je usmjeren. Po javnom mnijenju, zavist je uvijek nešto negativno. Nešto što zavidna osoba taji, jer je odvratno. Zbog toga je važno da se odvažimo govoriti o njoj. Znakovi zavisti kao devijacije:

- osoba izbjegava surađivati kako ne bi i na taj način pomogla da drugi dođu do prednosti;
- osoba postaje sumnjičava: »ima nešto u drugoj osobi što mi se ne sviđa, ali ne mogu reći što je to«;

- osoba iznenada postaje kritična prema drugima;
- osoba počinje upotrebljavati neljubazne »epitete« u ophođenju s kolegom ili suradnikom koji je uspio u svojoj karijeri;
- osoba traži »opravdanja« za uspjehe drugoga misleći u prvom redu da se radi o društvenim privilegijama;
- osoba se osjeća izložena tajnim kritikama i hoće da se o njoj i njenim odlukama ne govori.

Zavist kao grijeh

Vjerojatno malo ljudi, a još manje svećenika, ispovijeda zavist kao grijeh. A ona to jest. Zavist je grijeh protiv ljubavi, kako nas naučava sveti Pavao u *Himnu ljubavi* (1Kor 13): »Ljubav ne zavidi.«

Zavist u Svetom pismu

Zavist je prastara ljaga ne čovječanstva, nego čovjeka pojedinca. I nehotice dolazi nam na pamet prauzor zavisti: Kajin koji ubija svoga brata Abela iz zavisti. U Novom zavjetu susrećemo zavist u Djelima apostolskim:

»Na izlasku su ih molili da im iduće subote o tome govore. A pošto se skup raspustio, mnogi Židovi i bogobojazne pridošlice pođuše za Pavlom i Barnabom koji su ih nagovarali ustrajati u milosti Božjoj. Iduće se subote gotovo sav grad zgrnu čuti riječ Gospodnju. Kad su Židovi ugledali mnoštvo, puni zavisti psujući suprotstavljali su se onomu što je Pavao govorio. Na to im Pavao i Barnaba smjelo rekoše: 'Trebalo je da se najprije vama navijesti riječ Božja. Ali kad je odbacujete i sami sebe ne smatrate dostojnima života vječnoga, obraćamo se evo poganima!' « (Dj 13,42-52).

U Poslanici Galaćanima zavist i ljubomora opisani su kao 'djela tijela': »A očita su djela tijela. To su: bludnost, nečistoća, razvratnost, idolopoklonstvo, vraćanje, neprijateljstva, svađa, ljubomora, srdžbe, splet karenja, razdori, strančarenja, zavisti, pijančevanja, pijanke i tome slično. Unaprijed vam kažem, kao što vam već rekoh: koji takvo što čine, kraljevstva Božjega neće baštiniti« (Gal 5,19-21).

Sveti Jakov još je oštiri kad kaže: »Je li tko mudar i razborit među vama? Neka dobrim

življenjem pokaže svoja djela u mudroj blagosti. Ako u srcu imate gorcu *zavist* i svadljivost, ne uznosite se i ne lažite protiv istine! Nije to mudrost koja odozgo silazi, nego zemaljska, ljudska, đavolska. Ta gdje je *zavist* i svadljivost, ondje je nered i svako zlo djelo. A mudrost odozgo ponajprije čista je, zatim mirotvorna, milostiva, poučljiva, puna milosrđa i dobrih plodova, postojana, nehinjena. Plod se pak pravednosti u miru sije onima koji tvore mir« (Jak 3,13-17).

Zavist u Katekizmu Katoličke Crkve

Katekizam Katoličke Crkve svrstava zavist među glavne grijehove. Zovu se glavnima, jer oni rađaju druge grijehove, druge mane. To su: oholost, škrtost (lakomost), *zavist*, srdžba, bludnost, neumjerenost u jelu i piću, lijenost ili nehaj (*ignavia*)« (KKC 1866).

Zavist u Božanstvenoj komediji

Postoji jedno jezično tumačenje za zavist. Latinska je riječ *invidia* imenica, a glagol *invidere* može se prevesti kao 'gledati naopačke, na zloban način'. Pogled je izražaj zavisti. Ili bismo mogli i ovako reći: zavist se nalazi u očima zavidnika. Oči zavidnika imaju sljedeće oznake: ispituju, špijuniraju, promatraju, fiksiraju.

Vjerojatno na ovo tumačenje aludira Dante Alighieri kad stavlja zavidnike u Čistilište. Oni su pokajnici koji plaćaju kaznu za svoj grijeh. Obučeni su u plašt od grubog i oštrog sukna. Sjede na zemlji, naslonjeni jedni na druge, okrenuti prema brdu. Oči imaju zašivene metalnom žicom što ih sprečava da vide buduću da su za života gledali svoje bližnje zlobnim očima. Plaču i prolijevaju suze preko strašnog veza na očima. Recitiraju Litanije svetaca.

Kako god zastrašujuće djeluje ova danteovska slika, ona nosi i jednu utješnu poruku:

postoji otkupljenje i za zavidnike. Postoji oproštenje i za grijeh zavisti. Za to su nam potrebna dva uvida: jedan psihološki, drugi duhovni.

Lijek protiv zavisti

Zavist se može umanjiti vježbanjem u nekim *kršćanskim krepostima*.

Prva krepost: poželite svom subratu svećeniku sve najbolje u svojim mislima, riječima i u djelovanju. Napravite listu njegovih dobrih kvaliteta. Molite za njega kako bi mogao imati još više uspjeha. U vama će se roditi svijest da ste dobar svećenik.

Druga krepost: vježbajte se u izgradnji realistične slike o sebi. U tu sliku ulazi i poznavanje vlastitih vrlina i talenata, uspjeha i pobjeda. U vama će se roditi svijest kompetencije, tj. slika da ste vi zapravo uspješan svećenik.

Treća krepost: gajite istinske bratske odnose. U kognitivnoj psihologiji vrlo je važna upotreba riječi, jer iz definicije neke situacije rađaju se najprije osjećaji, onda djelovanje. Ako za nekoga kažem da mi je neprijatelj, onda ću se tako i osjećati i planirati osvetničke misli. Ali ako kažem da ta ista osoba nije neprijatelj, nego subrat svećenik, u meni će se javiti bratski osjećaji. U vama će se roditi svijest da ste vi velikodušan svećenik.

Drugi put da se oslobodimo tereta i sramote zavisti jest *sveta ispovijed!* Zavist je grijeh koji treba priznati i ispovjediti. Treba ju uvrstiti u ispit savjesti, a u svetoj ispovijedi konkretno izreći: bio sam zavidan subratu svećeniku na njegovu uspjehu, njegovu dobrom raspoloženju, njegovoj kreativnosti. Predajte to Isusu i u vama će se roditi svijest da ste voljeno dijete Božje.

Vlč. Danijel Jakovljević

U četvrtak, 15. ožujka 2018. na gradskom groblju Bare u Sarajevu sahranjen je svećenik Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Danijel Jakovljević koji je preminuo blago u Gospodinu, 12. ožujka 2018. okrijepljen Otajstvima vjere, u 72. godini života i 44. godini svećeništva.

Svetu misu zadušnicu u crkvi sv. Ćirila i Metoda u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu u Sarajevu predvodio je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinala Vinko Puljić u zajedništvu s pomoćnim biskupom vrhbosanskim mons. Perom Sudarom i uz koncelebraciju pedesetak svećenika te sudjelovanje pokojnikove rodbine, časnih sestara, bogoslova i drugih vjernika.

Izraze sućuti i pozdrava uputio je najprije vlč. Fabijan Stanušić, ravnatelj Svećeničkog doma Vrhbosanske nadbiskupije u kojem je posljednje godine svoga života proveo pokojni svećenik Danijel, većini poznat kao Dane. Kazao je za pokojnog Danijela da je bio tih i skroman svećenik poznat kao ispovjednik klerika.

U prigodnoj propovijedi kardinal Puljić je rekao da je i ovaj sprovod u korizmenom vremenu snažna poruka i pouka. Kazao je da je i Isus išao u susret smrti te da je o smrti govorio kao proslavi odnosno da će ga Otac proslaviti. „U čemu je zapravo naša smrt proslava Božja? Svaki od nas, htio ili ne htio, hodeći ovom prašnjavom zemljom itekako ili se ublati ili upraši. Zato je divna prilika da se još u svijesti očisti, da se opere. I upravo to kajanje, to primanje Božjeg milosrđa jest proslava Božja; mi time Boga slavimo u Njegovoj ljubavi. Njemu idemo u susret. Ali po ljudsku i Isus doživljava da je taj čas za njega potresan. I on moli da upotpuni taj čas. Mi koji smo toliki ispraćali s ovog svijeta, svjesni smo da su ti posljednji trenutci posebna kušnja. Jer i đavao želi u zadnji čas ukrasti dušu. Nije se slučajno u narodu uvukla tako divna pobožnost moliti sv. Josipa za sretnu smrt. A ta sretna smrt jest da se nađemo u društvu Isusa, Marije i Josipa. Ali tada moramo imati i hrabrosti u zadnjim trzajima oduprijeti se zlu. Mnogi su mi dali do znanja kako su to strašne kušnje, baš u zadnjem času. Zato je potrebno iskreno moliti da u tom trenutku imadnemo živu vjeru, veliko pouzdanje

i da to istinsko naše kajanje bude proslava Oca Nebeskoga, Presveto Trojstvo, djelo otkupljenja koje se ostvaruje u nama“, kazao je kardinal Puljić ističući potrebu da čovjek uči u školi križa. „Gospodine Ti si ovoga svećenika pozvao, Ti si ga obilježio svetim redom, pratio si ga kroz njegov život. On je u svojoj oporuci ostavio zapisano tu svijest o svojoj slabosti i moli oprostjenje od Boga i od ljudi. Ti primi njegovu molbu. Oprosti mu sve ljudske slabosti. Primi ga prema onom obećanom da ćemo s Tobom sjesti za stol u kraljevstvu Božjem, sjesti s Isusom u vječnosti za stol njegove vječne božanske gozbe.“, kazao je kardinal Puljić u svojoj propovijedi.

Na kraju Mise zadušnice generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije mons. Luka Tunjić ukratko je prikazao životni put pokojnog svećenika Danijela:

Curriculum vitae vlč. Dane Jakovljević (2. 2. 1947. – 12. 3. 2018.)

Vlč. Dane Jakovljević rodio se 2. veljače 1947. godine od oca Ivana i majke Ivke rođ. Papak u mjestu Gorica, župa Gračac. Osnovnu školu završio je u Prozoru, srednju školu i sjemenište u Dubrovniku a teološki studij i bogosloviju u Sarajevu. Za đakona je zaređen 21. travnja 1974. godine a za svećenika Vrhbosanske nadbiskupije 29. lipnja 1974. godine u Sarajevu. Okrijepljen svetim sakramentima umro je u večernjim satima 12. ožujka 2018. godine u Svećeničkom domu Vrhbosanske nadbiskupije u 44. godini svećeništva i 72. godini života.

Od svećeničkog ređenja do umirovljenja obavljao je sljedeće pastoralne službe: župnik u Sutomičici (Zadarska nadbiskupija - 2. 10. 1975.), župni vikar u Zavidovićima (26. 1. 1978.), župnik u Korićanima (9. 9. 1978.), upravitelj župe Glavice (24. 9. 1984.), upravitelj župe Ularice (30. 9. 1986.), upravitelj župe Uzdol (17. 10. 1986.), upravitelj župe Deževica (6. 11. 1989.), pastoralni suradnik u župi sv. Josip u Zenici (23. 9. 1998.), pastoralni suradnik u župi Bistrica kod Uskoplja (31. 7. 2002.), rektor

crkve Kraljice Svete Krunice u Sarajevu (25. 11. 2003.), i pastoralni suradnik u župi sv. Luke u Novom Gradu-Sarajevo.

U svećeničku mirovinu i Svećenički dom VN smješten je 30. ožujka 2012. godine i tu ostaje do svoje smrti.

O jednostavnom životu, skromnosti i vjeri vlč. Dane govore i riječi u njegovoj Oporuci: „Sve što se nađe kod mene stavljam na izričito raspolaganje Vrhbosanskoj nadbiskupiji čiji sam svećenik i bio.“ Uz želju da bude sahranjen u svećeničkoj grobnici na Barama dodaje: „Kao čovjek i svećenik sigurno sam i grijeshio ili neke na grijeh naveo, pa molim sve njih da mi oprostite, a i ja od srca opraštam svim uvrediteljima. Molim da moj ukop bude što je moguće više skroman...“

Molimo Gospodina jedinog pravednog suca da vlč. Dani bude milosrdan, da mu opro-

sti sve prijestupe i grijeha i da ga nagradi svojom blizinom. Neka Božje milosrđe bude jače od naših ljudskih prosudbi. Sve unutarnje borbe i slabosti vlč. Dane neka nam budu poziv na veću međusobnu suradnju i razumijevanje, kako bismo jedni drugima pomogli nositi križeva i bili potpora. Svećenička solidarnost, utemeljena na Kristovoj ljubavi, kadra je izboriti se sa svim nedaćama ovoga vremena. Preporučujući dušu vlč. Dane upravo toj neuvjetovanoj Ljubavi, molimo neka vlada i u našim srcima te bude snaga naših života.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine i svjetlost vječna neka mu svijetli. Počivao u miru Božjem. Amen.

(kta)

Statistički podaci župa po dekanatima za 2017. godinu - Vrhbosanska nadbiskupija

DODATAK

R. br.	Župa	Broj vjernika	Domać.	K r š t e n i					Prvopri- česnici	Krizma	Crkveno vjenčani					U m r i i				
				do 1 god.	od 1 do 7 god.	iznad 7 god.	Ukupn o				izmed u	dvoje katehiza- t, krš. ne-katolik	iznad 7 god.	Ukupno vjenčan ih	provod eni sv. Sakra- menti	epropod epropod smrti naproter em zbog neoznanja kasatnika	Ukupn o			

I. Kreševski dekanat																	
1	Banbrdo	1.774	664	16	1	0	17	17	16	12	0	0	12	20	7	8	35
2	Brestovsko	1.502	557	14	0	2	16	23	19	8	0	0	8	18	4	4	26
3	Busovača	5.750	2.171	64	0	0	64	71	72	41	1	0	42	77	10	7	94
4	Deževice	114	59	1	0	0	1	0	0	2	0	0	2	9	0	3	12
5	Fojnica	2.701	1.080	33	3	0	36	21	43	15	0	0	15	33	24	10	67
6	Gromiljak	1.802	660	24	0	0	24	22	39	18	0	0	18	16	2	9	27
7	Kiseljak	5.066	1.858	53	2	0	55	57	113	24	1	2	27	39	20	18	77
8	Kreševo	3.160	1.200	47	1	0	48	35	47	16	0	0	16	22	3	27	52
9	Visoko	212	121	3	0	0	3	3	0	0	0	0	0	4	1	0	5
Ukupno:		22.081	8.370	255	7	2	264	249	349	136	2	2	140	238	71	86	395

II. Ramski dekanat																	
1	Doljani	226	83	2	0	0	2	0	7	1	0	0	1	6	0	0	6
2	Gračac	965	283	12	0	0	12	9	20	7	0	0	7	12	5	0	17
3	Obri	28	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4
4	Prozor	3.613	682	34	0	0	34	42	72	20	0	0	20	21	2	1	24
5	Rama - Ščit	2.204	578	19	0	0	19	20	41	30	0	0	30	23	2	0	25
6	Rumboci	1.311	333	13	0	0	13	10	41	8	1	0	9	16	2	0	18
7	Solak. Kula	17	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5
8	Uzdol	345	123	4	0	0	4	0	6	2	0	0	2	5	2	0	7
9	Podhum-Žitače	96	53	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	10	0	0	10
Ukupno:		8.805	2.162	85	0	0	85	81	187	68	1	0	69	102	13	1	116

III. Sarajevski dekanat																	
1	Čemerno	126	80	2	0	0	2	2	0	0	0	0	0	1	2	0	3
2	Goražde	7	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Pale	47	15	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1
4	Briješće	251	104	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	3	0	1	4
5	Dobrinja	640	310	8	0	0	8	3	2	1	0	1	2	2	4	13	19
6	Grbavica	450	200	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3	0	4	7
7	Marijin Dvor	987	478	6	5	7	18	6	8	3	1	2	6	11	7	12	30
8	Novi Grad	1.910	909	4	0	0	4	3	0	0	0	0	0	5	7	11	23
9	Novo Sarajevo	1.795	931	11	2	0	13	9	8	1	0	0	1	18	6	50	74
10	Katedrala	1.350	600	7	1	6	14	7	4	0	0	2	2	10	0	30	40
11	Stup	2.228	910	14	4	0	18	16	31	1	2	0	3	9	8	23	40
12	Tarčin	105	43	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	4	4	0	8
13	Vogošća	180	94	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	3	5
Ukupno:		10.076	4.679	54	12	14	80	47	53	7	4	5	16	68	38	148	254

IV. Sutješki dekanat																	
1	Borovica	39	29	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	6	0	5	11
2	Breza	235	131	3	0	0	3	0	0	1	0	0	1	2	2	4	8
3	Haljinići	70	30	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	3	0	0	3
4	Ilijaš	162	93	0	0	3	3	0	7	2	0	0	2	1	1	7	9
5	Jelaške	132	77	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	3	0	1	4
6	Kakanj	808	403	4	0	0	4	4	12	0	0	0	0	10	4	6	20
7	Kraljeva Sutj.	1.086	510	6	1	0	7	11	0	10	0	0	10	20	6	21	47
8	Olovo	66	34	3	0	0	3	1	1	0	0	0	0	1	2	1	4
9	Vareš	1.851	956	11	0	1	12	8	0	6	0	0	6	27	5	29	61
10	Vijaka	218	123	2	0	0	2	1	0	1	0	0	1	11	4	4	19
11	Vukanovići	120	62	1	0	0	1	3	2	2	0	0	2	3	0	0	3
Ukupno:		4.787	2.448	32	1	4	37	28	22	25	0	0	25	87	24	78	189

V. Bugojanski dekanat																	
1	Bistrica/Uskop	648	244	4	0	0	4	11	12	5	0	0	5	11	4	0	15
2	Bugojno	2.408	1.096	20	3	1	24	23	37	8	0	0	8	40	40	9	89
3	Dobretići	243	103	1	2	0	3	2	5	4	0	0	4	7	1	8	16
4	Glavice	271	98	1	0	0	1	0	0	3	0	0	3	3	1	2	6
5	G. Vakuf-Uskop	3.412	1.150	38	0	1	39	41	61	43	0	0	43	41	8	2	51
6	Kandija	432	167	4	0	1	5	4	0	4	0	0	4	5	5	0	10

DODATAK

7 Kupres	1.769	632	14	0	0	14	24	62	12	1	0	13	12	3	3	18
8 Otinovci-Kupres	138	43	1	0	0	1	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0
9 Podmilačje	1.900	715	37	2	0	39	16	38	19	0	0	19	28	0	4	32
10 Rastičevo	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
11 Skopalj. Grač.	631	232	6	0	0	6	12	10	9	0	0	9	10	4	2	16
12 Suho Polje	362	111	8	0	0	8	6	16	7	0	0	7	4	2	0	6
Ukupno:	12.219	4.593	134	7	3	144	139	241	116	1	0	117	161	69	31	261

VI. Travnički dekanat:																
1 Brajkovići	315	150	3	0	0	3	4	9	6	0	0	6	3	10	0	13
2 Bučići	1.155	425	8	0	1	9	13	0	12	1	0	13	12	0	3	15
3 Dolac	1.991	809	21	5	0	26	19	0	14	0	0	14	28	9	7	44
4 Guča Gora	608	249	6	0	0	6	5	0	4	0	0	4	17	3	4	24
5 Korićani	5	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3
6 Nova Bila	3.989	1.302	38	0	0	38	44	0	14	0	0	14	40	6	7	53
7 Novi Travnik-P.	2.930	976	31	2	7	40	32	0	19	1	2	22	12	2	10	24
8 Novi Travnik-U.	1.570	560	12	0	0	12	13	0	11	0	0	11	14	1	4	19
9 Ovčarevo	1.507	612	14	0	0	14	0	0	12	0	0	12	27	11	0	38
10 Pečine	106	53	2	0	0	2	1	1	1	0	0	1	5	1	0	6
11 Podkraj	313	130	3	0	0	3	3	0	2	0	0	2	6	4	0	10
12 Rankovići	1.580	521	14	0	0	14	14	0	15	0	0	15	10	6	1	17
13 Rostovo	42	24	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	1	2
14 Travnik	1.238	588	5	0	0	5	14	0	2	0	0	2	19	3	5	27
15 Turbe	295	115	4	0	0	4	3	0	0	0	0	0	2	0	4	6
16 Vitez	10.887	3.859	134	8	6	148	118	155	66	0	0	66	55	12	49	116
Ukupno:	28.531	10.376	295	15	14	324	283	165	179	2	2	183	254	68	95	417

VII. Žepački dekanat																
1 Bistrica k. Ž.	742	268	10	0	0	10	9	20	6	0	0	6	7	0	0	7
2 Globarica	455	158	4	0	0	4	2	11	4	0	0	4	5	0	0	5
3 Lovnica	374	125	7	0	0	7	0	9	3	0	0	3	7	0	0	7
4 Lug-Brankov.	1.512	439	17	0	0	17	12	0	13	0	0	13	6	8	0	14
5 Maglaj	495	196	8	0	0	8	1	0	1	0	0	1	8	1	1	10
6 Novi Seher	2.804	982	39	3	0	42	30	0	21	2	1	24	33	17	0	50
7 Osova	2.566	778	28	0	0	28	21	0	20	0	0	20	13	12	10	35
8 Radunice	254	93	3	0	0	3	1	0	2	0	0	2	3	0	0	3
9 Zavidovići	1.091	491	12	0	0	12	6	12	0	0	0	0	15	3	8	26
10 ZE-Crkvica	1.624	779	10	0	0	10	3	2	2	0	0	2	24	5	21	50
11 ZE-Čajdraš	411	188	3	1	0	4	0	0	1	0	0	1	5	7	3	15
12 ZE-Klopče	304	148	3	0	0	3	0	0	2	1	0	3	5	2	2	9
13 ZE-Sv. Ilija	1.687	871	9	0	0	9	2	11	2	0	1	3	28	12	16	56
14 ZE-Sv. Josip	1.648	819	9	1	0	10	7	8	5	0	0	5	37	1	27	65
15 Žepče	4.338	1.470	44	0	0	44	46	68	31	1	0	32	28	14	0	42
Ukupno:	20.305	7.805	206	5	0	211	140	141	113	4	2	119	224	82	88	394

VIII. Derventski dekanat																	
1 Bijelo Brdo	25	15	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	9	0	1	10	RS
2 Bos. Brod	50	40	0	0	0	0	0	0	0	2	1	3	10	2	1	13	RS
3 Brusnica	23	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	1	6	RS
4 Bukovica	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	RS
5 Cer	46	30	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	4	0	1	5	RS
6 Derventa	183	94	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	7	4	27	RS
7 Foča k. Derv.	135	77	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	15	0	1	16	RS
8 GM-Sijekovac	12	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	RS
9 Kolibe	15	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4	RS
10 Korače	55	33	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	6	2	0	8	RS
11 Kulina	11	5	1	0	0	1	0	0	2	0	0	2	1	4	0	5	RS
12 Novo Selo-Pre.	64	32	0	0	0	0	0	0	6	0	0	6	2	1	0	3	RS
13 Plehan	74	46	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	24	4	0	28	RS
14 Sočanica	6	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	RS
15 Žeravac	57	36	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4	RS
Ukupno:	760	445	2	1	2	5	0	3	9	2	1	12	100	22	9	131	

IX. Tuzlanski dekanat																
1 Breške	1.097	509	11	1	1	13	0	0	2	1	0	3	12	15	15	42
2 Dragunja	548	355	2	2	0	4	4	0	3	0	0	3	8	4	0	12
3 Drjenča	223	110	3	1	0	4	0	0	1	0	0	1	10	1	4	15
4 Husino	840	420	3	1	0	4	6	0	5	0	0	5	7	9	10	26
5 Lukavac	1.080	550	5	0	0	5	8	0	4	1	0	5	9	0	25	34
6 Morančani	1.535	521	14	5	0	19	7	0	5	0	0	5	11	0	18	29
7 Par Selo	730	315	8	0	0	8	3	0	6	0	0	6	8	1	8	17
8 Šikara	1.111	555	6	0	1	7	4	0	4	0	0	4	14	10	15	39
9 Tuzla	3.232	1.567	14	10	3	27	16	0	15	0	0	15	30	2	63	95

10	Zvornik	210	68	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	1	0	0	1	RS
11	Živinice	1.329	575	6	0	0	6	5	0	8	0	0	8	11	1	21	33	RS
Ukupno:		11.935	5.545	72	20	5	97	53	0	53	4	0	57	121	43	179	343	

X. Usorski dekanat																		
1	Bežija	126	73	3	0	0	3	0	5	2	0	0	2	6	1	4	11	RS
2	Doboj	415	198	3	2	0	5	3	5	1	0	0	1	12	3	10	25	RS
3	G. Komušina	8	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	6	0	8	RS
4	Jelah	802	368	9	0	0	9	4	12	5	1	1	7	11	0	7	18	
5	Komušina	140	89	1	0	0	1	0	0	3	0	0	3	7	3	0	10	RS
6	Sivša	2.085	760	19	0	0	19	19	49	17	2	0	19	39	5	9	53	
7	Teslić	470	240	0	2	1	3	4	13	1	0	0	1	11	4	6	21	RS
8	Ularice	399	152	3	0	0	3	4	9	3	0	0	3	8	4	4	16	
9	Žabljak	866	306	13	0	0	13	7	23	3	0	0	3	4	1	6	11	
Ukupno:		5.311	2.192	51	4	1	56	41	116	35	3	1	39	100	27	46	173	

XI. Brčanski dekanat																		
1	Bijeljina	67	40	0	1	1	2	0	0	0	3	0	3	1	0	3	4	RS
2	Boče	462	203	1	0	0	1	8	0	3	1	0	4	25	3	0	28	
3	Brčko	450	280	10	0	2	12	5	0	1	2	1	4	6	5	17	28	
4	Dubrave	2.183	1.042	11	0	0	11	12	0	7	0	1	8	52	3	26	81	
5	Gorice	200	137	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	5	3	2	10	RS
6	Krepšić	96	46	1	4	0	5	0	0	0	1	0	1	2	1	0	3	
7	Poljaci	342	156	2	0	0	2	0	0	3	1	0	4	9	4	2	15	
8	Špionica	910	425	3	1	2	6	12	0	4	0	1	5	23	1	9	33	
9	Ulice	584	245	6	0	0	6	5	0	5	0	0	5	23	2	1	26	
10	Zovik	746	323	12	0	0	12	6	0	5	0	0	5	23	4	0	27	
Ukupno:		6.040	2.897	48	6	5	59	48	0	30	8	3	41	169	26	60	255	

XII. Doborski dekanat																		
1	Čardak	110	64	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	11	2	3	16	RS
2	D. Tramošnica	159	100	1	0	1	2	2	0	2	0	0	2	8	2	0	10	RS
3	Garevac	142	73	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	5	0	12	RS
4	G. Dubica	1.150	484	7	0	1	8	8	0	2	0	0	2	23	13	1	37	
5	G. Tramoš.	186	115	3	0	0	3	3	0	2	0	0	2	6	0	6	12	RS
6	Gradačac	238	119	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	2	11	
7	Modriča	46	35	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	4	1	0	5	RS
8	N.Seio-Baleg.	1.528	405	10	0	0	10	2	0	3	0	0	3	15	2	0	17	
9	Odžak	1.200	457	12	1	0	13	12	0	10	0	0	10	13	3	3	19	
10	Pečnik	91	57	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	4	2	0	6	RS
11	Pos. Mahala	317	126	3	1	0	4	0	0	3	0	0	3	5	1	1	7	
12	Potočani	817	368	8	0	1	9	6	0	5	0	0	5	27	4	1	32	
13	S. Slatina	36	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	3	RS
14	Svilaj	827	345	2	1	0	3	11	0	2	0	0	2	20	6	5	31	
15	Turić	84	83	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5	RS
Ukupno:		6.931	2.851	51	3	3	57	44	0	31	0	0	31	158	43	22	223	

XIII. Šamački dekanat																		
1	Bos. Šamac	51	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	2	0	9	RS
2	Domaljevac	3.589	945	21	0	0	21	20	12	23	0	0	23	32	3	4	39	
3	Grebnice	646	319	4	0	0	4	3	0	3	0	0	3	14	5	2	21	
4	Kopanice	306	152	2	1	0	3	3	0	3	0	0	3	2	2	0	4	
5	O.L. Bok	2.446	898	17	3	1	21	12	42	14	0	0	14	30	7	5	42	
6	Orašje	1.102	452	20	1	0	21	18	13	1	0	0	1	6	3	0	9	
7	Prud	511	199	5	0	0	5	7	0	1	0	0	1	10	3	0	13	
8	Tišina	235	146	2	0	2	4	0	0	0	0	0	0	13	0	2	15	RS
9	Tolisa	6.817	2.810	60	1	1	62	64	85	50	1	0	51	98	12	12	122	
10	Vidovice	779	327	11	0	0	11	11	16	5	0	0	5	17	0	1	18	
Ukupno:		16.482	6.282	142	6	4	152	138	168	100	1	0	101	229	37	26	292	

Statistika po dekanatima 2017. godine

DODATAK

R. br.	Dekanat	Broj vjernika	Domać.	K r š t e n i				Prvopri- česnici	Krizma	Crkveno vjenčani				U m r l i			
				do 1 god.	od 1 do 7 god.	iznad 7 god.	Ukupno			između dvoje katolika	između katolika i kršt. nekatolika	između katolika i nekrštenoga	Ukupno vjenčanih	provideni sv. Sakramentima	neprovideni zbog nagle smrti	neprovideni zbog nezvanja svećenika	Ukupno
1	Kreševski	22.081	8.370	255	7	2	264	249	349	136	2	2	140	238	71	86	395
2	Ramski	8.805	2.162	85	0	0	85	81	187	68	1	0	69	102	13	1	116
3	Sarajevski	10.076	4.679	54	12	14	80	47	53	7	4	5	16	68	38	148	254
4	Sutješki	4.787	2.448	32	1	4	37	28	22	25	0	0	25	87	24	78	189
5	Bugojanski	12.219	4.593	134	7	3	144	139	241	116	1	0	117	161	69	31	261
6	Travnički	28.531	10.376	295	15	14	324	283	165	179	2	2	183	254	68	95	417
7	Žepački	20.305	7.805	206	5	0	211	140	141	113	4	2	119	224	82	88	394
8	Derventski	760	445	2	1	2	5	0	3	9	2	1	12	100	22	9	131
9	Tuzlanski	11.935	5.545	72	20	5	97	53	0	53	4	0	57	121	43	179	343
10	Usorski	5.311	2.192	51	4	1	56	41	116	35	3	1	39	100	27	46	173
11	Brčanski	6.040	2.897	48	6	5	59	48	0	30	8	3	41	169	26	60	255
12	Doborski	6.931	2.851	51	3	3	57	44	0	31	0	0	31	158	43	22	223
13	Šamački	16.482	6.282	142	6	4	152	138	168	100	1	0	101	229	37	26	292
U k u p n o:		154.263	60.645	1.427	87	57	1.571	1.291	1.445	902	32	16	950	2.011	563	869	3.443

ukupno

